

ΤΑΞΗ Α΄

ΤΜΗΜΑ 1ο

ΝΑΖ(Ε)Ι ΚΑΝΕΙΣ Ή ΝΑ ΜΗ ΝΑΖ(Ε)Ι;

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Επιλέξαμε ως θέμα της ερευνητικής μας εργασίας τον ναζισμό ως μορφή του, επειδή καθημερινά δέχομαστε από τον ηλεκτρονικό και έντυπο τύπο αλλά και από την κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα τόσο της Ελλάδας όσο και της Ευρώπης αντικρουόμενα μηνύματα και απόψεις για τη σημασία του ναζισμού που αναβιώνει στις μέρες μας και κερδίζει συνεχώς έδαφος κυρίως στις νεανικές ηλικίες. Θέλησαμε λοιπόν να ερευνήσουμε την έννοια του ναζισμού, όπως αυτός εκδηλώθηκε στη Γερμανία του Χίτλερ και οδήγησε σε ένα νέο αιματοκύλισμα την ανθρωπότητα.

Ποιοι είμαστε- Οι ομάδες μας

Σόρτες	Το Αντωνάκι	ΑΝΤΙ-Χ (όπου Χ=Χίτλερ)	Άτιπλοι	Νέοι Ερευνητές
Παναγιώτα Βουτσή	Μαρία Βέτσικα	Έλενα Γουσοπούλου	Άννα Αθανασιάδη	Σοφία Βάτσιου
Κωνσταντίνα Δεμελή	Στεφανία Βλότσου	Κυριακή Δαμαλάγκα	Ιωάννα Αρμαμέντου	Ηλιάννα Ζιώγκα
Μάριος Ανδρέογλου	Νίκος Βλάχος	Θανάσης Αβδελίδης	Αλέξανδρος Αγιώτης	Αργύρης Γεραμπίνης
Γιώργος Βλάχος	Φίλιππος Βλάχος	Νίκος Βασιλούλης	Βαγγέλης Γεωργατζής	Γρηγόρης Γιακουμίδης
Ηλίας Γκαραγκούνης	Παναγιώτης Γεωργάκος	Βασίλης Δημουλάς	Δημήτρης Γλουμής	Ηλίας Καλογρηάς

Τα αποτελέσματα της έρευνάς μας τα συνοψίσαμε σε μια παρουσίαση που εικονογραφεί και την γραπτή εργασία που ακολουθεί.

Γράψαμε τα κείμενα, επιλέξαμε και μοντάραμε υλικό, εικόνες, video για να αποδώσουμε όσο πιο κατανοητά γίνεται το φαινόμενο του ναζισμού..

ΓΙΑΤΙ ΑΣΧΟΛΗΘΗΚΑΜΕ ΜΕ ΤΟΝ ΝΑΖΙΣΜΟ

ΣΟΡΤΕΣ

Περυσι στο μάθημα της Ιστορίας μιλήσαμε για το κίνημα του Ναζισμού που γεννηθηκε και αναπτύχθηκε στη Γερμανία και οδήγησε όλη την ανθρωπότητα σε ένα νέο παγκόσμιο πόλεμο. Αν και διδαχθήκαμε τις καταστροφικές συνέπειες που είχε η εφαρμογή της ιδεολογίας του ναζισμού, μας κάνει εντύπωση το γεγονός ότι τις τελευταίες δεκαετίες οι υποστηρικτές αυτής της ιδεολογίας αυξάνονται αριθμητικά και αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη πολιτική δύναμη σε όλη την Ευρώπη. Το περίεργο είναι ότι και στη χώρα μας που γνώρισε το απάνθρωπο πρόσωπο του ναζισμού συμβαίνει ακριβώς το ίδιο. Επιθυμία μας είναι να ερευνήσουμε τι είναι ναζισμός, ποια είναι η ιδεολογία των ναζιστών και γιατί φανατίζονται σε τέτοιο βαθμό, ώστε να στερούν από συνανθρώπους τους τα φυσικά και απαράγραπτα δικαιώματα της ζωής και της ελευθερίας.

ΤΟ ΑΝΤΩΝΑΚΙ

Η αναβίωση του ναζισμού σε όλη την Ευρώπη και η εμφάνιση πολιτικών κομμάτων που ενστερνίζονται την ιδεολογία και τα σύμβολά του είναι ένα εξαιρετικά επίκαιρο θέμα , το οποίο προβληματίζει και προκαλεί πολιτικές και κοινωνιολογικές προσεγγίσεις και συζητήσεις όχι μόνο στα ΜΜΕ αλλά και στην καθημερινή συναναστροφή των ανθρώπων. Όπως έχουμε δει μέσα από την ιστορία, όπου έχει επικρατήσει ο ναζισμός, υπάρχει έντονος φανατισμός που οδήγησε σε ακραίες και ανεξέλεγκτες καταστάσεις. Με αυτή λοιπόν την έρευνα θα επιχειρήσουμε να αποκαλύψουμε στους συμμαθητές μας το πραγματικό πρόσωπο του ναζισμού και να τους προφυλάξουμε από τους κινδύνους που εγκυμονεί η ένταξη σε νεοναζιστικές ομάδες.

Οι Αιτίες

«Γιατί επιλέξατε αυτό το θέμα;» μας ρώτησε η υπεύθυνη καθηγήτρια και εμείς πήραμε χαρτί και μολύβι για να της εξηγήσουμε ποια ήταν τα κίνητρό μας να ερευνήσουμε το ναζισμό. Καταρχάς , θα θέλαμε να μελετήσουμε βαθύτερα ένα ιστορικό φαινόμενο που διαμόρφωσε τις συνθήκες για να ξεσπάσει ένας νέος καταστροφικός πόλεμος με παγκόσμιες διαστάσεις που αιματοκύλησε όλη την ανθρωπότητα. Κατά δεύτερο και κυριότερο λόγο, η επανεμφάνιση του ναζισμού στην Ευρώπη τα τελευταία χρόνια προκαλεί στη γενιά μας το φόβο πως μπορεί να επαναλάβουμε τα λάθη του παρελθόντος, αν δεν τα μελετήσουμε σε βάθος. Χρειαζόμαστε αξιόπιστη και αντικειμενική ενημέρωση για να κρίνουμε σωστά τις ναζιστικές ομάδες που κάνουν την εμφάνισή τους πλέον και μέσα στα ευρωπαϊκά κοινοβούλια και αυξάνουν τη δύναμη και την επιρροή τους στους πολίτες. Τέλος είδαμε πως η έρευνα μας αυτή θα μας δώσει την ευκαιρία να δουλέψουμε ομαδικά, να γνωριστούμε καλύτερα και να μάθουμε την αξία της συνεργασίας.

Νέοι Ερευνητές

Επιλέξαμε αυτό το Project από την ανησυχία που μας προκαλεί το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια βλέπουμε κόμματα βασισμένα στη ναζιστική ιδεολογία να αυξάνουν ολοένα και περισσότερο την επιρροή τους στους Ευρωπαίους πολίτες και να εκλέγονται στη Βουλή. Αν και όλοι έχουμε διδαχτεί , ακούσει και δει τις ολέθριες συνέπειες της ναζιστικής ιδεολογίας κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, βλέπουμε δίπλα μας ανθρώπους και μάλιστα νεαρής ηλικίας να κρατούν σημαίες με σβάστιγγες και να τρομοκρατούν συνανθρώπους τους γιατί είναι διαφορετικής εθνικότητας. Τόσα χρόνια μετά κι όμως ο φασισμός και ο ρατσισμός της ναζιστικής ιδεολογίας γίνονται πρωτοσέλιδα στις εφημερίδες και τον ηλεκτρονικό τύπο. Ο ναζισμός δεν είναι πια μόνο στα βιβλία μας, αλλά και στη ζωή μας! Και αυτό είναι πολύ ανησυχητικό για το μέλλον όλων μας. Ελπίζουμε λοιπόν πως μέσα από την συνεργατική έρευνα της τάξης μας θα παρουσιάσουμε με αντικειμενικότητα την ιστορία του ναζισμού και θα δώσουμε επιχειρήματα να αντισταθούμε στην ανάπτυξή του.

ΑΝΤΙ-Χ

Τι είναι Ναζισμός; Παρότι έχουμε διαβάσει στα σχολικά βιβλία της ιστορίας και έχουμε ακούσει από τους μεγαλύτερους μας για τις ολέθριες συνέπειες της εξάπλωσης του ναζισμού στη Γερμανία του μεσοπολέμου, η ναζιστική ιδεολογία στις μέρες μας ανεβαίνει ξανά σε όλη την Ευρώπη. Μήπως τελικά ελάχιστοι είναι αυτοί που γνωρίζουν τι είναι στην πραγματικότητα ο ναζισμός; Ξεκινώντας λοιπόν από αυτό τον προβληματισμό θελήσαμε να σχεδιάσουμε το προφίλ του φανατικού ναζιστή που δε διστάζει να ασκήσει βία και να τρομοκρατήσει τον συνάνθρωπό του και να φτάσει μέχρι και την παράνοια να του αφαιρέσει ακόμη και τη ζωή του. Ιδιαίτερα μας τράβηξε το ενδιαφέρον η αμφιλεγόμενη προσωπικότητα του Χίτλερ που υπήρξε ο εμπνευστής αυτής της ιδεολογίας. Σκοπός της ομάδας μας θα είναι μέσα από την έρευνα αυτή να αποκτήσουμε γνώσεις και εμπειρίες που θα μας προστατεύσουν από το ενδεχόμενο να παρασυρθούμε κι εμείς στο μέλλον από ιδεολόγους της βίας, του φασισμού και του ρατσισμού.

ΠΗΓΕΣ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_a/time%20index1.htm

[Πηγή: Εγκυκλοπαίδεια Δομή, Τόμος 8, σελ.485-486, εκδόσεις «ΔΟΜΗ» ΑΕ, Αθήνα 2002](#)

[: http://knossosopolis.com/2011-07-26-08-51-17.html](http://knossosopolis.com/2011-07-26-08-51-17.html)

<http://www.mixanitouxronou.gr/svastika-itan-iero-simvolo-istoria-12-000-eton-alla-o-chitler-tin-ekane-simvolo-tou-nazismou-ke-tou-thanatou/>

http://elldiktyo.blogspot.com/2014/02/blog-post_7752.html#ixzz3syRSofTJ

<http://www.mixanitouxronou.gr/ta-scholia-tou-chitler-ke-i-plisi-egkefalou-ton-mathiton-sti-nazistiki-germania/>

<http://www.mixanitouxronou.gr/svastika-itan-iero-simvolo-istoria-12-000-eton-alla-o-chitler-tin-ekane-simvolo-tou-nazismou-ke-tou-thanatou/>

http://elldiktyo.blogspot.com/2014/02/blog-post_7752.html#ixzz3syRSofTJ

<http://www.ushmm.org/wlc/el/article.php?ModuleId=10007978>

<http://www.ushmm.org/wlc/el/article.php?ModuleId=10007457>

<http://tvxs.gr/news/taksidia-sto-xrono/martyria-enos-paidioy-apo-ta-nazistika-stratopeda-tis-germanias>

[Ο μεγάλος δικτάτωρ, η ταινία](#)

<http://www.ksm.gr>

<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26514&subid=2&pubid=113319839>

<http://news247.gr/eidiseis/afieromata/deka-agnwstoi-aggeloi-thanatoy-ths-nazistikhs-germanias.3436542.html>

<http://www.tovima.gr/books-ideas/article/?aid=576855>

<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=364324>

<http://www.wikipedia.gr>

Φόλκερ Ούλριχ: Αδόλφος Χίτλερ. Τα χρόνια της ανόδου 1889-1939, εκδοτικός οίκος Φίσερ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ(ΑΠΟ ΤΟ 1815 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ), Ι. Κολιόπουλος κ συγγραφική ομάδα, ΟΕΔΒ, Έκδοση Β' 2008,σελ 85

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, ΤΟΜΟΣ 3:ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ,Serge Bernstein-Pierre Milza, Εκδόσεις «Αλεξάνδρεια», Αθήνα 1997,σελ.74

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ,ΤΟΜΟΣ Β' E.M.Burns Εκδόσεις «Παρατηρητής», Θεσσαλονίκη1984, σελ.280

W. Michel - B. Wiegand (επιμ.), Geschichte, Politik und Gesellschaft (Bd. 1: Von der Franzosischen Revolution bis zum Ende des 2. Weltkrieges), Βερολίνο 1998, σελ. 336-337

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΟΧΛΩΝ, Γουσταύος Λε Μπον, εκδόσεις «νέα εποχή», σελ 21,24

ΤΑΙΝΙΕΣ:

ΤΟ ΚΥΜΑ

Ο ΠΙΑΝΙΣΤΑΣ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΝΑΖΙΣΜΟΥ

Σόρτες

Παναγιώτα Βουτσή

Κωνσταντίνα Δεμελή

Μάριος Ανδρέογλου

Γιώργος Βλάχος

Ηλίας Γκαραγκούνης

Η ομάδα μας δεν αγαπά ιδιαίτερα τους ορισμούς και την ιστορία. Παρ'όλα αυτά ήταν μια πρόκληση για μας να αντισταθούμε στην αντιπάθειά μας αυτή και να προσπαθήσουμε να διευκρινίσουμε την έννοια του ναζισμού, να τη διαφοροποιήσουμε από το φασισμό και να μελετήσουμε τις ιστορικές συνθήκες μέσα στις οποίες γεννήθηκε και αναπτύχθηκε. Και η προσπάθειά μας ανταμείφθηκε! Η μελέτη διαφορετικών πηγών ήταν για μας ένα κοπιαστικό αλλά συνάμα και συναρπαστικό ταξίδι στο παρελθόν. Φτάσαμε στα τελικά συμπεράσματά μας ακολουθώντας διαφορετικό κάθε φορά μονοπάτι.

A. ΟΡΙΣΜΟΣ

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΝΑΖΙΣΜΟΣ

Ο Ναζισμός ή Εθνικοσοσιαλισμός, είναι πολιτικό κίνημα που εμφανίστηκε στη Γερμανία κατά την δεκαετία του 1920 και το οποίο το 1933 οδήγησε στην καθιέρωση μονοκομματικού καθεστώτος. Το κίνημα εξέφρασε αρνητική στάση απέναντι στην Δημοκρατία, αλλά και απέναντι στον κομμουνισμό. Ο ρατσισμός και αντισημιτισμός αποτελούν ιδεολογικές βάσεις του, ενώ στους κύριους στόχους ήταν η αναθεώρηση της συνθήκης των Βερσαλλιών, οι σκληροί όροι της οποίας θεωρήθηκαν μετά την ήττα στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο ταπεινωτικοί από τους Γερμανούς.

Στους κύριους σκοπούς ανήκει η αντικατάσταση του δημοκρατικού συστήματος με καθεστώς που θα βασιζόταν στην αρχή της «κοινότητας» με την έννοια της εθνικής και βιολογικής ενότητας με επικεφαλής τον Φύρερ.

Οι ιδεολογικές αρχές του εθνικοσοσιαλισμού και η εφαρμογή τους στην πράξη οδήγησαν στον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και στο ολοκαύτωμα στα στρατόπεδα εξόντωσης Εβραίων Ρομά και άλλων εθνοτικών, πολιτικών και κοινωνικών ομάδων σε στρατόπεδα εξόντωσης.

Ως όρος ο εθνικοσοσιαλισμός, (γερμ. Nationalsozialismus) χρησιμοποιήθηκε από τους οπαδούς του για να χαρακτηρίσουν το κίνημα, ενώ ο όρος ναζισμός, ο οποίος στην Γερμανία χρησιμοποιείται πολύ σπάνια (οι εθνικοσοσιαλιστές δεν τον χρησιμοποιούν ποτέ), προέρχεται από την αγγλική λέξη nazism, η οποία με το μέρος της έχει την ρίζα της στην συντόμευση της γερμανικής λέξης Nationalsozialismus (εθνικοσοσιαλισμός).

Ο όρος, ο εθνικοσοσιαλισμός βρίσκει την βάση του στο πρόγραμμα του Εθνικοσοσιαλιστικού Γερμανικού Εργατικού Κόμματος από το 1920, το οποίο υποστηρίζει μια εν μέρει σοσιαλιστική κοινωνία.

Κύρια χαρακτηριστικά

- ο Ρατσισμός, κυρίως αντισημιτισμός, ο οποίος οδήγησε στο ολοκαύτωμα, όπως και η εξύμνηση της "άριας και γερμανικής φυλής".
- η Ευθανασία και "φυλετική υγιεινή" όπως και η πίστη στην αναβάθμιση της γερμανικής φυλής μέσω καλλιέργειας.
- η συγγένεια με τον φασισμό, η οποία μεταξύ άλλων φαίνεται και στην σκηνοθέτηση προπαγανδιστικών διοργανώσεων.
- η αντίθεση με μαρξισμό, κομμουνισμό, μπολσεβικισμό και καπιταλισμό.

- ο απολυταρχισμός και η άρνηση της δημοκρατίας, που συνοδεύεται από τη συντριβή των πολιτικών κομμάτων, των συνδικάτων και του τύπου.
- η δύναμη στις μυστικές υπηρεσίες και τους πληροφοριοδότες, (Gestapo).
- το Σύστημα Φύρερ, δηλαδή η συγκέντρωση εξουσίας σε μια κεντρική ηγετική προσωπικότητα καθώς επίσης και ανάλογη ιεραρχική συνέχεια προς τα κάτω (ιεραρχική πυραμίδα).
- ο милитарισμός, η στρατοκρατία,
- η πολιτική του ζωτικού χώρου, η απαίτηση ζωτικού χώρου στην ανατολή, η υπεράσπιση του "αίματος και του χώματος"
- οι πρωσικές αρετές και το φιλοσοφικό κίνημα του γερμανικού ιδεαλισμού.

Όπως και ο φασισμός στην Ιταλία, τον οποίο ο ίδιος ο Μουσολίνι χαρακτήριζε ως "συγχώνευση του κεφαλαίου και του κράτους", έτσι και οι εθνικοσοσιαλιστές υποστηρίχθηκαν οικονομικά από γερμανούς όπως επίσης και ξένους επιχειρηματίες ως αναχωμα ενάντια στο μπολσεβικισμό.

ΠΟΙΑ Η ΣΧΕΣΗ ΦΑΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΑΖΙΣΜΟΥ

Έχει επικρατήσει η άποψη ότι ο φασισμός και ο ναζισμός είναι το ίδιο πράγμα. Αυτό οφείλεται στη συμμαχία των Ιταλών φασιστών και των Γερμανών ναζί στο Β' παγκόσμιο, καθώς και στο ότι τα δυο αυτά καθεστώτα έμοιαζαν, από κάποιες απόψεις, μεταξύ τους. Είναι το ίδιο ο φασισμός με τον ναζισμό;

Από θεωρητική άποψη, όχι. Παρά τις όποιες ομοιότητες (χρήση προπαγάνδας, συγκεντρωτική εξουσία) έχει ο φασισμός με τον ναζισμό υπάρχουν ορισμένες ουσιώδεις διαφορές ανάμεσα σε αυτές τις δύο κοσμοαντιλήψεις.

Ο φασισμός στο πυρήνα της θεωρίας του έχει το οικονομικό του σύστημα και τη θεωρία κρατικής λειτουργίας του. Αφορά, δηλαδή, περισσότερο την οικονομία και το κράτος. Ο ναζισμός, από την άλλη, στηρίζεται στη φυλετική του θεωρία -η οποία δεν υπάρχει στον φασισμό- και στις αντιλήψεις του περί ζωής και ηθικής. Στον ναζισμό η οικονομία και το κράτος είναι απλώς μέσα και όχι ο απώτερος σκοπός. Με λίγα λόγια, ο φασισμός είναι περισσότερο οικονομικό και κρατικό σύστημα, ενώ ο ναζισμός στηρίζεται πιο πολύ σε φυλετικές και ηθικές αντιλήψεις. Ακόμα και η άποψη για τα έθνη στον ναζισμό και στο φασισμό διαφέρει: για τον φασισμό το έθνος είναι κυρίως πολιτισμός και πνεύμα, ενώ για τον ναζισμό το έθνος είναι κυρίως αίμα. Ο φασισμός λοιπόν, από θεωρητική άποψη, διαφέρει πολύ από τον ναζισμό για να πούμε πως είναι το ίδιο πράγμα.

Β. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΓΕΡΜΑΝΙΑ	
1889 (20 Απριλ.)	Γεννιέται ο Hitler στο Braunau της Αυστρίας.
1918	Ιδρύεται η Δημοκρατία της Βαϊμάρης.
1919	Ο Drexler ιδρύει το "Γερμανικό Κόμμα των Εργατών", πρώτο πυρήνα του ναζιστικού κόμματος. Ο Hitler συμμετέχει σε αυτό. Υπογράφεται η συνθήκη των Βερσαλλιών.
1920	Αποτυγχάνει το ναζιστικό πραξικόπημα στο Βερολίνο.
1923	Η Γερμανία δηλώνει ότι δεν μπορεί ν' ανταποκριθεί στις πολεμικές αποζημιώσεις που οφείλει να καταβάλει ως υπεύθυνη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Γαλλικός και βελγικός στρατός καταλαμβάνει την περιοχή της Ruhr. Καθεστώς έκτακτης ανάγκης στη Βαυαρία. Αποτυχημένο πραξικόπημα των Ναζί στο Μόναχο. Το ναζιστικό κόμμα διαλύεται με τη βία.
1924 (1 Απριλ.)	Συλλαμβάνεται ο Hitler για τη συμμετοχή του στο πραξικόπημα και καταδικάζεται σε πέντε χρόνια φυλάκιση. Όμως, στις 20 Δεκεμβρίου δίνεται γενική αμνηστία και ο Hitler απελευθερώνεται από τις φυλακές.
1927 (27 Φεβρ.)	Επανιδρύεται το ναζιστικό κόμμα: N.S.D.A.P. = National Sozialistische Deutsche Arbeiter Partei.
1930	Στις εκλογές οι Ναζί εκλέγουν 107 βουλευτές.
1932	Ο Hitler συμμετέχει στις προεδρικές εκλογές, αλλά ηττάται από το στρατάρχη Hindenburg. Ψηφίζεται, όμως, από 13.417.460 ψηφοφόρους. Στις 31 Ιουλίου στις γενικές εκλογές οι Ναζί εκλέγουν 230 βουλευτές. Στις 6 Νοεμβρίου, στις επόμενες εκλογές, οι Ναζί εκλέγουν 196 βουλευτές.
1933 (30 Ιαν.)	Ο Hitler γίνεται καγκελάριος της Γερμανίας. Ψηφίζεται το δικαίωμα της κυβέρνησης να προσφεύγει στη χρήση βίας εναντίον των δυνητικών ανατροπών της δημοκρατίας. Στις εκλογές της 5ης Μαρτίου, οι Ναζί εκλέγουν 288 βουλευτές και κερδίζουν το 43,9% των ψήφων. Καταργούνται τα συνδικάτα. Η Γερμανία πλέον κυβερνάται δικτατορικά και εγκαταλείπει την Κοινωνία των Εθνών.
1934 (29-30 Ιουν.)	Εκκαθαρίζονται τα Τάγματα Εφόδου (S.A) και δολοφονούνται επίλεκτα στελέχη της αριστερής πτέρυγας του NSDAP (λ.χ. Strasser, Röhm κ.λπ.).
1935 (15 Σεπτ.)	Ρατσιστικοί νόμοι της Νυρεμβέργης, με τους οποίους αφαιρούνται από τους Εβραίους όλα τα πολιτικά δικαιώματα.
1936	Η Γερμανία καταλαμβάνει την αποστρατικοποιημένη ζώνη του Ρήνου. Ο Himmler γίνεται αρχηγός της γερμανικής αστυνομίας. Γερμανο-ιαπωνικό Σύμφωνο Φιλίας.
1938	Γερμανική εισβολή στην Αυστρία.
1939	Κατάληψη της Τσεχοσλοβακίας. Κατάληψη της Πολωνίας. Ρωσο-γερμανικό Σύμφωνο μη επιθέσεως (Μολότωφ Ρίμπεντροπ).
1940	Τον Απρίλιο καταλαμβάνεται η Δανία και η Νορβηγία, το Μάιο το Βέλγιο, η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο και η Γαλλία. Εγκαταλείπεται το σχέδιο εισβολής στη Μεγάλη Βρετανία μετά την αποτυχία της αερομαχίας για την Αγγλία και παρά τους καταστροφικούς βομβαρδισμούς των αγγλικών πόλεων.
1941	Την άνοιξη καταλαμβάνονται η Ελλάδα και οι υπόλοιπες βαλκανικές χώρες. Στις 22 Ιουνίου τα γερμανικά στρατεύματα εισβάλλουν στη Σοβιετική Ένωση. Αρχίζει η μαζική εξόντωση των Εβραίων. Στις 11 Δεκεμβρίου η Γερμανία κηρύσσει τον πόλεμο στις Η.Π.Α. Ο πόλεμος γίνεται παγκόσμιος.
1945 (30 Απριλ.)	Ο Hitler αυτοκτονεί στο Βερολίνο

ΓΕΝΝΗΣΗ-ΕΞΕΛΙΞΗ ΝΑΖΙΣΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η απαρχή

Μετά το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, η γερμανική μοναρχία καταλύθηκε και, από το 1919, εγκαθιδρύθηκε η Δημοκρατία της Βαϊμάρης. Η Συνθήκη των Βερσαλλιών υπήρξε εξουθενωτική για τη Γερμανία, επιβάλλοντάς της σημαντικές εδαφικές παραχωρήσεις στην Πολωνία και τη Γαλλία, ασφυκτικούς περιορισμούς στις ένοπλες δυνάμεις, υπέρογκες πολεμικές αποζημιώσεις, καθώς και την περίφημη παράγραφο περί αποκλειστικής ενοχής της Γερμανίας για το ξέσπασμα του πολέμου.

Συνθήκες εμφυλίου πολέμου επικράτησαν την περίοδο 1919-1923, με βίαιες συγκρούσεις μεταξύ σοσιαλιστών, κομμουνιστών και ακροδεξιών παραστρατιωτικών ομάδων, των Φράϊκορπς. Ταυτόχρονα, τα προβλήματα της οικονομίας, μαστιζόμενης από τον πληθωρισμό, προκάλεσαν κατά το 1922-23, την κατάληψη της Ρηνανίας από γαλλικά στρατεύματα, καθώς η γερμανική κυβέρνηση αδυνατούσε να καταβάλει έγκαιρα τις οφειλόμενες πολεμικές αποζημιώσεις. Ο στραγγαλισμός του εμπορίου και των διεθνών σχέσεων της Γερμανίας, λόγω της Συνθήκης, οδήγησε σε πληθωρισμό, ανεργία και οικονομική ανέχεια. Στις αρχές, μάλιστα, της δεκαετίας του '20 ο πληθωρισμός έφθασε σε πρωτόγνωρα, ακόμη και σε διεθνές επίπεδο, ύψη.

Η κατάσταση άρχισε να βελτιώνεται κάπως, όταν οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι αντιλήφθηκαν ότι η Γερμανία τείνει να μετατραπεί σε καζάνι που βράζει. Υπό την ηγεσία του Γκούσταβ Στρέζεμαν (Gustav Stresemann), ενός έντονα εθνικόφρονα αλλά και ρεαλιστή πολιτικού, η Γερμανία ακολούθησε τη λεγόμενη "πολιτική της εκπλήρωσης" (*Erfüllungspolitik*) των υποχρεώσεών της. Της επετράπη, έτσι, η είσοδος στην Κοινωνία των Εθνών (Συνθήκες του Λοκάρνο), που οδήγησε σε άρση του εμπάργκο και βελτίωση των κρατικών οικονομικών, ειδικά με την αθρόα εισροή αμερικανικών δανείων, καθώς και ελαφρά άνοδο του βιοτικού επιπέδου. Κατά το διάστημα 1924-1929 η Δημοκρατία της Βαϊμάρης γνώρισε τη "χρυσή εποχή" της. Ωστόσο, λίγο πριν τον θάνατό του το 1929, ο Στρέζεμαν έκανε την εξής διαπίστωση: "Η οικονομική κατάσταση της Γερμανίας εμφανίζεται ανθηρή μόνο στην επιφάνεια. Η Γερμανία στην πραγματικότητα βαδίζει επάνω στον κρατήρα ενός ηφαιστείου. Αν κληθεί να εκπληρώσει άμεσα τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της, ένα μεγάλο τμήμα της οικονομίας της θα καταρρεύσει".

Μέσα σε αυτή την κατάσταση, εμφανίστηκε στη Βαυαρία του 1919 ένα μικρό πολιτικό κόμμα, το Κόμμα των Γερμανών Εργατών (*Deutsche Arbeiterpartei*, DAP) μαζί με πληθώρα παραστρατιωτικών ομάδων και πολιτικών σχηματισμών που δημιουργήθηκαν από τις τάξεις των Φράϊκορπς, των οποίων ο πολιτικός προσανατολισμός ήταν έντονα αντικομμουνιστικός, παγγερμανικός και αντισημιτικός. Μέλος του κόμματος έγινε τότε και ένας δεκανέας, γεννημένος στο Μπραουνάου αμ Ιν (Braunau am Inn) της Αυστρίας, ο Αδόλφος Χίτλερ (Adolf Hitler). Ενώ το κόμμα αγωνιζόταν χωρίς ιδιαίτερα ικανό αρχηγό, ο Χίτλερ σύντομα κατάφερε να ξεχωρίσει, χάρη στη δεινή ρητορική του, και να αναλάβει την αρχηγία του (29 Ιουλίου 1921). Ως αρχηγός πλέον, ο Χίτλερ μετονομάζει το Κόμμα σε *Nationalsozialistische Deutsche Arbeiter Partei* (Εθνικοσοσιαλιστικό Γερμανικό Εργατικό Κόμμα, NSDAP) ή, συντομογραφικά, **Ναζί**. Παράλληλα, ο Χίτλερ με τους συνεργάτες του, καταρτίζουν ένα πρόγραμμα είκοσι πέντε σημείων, το οποίο και θα αποτελέσει το πολιτικό μανιφέστο του Κόμματος. Η δημοτικότητα του Κόμματος αυξάνεται συνεχώς, καθώς πολλά από τα σημεία του μανιφέστου έχουν ευρεία λαϊκή απήχηση.

Αυτό παρασύρει τον Χίτλερ με τους συνεργάτες του σε πραξικόπημα στο Μόναχο στις 9 Νοεμβρίου 1923. Το πραξικόπημα αποτυγχάνει. Ο Χίτλερ συλλαμβάνεται, όπως και όλοι οι συνεργάτες του, δικάζεται και καταδικάζεται σε πενταετή φυλάκιση ενώ το Κόμμα, έχοντας απωλέσει τον ηγέτη του και, παράλληλα, απαγορευτεί από τις αρχές, περιπίπτει στην αφάνεια.

Εννιά μήνες ύστερα από την καταδίκη του, ο Χίτλερ αποφυλακίζεται, αναλαμβάνει πάλι την αρχηγία του Κόμματος και το αναδιοργανώνει. Η Γερμανία έχει ως Πρόεδρο Δημοκρατίας τον ήρωα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου Πάουλ φον Χίντενμπουργκ (Paul von Hindenburg), ο οποίος την στρέφει σιγά σιγά σε πιο συντηρητικό δρόμο και είναι ιδεολογικά αντίθετος με τον φιλελευθερισμό της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης και πολύ αυταρχικός. Ο Χίτλερ εκμεταλλεύεται όλες τις συγκυρίες, την

άνοδο δημοτικότητας των κομμουνιστικών κομμάτων και τον αυταρχισμό του Χίντενμπουργκ, και στις εκλογές του 1932 το Κόμμα του έρχεται πρώτο σε ψήφους, χωρίς όμως να καταφέρει να πάρει απόλυτη πλειοψηφία. Ο Πρόεδρος αρνείται να αναθέσει την Καγκελαρία στον Χίτλερ, καθώς δεν τον συμπαθεί καθόλου, και την αναθέτει στον Κουρτ φον Σλάιχερ, του οποίου, όμως, οι προσπάθειες σχηματισμού βιώσιμης κυβέρνησης αποτυγχάνουν. Ο Χίντενμπουργκ αναγκάζεται να ονομάσει Καγκελάριο τον Χίτλερ στις 30 Ιανουαρίου 1933

Με την ανάληψη της εξουσίας το Ναζιστικό Κόμμα δείχνει τις προθέσεις του και διευκρινίζει τι ακριβώς εννοούσε με τον όρο "πολιτιστική επανάσταση" στο πρόγραμμά του:

Αρχίζει τις διώξεις εναντίον Εβραίων "για να καθαρίσει η γερμανική κουλτούρα από άλλες επιδράσεις", με κυριότερη αυτή της Νύχτας των Κρυστάλλων.

Παράλληλα, καθώς τα μέλη του αναλαμβάνουν σημαντικές εξουσίες, εγκαθιδρύουν ένα καθεστώς απολυταρχικό και τρομοκρατικό, στο οποίο κανείς αντιφρονών δεν έχει θέση.

Τις διώξεις των Εβραίων ακολουθούν οι διώξεις κομμουνιστών, σοσιαλιστών και φιλελεύθερων στελεχών και της άρχουσας τάξης γενικότερα.

Δημιουργείται το αδιαχώρητο στις φυλακές και το καθεστώς εγκαθιδρύει το πρώτο από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης στο Μπούχενβαλντ (Buchenwald). Αρχικά στα στρατόπεδα αυτά δεν στέλνονται Εβραίοι: Αυτούς το καθεστώς προσπαθεί να τους "πείσει" να εγκαταλείψουν το γερμανικό έδαφος (εγκαταλείποντας, φυσικά, όλη τους την περιουσία). Χρησιμοποιεί γι' αυτό το σκοπό κυρίως την τρομοκρατία και την ψυχολογική πίεση και όχι, ακόμη, τη φυσική τους εξόντωση. Κατά τον πρώτο χρόνο της ναζιστικής διακυβέρνησης στα στρατόπεδα εγκλείονται, προς το παρόν, όλοι οι αντιτιθέμενοι στο ναζιστικό καθεστώς, καθώς και οι ομοφυλόφιλοι.

Η πυρκαγιά στο Ράιχσταγκ (1933)

Το ναζιστικό καθεστώς είναι πλέον μια στυγνή αντισημιτική, αντιφιλελεύθερη, αντικομμουνιστική δικτατορία. Έχοντας το πρόσχημα του κοινοβουλευτισμού με εξασφαλισμένη πλειοψηφία στο Ράιχσταγκ, είναι σε θέση να ψηφίζει ολοσχερώς αντιδημοκρατικούς νόμους.

Μέσα στον πρώτο χρόνο διακυβέρνησής του, το ναζιστικό κόμμα - και ο Χίτλερ προσωπικά - έχει να επιδείξει "επιτεύγματα" χωρίς ιστορικό προηγούμενο:

- να καταργήσει τη Δημοκρατία της Βαϊμάρης,
- να εγκαθιδρύσει στυγνή δικτατορία, στα πλαίσια της οποίας καταργούνται οι ατομικές ελευθερίες, η ελευθερία του Τύπου, η ύπαρξη άλλων πολιτικών κομμάτων πλην του Εθνικοσοσιαλιστικού, η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης, οι τοπικές κυβερνήσεις των ως τότε ομοσπονδιακών κρατιδίων, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και τα δικαιώματα των εβραϊκής καταγωγής πολιτών τόσο στη δημόσια όσο και στην ιδιωτική ζωή τους,
- ενώ γίνονται δραστικές παρεμβάσεις στην εκπαίδευση, την πολιτική, πολιτιστική και οικονομική ζωή του Γερμανού πολίτη.

Στις 27 Φεβρουαρίου 1933 ξεσπά πυρκαγιά στο Ράιχσταγκ. Αποδίδουν τον εμπρησμό στους κομμουνιστές και την ίδια νύκτα συλλαμβάνονται περίπου 4.000 μέλη και υποστηρικτές τους, οι οποίοι μεταφέρονται στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Νταχάου. Εξαιρέσεις δεν γίνονται ούτε σε γυναίκες ούτε σε εφήβους. Ο Χίτλερ πέτυχε να εξουδετερώσει με ένα κτύπημα έναν από τους πιο μαχητικούς (και μισητούς του) αντιπάλους, αλλά δεν περιορίστηκε σε αυτό: Έχοντας πλέον απόλυτη κοινοβουλευτική πλειοψηφία, καταφέρνει να ψηφίσει αρχικά το διάταγμα με το οποίο καταργεί, μεταξύ άλλων, και το θεμελιωδέστερο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το Habeas Corpus. Αυτό το διάταγμα έγινε γνωστό ως "Διάταγμα του εμπρησμού του Κοινοβουλίου". Ακολουθεί ένα άλλο, με το οποίο ο Χίτλερ δίνει στον εαυτό του την απόλυτη εξουσία πάνω σε όλα τα κρατικά θέματα. Αυτό ψηφίζεται στο Κοινοβούλιο με 444 ψήφους υπέρ και μόνο 94 κατά - αυτές των σοσιαλδημοκρατών που έχουν απομείνει (Μάρτιος 1933).

ΠΟΙΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΥΝΟΗΣΑΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΟΥ ΝΑΖΙΣΜΟΥ

Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος έληξε με την υπογραφή της Συνθήκης των Βερσαλλιών ανάμεσα στην ηττημένη Γερμανία και τις νικήτριες δυνάμεις στις 28 Ιουνίου 1919. Οι όροι της συνθήκης ήταν όχι μόνο εξοντωτικοί αλλά και ταπεινωτικοί για τον γερμανικό λαό.

ΠΗΓΕΣ

- «Οι κυριότεροι όροι της συνθήκης ήταν εδαφικοί, στρατιωτικοί και οικονομικοί. Η Γερμανία έχασε την Αλσατία και τη Λορραίνη, τις οποίες προσάρτησε η Γαλλία, καθώς και διάφορες μικρότερες περιοχές, που προσάρτησαν το Βέλγιο και η Πολωνία. Η Γερμανία έχασε επίσης όλες τις αποικίες της. Εξίσου βαρείς ήταν οι στρατιωτικοί όροι. Αποστρατικοποιήθηκε η ανατολική όχθη του Ρήνου σε βάθος 50 χιλιομέτρων και καταλήφθηκε από τους συμμάχους. Η Γερμανία υποχρεώθηκε επίσης να καταβάλει πολεμικές αποζημιώσεις δυσανάλογες προς τις δυνατότητές της.»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ(ΑΠΟ ΤΟ 1815 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ),

Ι. Κολιόπουλος κ συγγραφική ομάδα, ΟΕΔΒ, Έκδοση Β' 2008,σελ 85

- « Η Γερμανία αφοπλίστηκε: παρέδωσε όλα της τα υποβρύχια και το ναυτικό επιφάνειας με την εξαίρεση έξι μικρών θωρηκτών, έξι ελαφρών καταδρομικών, έξι αντιτορπιλικών και δώδεκα τορπιλακάτων. Απαγορεύθηκε στους Γερμανούς να κατέχουν αεροπορία, στρατιωτική ή ναυτική, ενώ ο στρατός τους περιορίστηκε σε 100 χιλιάδες αξιωματικούς και οπλίτες που θα στρατολογούνταν εθελοντικά. Για να αποκλειστεί ενδεχόμενη επίθεση της Γερμανίας εναντίον της Γαλλίας ή του Βελγίου απαγορεύθηκε στη Γερμανία να διατηρεί στρατεύματα ή οχυρά στην κοιλάδα του Ρήνου.»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΤΟΜΟΣ Β΄, Ε.Μ.Burns Εκδόσεις

«Παρατηρητής»,Θεσσαλονίκη1984,

- «Τέλος η Γερμανία και οι σύμμαχοί της θεωρήθηκαν υπεύθυνοι για τις καταστροφές και τις ζημιές που υπέστησαν οι χώρες της Αντάντ και οι υπήκοοί τους, “ως αποτέλεσμα του πολέμου που τους επιβλήθηκε από την επιθετικότητα της Γερμανίας και των συμμάχων της”. Αυτός ήταν ο λεγόμενος “ Όρος της ενοχής για τον πόλεμο” (άρθρο 231 της συνθήκης)καθώς επίσης και η βάση για απαίτηση αποζημιώσεων από τη Γερμανία .Το ακριβές ποσό που θα έπρεπε να πληρώσει η Γερμανία αφέθηκε να υπολογιστεί από την επιτροπή αποζημιώσεων. Το 1921 το συνολικό ποσό καθορίστηκε σε 33 δισεκατομμύρια δολάρια.»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ,ΤΟΜΟΣ Β΄

Ε.Μ.Burns Εκδόσεις «Παρατηρητής», Θεσσαλονίκη1984, σελ.280

- «Μας εξανάγκασαν να αποδεχθούμε την αποκλειστική ευθύνη του πολέμου: μια τέτοια παραδοχή στα χείλη μου θα ήταν ψευδής. Δεν επιζητούμε την απαλλαγή της Γερμανίας από κάθε ευθύνη γι' αυτόν τον παγκόσμιο πόλεμο και για τον τρόπο που διεξήχθη. Ωστόσο, με έμφαση αρνούμαστε ότι η Γερμανία της οποίας ο λαός αισθανόταν ότι διεξάγει αμυντικό Πόλεμο, πρέπει να εξαναγκαστεί να αποδεχθεί την αποκλειστική ευθύνη».

Κόμης Μπρόκντορφ- Ράντζαν, επικεφαλής της γερμανικής αντιπροσωπείας στις Βερσαλλίες, 1919.

Μετά την ήττα στον πόλεμο και την κατάλυση της Γερμανικής αυτοκρατορίας ανακηρύχτηκε η Δημοκρατία της Βαϊμάρης, που αντιμετώπισε στο ξεκίνημά της πολλές οικονομικές δυσκολίες. Αργότερα η κατάσταση βελτιώθηκε, αλλά η οικονομία δέχτηκε νέο πλήγμα εξαιτίας της μεγάλης οικονομικής κρίσης του 1929.

«Η κρίση θα αποτελέσει το εφαλτήριο αυτών των εχθρών της δημοκρατίας. Στη Γερμανία υπήρξε ιδιαίτερα σκληρή... Οι κοινωνικές της επιπτώσεις ήταν πραγματικά καταστροφικές. Στα 1932 υπήρχαν 6 εκατομμύρια άνεργοι, στους οποίους θα πρέπει να προσθέσουμε 8 εκατομμύρια υποαπασχολούμενους που έπαιρναν μειωμένες αποδοχές. Συνολικά, πάνω από το μισό του γερμανικού πληθυσμού θα πληγεί από την κρίση απασχόλησης, που πλήττει ιδιαίτερα τους εργάτες, τους νέους και τα

επιχειρηματικά στελέχη. Η Δημοκρατία της Βαϊμάρης, που γνώριζε από τις αρχές του 1924 μεγάλη ευημερία, βρίσκεται ξαφνικά αντιμέτωπη με το φάσμα της εξαθλίωσης. Πρώτα της θύματα οι λαϊκές τάξεις των πόλεων, που αντιδρούν χαρίζοντας τις ψήφους τους στα κόμματα που τους υπόσχονται αισθητή βελτίωση της τύχης τους.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, ΤΟΜΟΣ 3:ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, Serge Bernstein-Pierre Milza, Εκδόσεις «Αλεξάνδρεια», Αθήνα 1997,σελ.74

Δεκαετία του 1920: Άνεργοι εργάτες που κάνουν ουρές για τις δυσεύρετες δουλειές και για δωρεάν γεύματα ήταν συχνό φαινόμενο.

«Δουλειά και ψωμί με τη λίστα 1»- Εκλογική αφίσα του ναζιστικού κόμματος

Η ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΝΑΖΙΣΜΟΥ

Το Αντωνάκι

Μαρία Βέτσικα

Στεφανία Βλότσου

Νίκος Βλάχος

Φίλιππος Βλάχος

Παναγιώτης Γεωργάκος

Χρόνο με χρόνο, ακούμε τις ημέρες κοντά στην εθνική εορτή της 28ης Οκτωβρίου, ποιήματα και τραγούδια που καταδικάζουν την ιδεολογία του Χίτλερ καθώς και τον ίδιο. Έχουμε αναρωτηθεί όμως ποτέ το τί συνέβαινε εκείνη την εποχή και την σημειολογία πίσω από τα πιο διάσημα σήματα κατατεθέν στην παγκόσμια ιστορία; Η ομάδα μας ανέλαβε να δώσει εξηγήσεις.

ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

Οι ρίζες της ιδεολογίας του Ναζισμού βρίσκονται πίσω στον 19ο αιώνα, εξελίχθηκε τον 20ο αιώνα, ενώ εφαρμόστηκε από το 1933 με την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία και μέχρι το τέλος του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου.

Οι ιδεολογικές αρχές του Ναζισμού που διατυπώθηκαν κυρίως από τον ίδιο τον Χίτλερ συνοψίζονται στη φυλετική ιδέα. Επηρεασμένος από τις ρατσιστικές θεωρίες του παγγερμανισμού (πολιτική τάση που επεδίωκε τη συνένωση όλων των λαών γερμανικής προέλευσης σε ενιαίο κράτος), ο Ναζισμός θεωρούσε τη Γερμανική φυλή ως την ανώτερη και την καθαρότερη από όλες τις φυλές. Ο όρος της φυλής αποτελούσε κεντρική έννοια της εθνικοσοσιαλιστικής ιδεολογίας. Για τον λόγο αυτό υποστήριζε ως κύριους αντικειμενικούς σκοπούς της Γερμανίας τη διαφύλαξη της καθαρότητας της φυλής και της προστασίας της από την ανάμειξη με άλλες φυλές, ιδεολογία που εκφράστηκε κυρίως με τον αντισημιτισμό (κίνηση που στράφηκε κατά της οικονομικής και πολιτικής επιρροής των Εβραίων) και τη συγκρότηση ενός κράτους το οποίο θα συγκέντρωνε όλους τους γερμανικούς πληθυσμούς.

Σύμφωνα με τον F.-G.Dreyfus-Roland Marx-Raymond Poidevin, στη *ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ-Η Ευρώπη από το 1848 μέχρι σήμερα (τόμος ΣΤ')*, «Ο εθνικοσοσιαλισμός, όπως και ο φασισμός, στηρίζεται στον εθνικισμό, στο απόλυτα ιεραρχημένο κράτος που διαθέτει ένα μόνο κόμμα, αλλά και στο θρόνο του Αρχηγού. Στο ναζισμό όμως βρίσκουμε και άλλο ένα στοιχείο, απόλυτα δικό του χαρακτηριστικό : την έννοια της φυλής. Για τους ναζί οι Γερμανοί είναι οι κληρονόμοι των βορείων αρίων που βρίσκονται σε μόνιμο αγώνα κατά των σημιτών διαφθορέων του πολιτισμού... Πιστεύουν ότι Γερμανός είναι όποιος μιλάει γερμανικά... όλα αυτά εξηγούν την ιδέα που είχε διατυπωθεί από τον 19ο αιώνα, ότι οι Γερμανοί προέρχονται από μια ανώτερη φυλή και ό,τι υπήρξε γερμανικό πρέπει να ξαναγίνει. Στο όνομα αυτών των δύο θεωριών, βαθιά ριζωμένων στη γερμανική σκέψη, δικαιολογούνται οι αντιλήψεις των ναζί για ζωτικό χώρο και για ρατσισμό.»

Επίσης η ανάγκη της διατήρησης της φυλετικής τους ανωτερότητας, της συντήρησης της αποκαλούμενης "αγνότητας του αίματος" οδήγησε στους νόμους της Νυρεμβέργης, οι οποίοι απαγόρευαν τον γάμο μεταξύ Γερμανών και "κυρίως διαφορετικής φυλής" ξένων. Τέλος η στέρωση ψυχολογικά ασθενών και εγκληματιών, είχε σύμφωνα με τους ισχυρισμούς τους τον στόχο του περιορισμού μετάδοσης ανεπαρκών γονιδίων.

Συνεχίζοντας τη σύνθεση για την ιδεολογία του ναζισμού συναντάμε τον ιμπεριαλισμό που αποτελεί μια πολιτική επέκτασης της εξουσίας σε ξένες χώρες.

Επιτυγχάνεται με • εδαφική επέκταση, δηλαδή πόλεμο • άσκηση ελέγχου στα πολιτικοοικονομικά πράγματα άλλων κρατών με έμμεσο τρόπο. Ο Χίτλερ εφάρμοσε τον πρώτο τρόπο, δηλαδή πόλεμο, που αρχικά προωθήθηκε με τον επεκτατισμό στην

Ανατολική Ευρώπη προβάλλοντάς τον ως δημιουργία ζωτικού χώρου για Γερμανούς αποίκους που θα δημιουργούσαν ένα μεγαλύτερο Γερμανικό έθνος.

Ήταν επίσης αντίθετος στην ιδέα της δημοκρατίας, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα να καταργήσει τη Δημοκρατία της Βαϊμάρης μετά την άνοδό του στην εξουσία.

Επομένως, συνοπτικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο ναζισμός στηρίχτηκε στην επιθυμία του Χίτλερ να δημιουργήσει μια αυτοκρατορία μεγαλύτερη από οποιαδήποτε άλλη μέχρι τότε, η οποία θα αποτελούνταν από Γερμανούς που ανήκαν στην Άρια Φυλή, θα ήταν αποκαθαρμένη από όλες τις άλλες θεωρητικά παρασιτικές φυλές και δεν θα υπήρχε κανένα δημοκρατικό στοιχείο ως προς την διοίκηση, παρα μόνο στοιχεία δικτατορικά και ολιγαρχικά.

Πρόγραμμα του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος της Γερμανίας που δημοσιεύτηκε το 1920

1.Βασισμένοι στο δικαίωμα όλων των λαών για αυτοδιάθεση, απαιτούμε τη δημιουργία μιας μεγάλης Γερμανίας, ώστε να συγκεντρωθούν σ' αυτήν όλοι οι Γερμανοί.

3.Διεκδικούμε εδάφη-αποικίες-για τη διατροφή του λαού μας και την εγκατάσταση του πληθυσμού που πλεονάζει.

4.Πολίτης είναι μόνο όποιος είναι Γερμανός και Γερμανός είναι μόνον όποιος έχει γερμανικό αίμα, ανεξάρτητα από το θρήσκευμά του. Επομένως, κανένας Εβραίος δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί μέρος του γερμανικού λαού.

5. Όποιος δεν είναι πολίτης δεν μπορεί να ζει στη Γερμανία παρά μόνον ως φιλοξενούμενος και πρέπει να υπόκειται στις νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν τους αλλοδαπούς.

23.Απαιτούμε να παταχθούν από το νόμο το συνειδητό πολιτικό ψεύδος και η προπαγάνδισή του από τον τύπο... Η κυκλοφορία των εφημερίδων που αντιστρατεύονται το κοινό συμφέρον πρέπει να απαγορευθεί...

ΝΕΟΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ Βασίλης Κρεμμυδάς, Εκδόσεις «Γνώση», 1981, σελ.202

ΜΕΘΟΔΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

Η "ιδεολογία": χρησιμοποιείται ως όργανο στην υπηρεσία της πολιτικής, γίνεται πηγή κύρους για τη πολιτική και κάλυμμα συνάμα, το μέσον για την δημιουργία πιστών οπαδών. Ενώ η Πολιτική θα έπρεπε να υπηρετεί την ιδεολογία, στην πραγματικότητα η ιδεολογία υπηρετεί την πολιτική. Οι ηγέτες κυνικοί δεν έχουν στην πραγματικότητα καμία σχέση με ιδεολογίες, τις επικαλούνται όμως για να αποκτούν φανατικούς οπαδούς και κυρίως για να ταυτίζονται με αυτές, να δίνουν κύρος στα λόγια τους και στις πράξεις τους, να γίνονται αντικείμενα λατρείας σαν ενσαρκώσεις της ιδεολογίας και να δικαιώνουν στο όνομα της κάθε είδους καιροσκοπισμούς ελιγμούς ακόμα και εγκλήματα (Χίτλερ, Στάλιν). Ο Χίτλερ διέπραξε τα φρικωδέστερα εγκλήματα της ιστορίας στο όνομα μια επιφανειακάς "ανθρωπιστικότερης" ιδεολογίας.

Ο **Φανατισμός** που ως όρος προέρχεται εκ της λατινικής λέξης "fanum" (=ιερόν), σημαίνει την μετ' εγωισμού και εμπάθειας προσήλωση σε κάποιες αντιλήψεις, ανεξάρτητα απ' το αν αυτές είναι ορθές ή όχι.

Κατακριτέος είναι και ο πολιτικός φανατισμός καθώς και ο εθνικός φανατισμός ακριβώς επειδή αντιτίθενται στις βάσεις της ηθικής αποτελώντας αποκλειστικά διαστροφές του γνήσιου πατριωτικού συναισθήματος. Ο ελληνικός λαός στο διάβα της ιστορίας του έχει γνωρίσει αλλά και έχει υποστεί σχεδόν όλες τις μορφές του φανατισμού σε όλα τα πεδία δράσης του.

- Βασικό στοιχείο υποκίνησης και υλοποίησης του φανατισμού (ως ιδέας και στόχων) είναι η εκάστοτε εξ αυτού εκδηλούμενη προπαγάνδα.
- Από τη λέξη φανατισμός / φανατικός έχει υποστηριχτεί ότι προέκυψαν και οι διεθνείς όροι φαν και fan club (πιθανολογείται και καταγωγή των όρων αυτών από το fancy), σε πολύ διαφορετικό, βεβαίως, εννοιολογικό πλαίσιο και με πολύ διαφορετική έννοια.

Μηχανισμός Προπαγάνδας: η αφαίρεση της λογικής από το σκεπτόμενο άτομο! έτσι δημιουργούνται μάζες οι οποίες λειτουργούν με το συναίσθημα. Με αυτόν τον μηχανισμό μπορούν να περάσουν εύκολα οι νέες αόριστες και εσφαλμένες ιδέες. Ο προπαγανδιστής εγκαθιστά ιδέες όχι στο (α-νόητο) μυαλό τους αλλά στο υποσυνειδητό τους, τις εναρμονίζει και τις ταυτίζει με τα ένστικτά και της παρορμήσεις τους. Καλλιεργούν κατ' επέκταση τον φανατισμό και το τυφλό μίσος το οποίο είναι ικανό να σφραγίζει τελειωτικά την πόρτα της λογικής.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΘΟΔΩΝ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ

Στο βιβλίο του W. Shirer **Η ΑΝΟΔΟΣ ΚΑΙ Η ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Γ' ΡΑΙΧ** αναφέρεται για τη ναζιστική προπαγάνδα: « Καθ' εκάστην πρωίαν, οι εκδόται των ημερησίων εφημερίδων του Βερολίνου και οι ανταποκριταί, εκείνων που εξεδίδοντο εις τα άλλα μέρη του Ράιχ, συνεκεντρώνοντο εις το Υπουργείον της Προπαγάνδας, δια να τους είπη ο δόκτωρ Γκαίμπελς ή εις εκ των βοηθών του τι ειδήσεις να δημοσιεύσουν και τι να παραλείψουν, πώς να τας γράψουν και με τι επικεφαλίδας, τι "καμπάνιες" να σταματήσουν ή να εγκαινιάσουν και τι κύρια άρθρα εχρειάζοντο δια την ημέρα εκείνην... Το ραδιόφωνον και ο κινηματογράφος εξεύχθησαν πολύ συντόμως εις την εξυπηρέτησιν της προπαγάνδας του Ναζιστικού κόμματος. Ο Γκαίμπελς είχε πάντοτε ίδει εις το ραδιόφωνον(...) το κυριώτερον όργανον προπαγάνδας εις την νεωτέραν κοινωνίαν και... απέκτησε πλήρη έλεγχον των εκπομπών και τας διεμόρφωσε πλήρως προς εξυπηρέτησιν των επιδιώξεων του. Το έργον του κατέστη ευκολώτερον, διότι εις την Γερμανίαν, όπως και εις τας άλλας χώρας της Ευρώπης, η μετάδοσις δια του ραδιοφώνου ήτο μονοπόλιον ανήκον εις το κράτος και χειριζόμενον υπ' αυτού. Το 1933 η ναζιστική κυβέρνησις ευρέθη αυτομάτως κάτοχος του Οργανισμού Εκπομπών του Ράιχ».

Σε άλλη πηγή «Σε διάστημα λίγων μηνών μετά την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία (1933) οι Ναζι κατόρθωσαν να ελέγξουν και να αναδιοργανώσουν τη δημόσια ζωή σε όλες τις πόλεις και τα χωριά της Γερμανίας... Στις αναρίθμητες εκδηλώσεις και διαδηλώσεις, μέσα από τον Τύπο και το ραδιόφωνο οι Γερμανοί βομβαρδίζονται καθημερινά από ναζιστικά συνθήματα που είχαν σκοπό να δημιουργήσουν έναν λαό πειθήνιο και αφοσιωμένο στο έθνος και τον ηγέτη του ... Η στρατιωτική μουσική και μια θάλασσα από σημαίες με τον αγκυλωτό σταυρό ανέδιδαν μια μεγαλοπρέπεια που θύμιζε θρησκευτικές γιορτές... Η υποχρεωτική εισαγωγή του χιτλερικού χαιρετισμού στις υπηρεσίες, τις επιχειρήσεις και τα σχολεία αποτέλεσε καίριο πλήγμα κατά της ιδιωτικής ελευθερίας των πολιτών.»

Πηγή: W. Michel - B. Wiegand (επιμ.), *Geschichte, Politik und Gesellschaft (Bd. 1: Von der Französischen Revolution bis zum Ende des 2. Weltkrieges)*, Βερολίνο 1998, σελ. 336-337.

Και αλλού: «Εγκληματικά, τα πλήθη είναι συχνά, σίγουρα, αλλά συχνά επίσης, είναι ηρωικά. Τα φέρνουν εύκολα σε σημείο να σκοτωθούν για τον θρίαμβο μιας πίστης ή μιας ιδέας, τα ενθουσιάζουν για την δόξα και την τιμή, τα παρασύρουν σχεδόν δίχως ψωμί και δίχως όπλα....»

Ο όχλος γίνεται άνετα δήμιος αλλά όχι λιγότερο άνετα μάρτυρας. Είναι από τους κόλπους του που έχουν κυλήσει τα ποτάμια του αίματος που απαιτήθηκαν για τον θρίαμβο κάθε πίστης....»

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΟΧΛΩΝ, Γουσταύος Λε Μπον, εκδόσεις «νέα εποχή», σελ 21,24

Είδη προπαγάνδας:

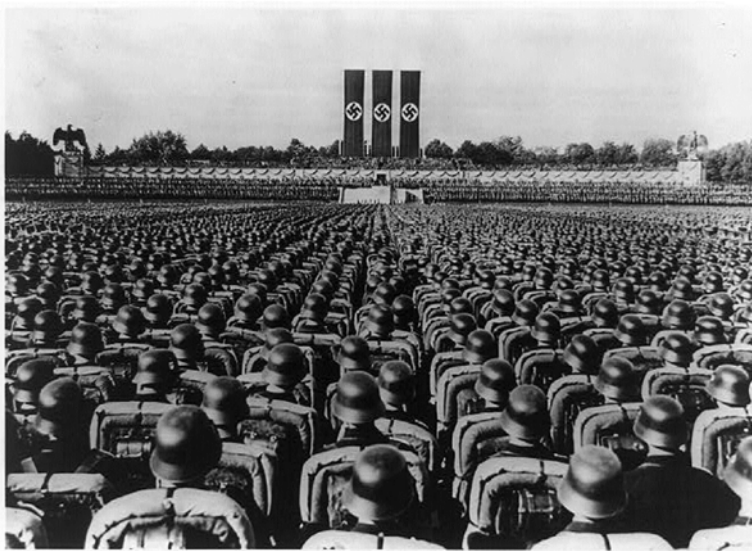
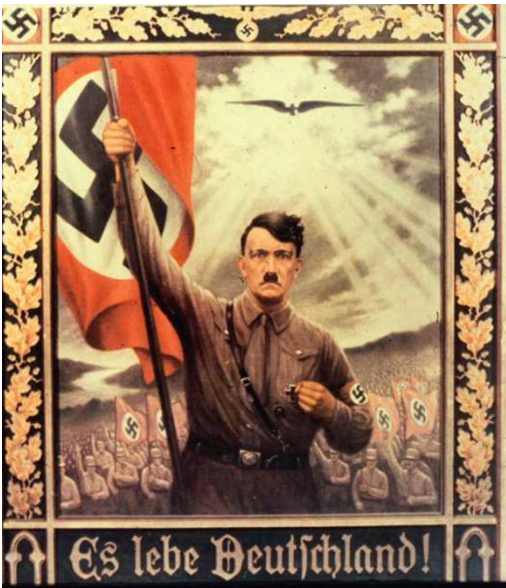
- ✓ **Λευκή Προπαγάνδα:** Είναι η φανερή, η επίσημη, είναι μια κυβερνητική ή κομματική ανακοίνωση, ένας επίσημος τηλεοπτικός σταθμός, μια επίσημη εφημερίδα ή περιοδικό. Το πλεονέκτημα της είναι το κύρος, το μειονέκτημα η περιορισμένη ακτίνα επιδράσεως, εφόσον γίνεται από μια παράταξη δεν γίνεται δεκτή από τους οπαδούς της άλλης.
- ✓ **Φαιά Προπαγάνδα:** Είναι ανυπόγραφη, ανώνυμη, δεν έχει επισήμως πατρότητα, διεξάγεται με φήμες και διαδόσεις, ονομάζεται και "προπαγάνδα του ψιθύρου".
- ✓ **Μαύρη Προπαγάνδα:** Είναι εκείνη που εμφανίζεται με ψεύτικη πατρότητα, αποδίδεται σε πηγή διαφορετική από την πραγματική, με ψεύτικη και πλαστή υπογραφή, με σκοπό την παραπλάνηση.
- ✓ **Προπαγάνδα μέσω της τέχνης**

Η δύναμη της τέχνης να διαμορφώνει την κοινωνική συνείδηση και να χειραγωγεί τις μάζες είναι γνωστή από το παρελθόν. Ποτέ όμως στο παρελθόν δεν υπήρχε η μηχανικά αναπαραγόμενη τέχνη που με την φωτογραφία και κυρίως τον κινηματογράφο διαθέτει τεράστια δύναμη μαζικής επιρροής και υποβολής, σε σχέση με τέχνες του παρελθόντος όπως η ζωγραφική και η γλυπτική.

Οι φασίστες στην Ιταλία και κυρίως οι ναζί στην Γερμανία θα χρησιμοποιήσουν την φωτογραφία, τον κινηματογράφο, αλλά και το ράδιο, με στόχο την χειραγωγή της συνείδησης των πολιτών. Με τα μέσα αυτά θα προσπαθήσουν να πείσουν ότι μπορούν να υπερβούν την κοινωνική και οικονομική κρίση εγκαθιστώντας μια νέα τάξη πραγμάτων, με νέους μύθους και σύμβολα που θα οδηγήσουν το Γερμανικό έθνος και όλη την ανθρωπότητα σε ένα αποκαλυπτικό μέλλον.

Με μια τέχνη εξωραϊσμένη που παρήγαγε καλλιτέχνες πιστοί στο καθεστώς, απέκρυψε την φρικαλέα πραγματικότητα των στρατοπέδων συγκέντρωσης και της μαζικής καταστροφής του 2ου παγκοσμίου πολέμου.

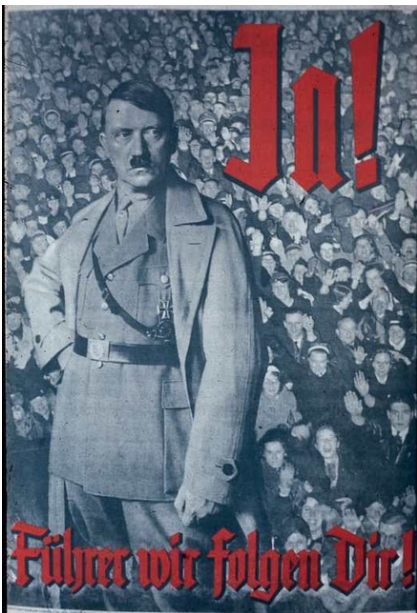

Σε αντίθεση με τις πρωτοποριακές εκφράσεις των καλλιτεχνών της εποχής που κοινωνικοποίησαν και πολιτικοποίησαν το έργο τους, οι καλλιτέχνες του ναζισμού στράφηκαν σε μίμηση μορφών τέχνης του παρελθόντος και ειδικά της Ελληνικής αρχαιότητας προσπαθώντας μέσα από αντιγραφές αρχαίων προτύπων να δημιουργήσουν το ηρωικό ανθρώπινο πρότυπο που θα δόξαζε την άρια φυλή.

Ο Hitler με την βοήθεια της τέχνης θα περιβληθεί με αύρα ηγέτη που λατρεύεται τυφλά από τις μάζες

ΠΛΥΣΗ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗ ΝΑΖΙΣΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ..

«Ένα βομβαρδιστικό αεροσκάφος μεταφέρει κατά την απογείωσή του 12 δωδεκάδες βόμβες, η καθεμία από τις οποίες ζυγίζει 10 κιλά. Κατευθύνεται προς το κέντρο του ιουδαϊσμού, τη Βαρσοβία, την οποία βομβαρδίζει. Κατά την απογείωσή του, φορτωμένο με τις βόμβες και μεταφέροντας 100 κιλά καυσίμων, το αεροσκάφος ζυγίζει περίπου οκτώ τόνους. Κατά την επιστροφή από τη σταυροφορία, το πρόσθετο βάρος του ανέρχεται στα 230 κιλά. Πόσα κιλά ζυγίζει το αεροσκάφος, όταν είναι εντελώς άδειο;». «Η συντήρηση ενός διανοητικά ανάπηρου ατόμου στοιχίζει περίπου στο κράτος 4 μάρκα τη μέρα. Στη Γερμανία αυτή τη στιγμή υπάρχουν 300.000 διανοητικά ανάπηροι. Πόσο στοιχίζει συνολικά η περίθαλψη αυτών των ανθρώπων; Πόσα δάνεια γάμων των 1.000 μάρκων θα μπορούσαν να χορηγηθούν με αυτά τα χρήματα;». Αυτές οι δύο εκφωνήσεις σε διαγωνίσματα φυσικής και μαθηματικών, σε τελικά διαγωνίσματα της ναζιστικής Γερμανίας, είναι ένα μικρό δείγμα του ρατσιστικού και μιλιταριστικού χαρακτήρα που είχε πάρει η παιδεία, κατά τη δωδεκαετή κυριαρχία των Ναζί στη χώρα....

Στη φωτογραφία, παιδιά του νηπιαγωγείου στο Coburg ασκούνται στο ναζιστικό χαιρετισμό. Η πλύση εγκεφάλου της Γερμανίας είναι χαρακτηριστική της Χιτλερικής περιόδου. Τα παιδιά υποχρεώνονταν να χαιρετούνται μεταξύ τους φωνάζοντας Χαιλ Χίτλερ

Το σχέδιό τους ήταν η μετατροπή του εκπαιδευτικού συστήματος σε γραμμή παραγωγής πειθήνιων, πιστών και φανατισμένων υπηκόων για το τρίτο ράιχ. Πρώτα αξιολογήθηκαν οι εκπαιδευτικοί. Η αναδόμησή του ήταν σταδιακή και φυσικά ξεκίνησε από τους διδάσκοντες. Ιδρύθηκε ο Εκπαιδευτικός Σύλλογος των Ναζί και συστάθηκε επιτροπή για την αξιολόγηση των πολιτικών απόψεων των δασκάλων και των καθηγητών. Από τους τότε «λειτουργούς», μόνο το 3% κρίθηκε ακατάλληλο και απολύθηκε αμέσως. Κατά τη διάρκεια των σχολικών διακοπών, αρκετοί από το 97% των εκπαιδευτικών που κρίθηκαν πολιτικά κατάλληλοι, υποχρεώθηκαν να παρακολουθήσουν ειδικά σεμινάρια, ενώ οι αρχές ενθάρρυναν συνεχώς γονείς και μαθητές να καταγγέλλουν τους δασκάλους, οι οποίοι παρέδιδαν στην τάξη οτιδήποτε παρέκκλιε από τη νέα σχολική ύλη. Όλα τα μαθήματα υπέστησαν ριζικές αλλαγές, ώστε να προσαρμοστούν στις ανάγκες του συστήματος. Μεγάλο κομμάτι της φυσικής κάλυπτε τις αρχές της βαλλιστικής επιστήμης και της κατασκευής γεφυρών και πολεμικών αεροσκαφών....

Η ιστορία και η βιολογία τροποποιήθηκαν πιο πολύ από όλα τα μαθήματα. Η ιστορία έπρεπε να υμνεί τον «εθνοσωτήρα» Χίτλερ και να εξηγεί πώς οι Εβραίοι και οι μαρξιστές κατάσκοποι ευθύνονταν για την ήττα του έθνους στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο. Η βιολογία εξηγούσε την ανωτερότητα της άριας φυλής και τη σημασία της αιματολογικής καθαρότητας. Ειδικά μαθήματα για τα κορίτσια. Ειδικά για τα κορίτσια θεσπίστηκαν τα μαθήματα της Ευγονικής και της Οικιακής επιστήμης. Τα μαθήματα προέτρεπαν τις μαθήτριες να είναι καλές μητέρες και σύζυγοι, με πολύ ιδιαίτερο τρόπο όμως. Τα μεγαλύτερα κορίτσια ενθαρρύνονταν να «συμπαραστέκονται» στους στρατευμένους άντρες για το διάστημα στο οποίο παρέμεναν ανύπαντρες, γιατί μόνο έτσι μπορούσαν να «υπηρετήσουν» την πατρίδα τους όπως τα αγόρια....

Για τους μαθητές που διακρίνονταν στις ιδιαίτερες απαιτήσεις του καθεστώτος, υπήρχαν «Τα Σχολεία του Αδόλφου Χίτλερ», όπου προετοίμαζαν τους επόμενους ηγέτες της Γερμανίας. Εκεί, κατόπιν σκληρής εξαετούς φοίτησης, οι απόφοιτοι προωθούνταν στα πανεπιστήμια ή στον στρατό. Για τους αριστούχους της σχολής, το επόμενο βήμα ήταν η εκπαίδευση στα Κάστρα του Τάγματος, όπου η εκπαίδευση ήταν σκληρή έως βάνουση, με αποκορύφωμα στρατιωτικά γυμνάσια με πραγματικά πυρά. Όταν πια αποφοιτούσαν από τις στρατιωτικές σχολές, οι πιο ικανοί και φανατικοί Ναζί προορίζονταν για την επάνδρωση των διοικητικών θέσεων στα επίλεκτα τμήματα των Ες Ες, που ήταν οι πραιτοριανοί και η ελίτ του ναζιστικού καθεστώτος. Ήταν πια ιδεολογικά και ψυχολογικά έτοιμοι για τα χειρότερα εγκλήματα, τα οποία και έπραξαν...

ΚΑΥΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ

Με τη φράση «καύση βιβλίων» εννοούμε την τελετουργική καταστροφή βιβλίων στη φωτιά. Αυτή η πρακτική, που συνήθως διεξαγόταν σε δημόσιο χώρο, πηγάζει από μια πολιτισμική, θρησκευτική ή πολιτική αντίθεση με το περιεχόμενό τους. Το 1933 ο Γότζεφ Γκαίμπελς, Υπουργός Λαϊκής Διαφώτισης και Προπαγάνδας των Ναζί, ξεκίνησε μια προσπάθεια να θέσει τις γερμανικές τέχνες και πολιτισμό σε απόλυτο έλεγχο στην υπηρεσία της Ναζιστικής ιδεολογίας.

Σε μια συμβολική πράξη δυσοίωσης σημασίας, στις 10 Μαΐου 1933 φοιτητές έκαψαν πάνω από 25.000 τόμους «αντιγερμανικών» βιβλίων, προμηνύοντας μια εποχή κρατικής λογοκρισίας και ελέγχου της πνευματικής και πολιτιστικής ζωής. Το βράδυ της 10ης Μαΐου σε 34 πανεπιστημιακές πόλεις δεξιοί φοιτητές οργάνωσαν λαμπαδηδρομίες «κατά του αντιγερμανικού πνεύματος». Στις σκηνοθετημένες αυτές τελετουργίες υψηλόβαθμα στελέχη των Ναζί, καθηγητές, πρυτάνεις και ηγέτες φοιτητικών οργανώσεων καλούνταν να εκφωνούν διθυραμβικούς λόγους φανατίζοντας τους συμμετέχοντες και θεατές. Στα σημεία συνάντησης φοιτητές πετούσαν τελετουργικά τα «ανεπιθύμητα» βιβλία στην πυρά υπό τη συνοδεία ορχήστρας, ενώ έδιναν και τους λεγόμενους «πύρινους όρκους». Στο Βερολίνο περί τους 40.000 διαδηλωτές συγκεντρώθηκαν για να ακούσουν την ομιλία του Γκόζεφ Γκαίμπελς.

Το πανεθνικό πρόγραμμα της 10ης Μαΐου ήταν επιτυχημένο καθώς απασχόλησε ιδιαίτερα τον τύπο. Ραδιοφωνικές εκπομπές μετέφεραν τις ομιλίες, τα τραγούδια και τους τελετουργικούς ύμνους «ζωντανά» σε πάμπολλους Γερμανούς ακροατές.

ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΤΩΝ ΝΑΖΙΣΤΩΝ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ

Η σβάστικα είναι ένα σύμβολο που έχει ταυτιστεί με την πιο μαύρη σελίδα της ιστορίας, το ναζισμό και με έναν από τους πιο μισητούς αρχηγούς, τον Χίτλερ. Όμως, ο αποκαλούμενος φύρερ δεν ήταν ο πρώτος που χρησιμοποίησε τη σβάστικα ως σύμβολο. Η σβάστικα είναι ένα από τα αρχαιότερα και πιο γνωστά σύμβολα, το οποίο χρησιμοποιήθηκε από διάφορους πολιτισμούς χιλιάδες χρόνια πριν από τους Ναζί....

Για τους βουδιστές και τους ινδουιστές στην Ινδία, αλλά και σε άλλες Ασιατικές χώρες είναι ένα σύμβολο χιλιάδων ετών, που το συναντάμε ακόμα και σήμερα σε ναούς, λεωφορεία, ταξί ή εξώφυλλα βιβλίων. Στην αρχαία Ελλάδα βρίσκουμε τη σβάστικα στην Τροία 4.000 χρόνια πριν, όπως αποδείχτηκε με τις ανασκαφές και τα ευρήματα του Σλήμαν. Οι αρχαίοι Κέλτες το

χρησιμοποίησαν σε πολλά έργα τέχνης που έχουν διασωθεί. Οι πρώτοι χριστιανοί είχαν τη σβάστικα ως ένα από τα σύμβολά τους και αργότερα τη συναντάμε στους Τεύτονες Ιππότες, ένα γερμανικό ιπποτικό μεσαιωνικό τάγμα το οποίο πρέσβευε το καθολικό δόγμα....

Αλλά τι το ιδιαίτερο έχει αυτό το σύμβολο για να το επιλέξει ο Αδόλφος Χίτλερ; Η λέξη σβάστικα είναι σανσκριτική «svastika» και σήμαινε ευημερία και τύχη. Σε διάφορες χώρες η σβάστικα είναι γνωστή με άλλη ονομασία. Στην Κίνα ονομάζεται «Wan», στην Ιαπωνία «Manji», στην Αγγλία «flyfot», στη Γερμανία «Hakenkreuz» και στην αρχαία Ελλάδα τετρασκέλιον ή τετραγαμμάδιον....

Ο P.R. Sarkar, λόγιος μελετητής της σανσκριτικής γλώσσας, είπε το 1979 ότι η βαθύτερη έννοια της λέξης είναι η αδιαμφισβήτητη νίκη και ολοκληρωτική επικράτηση, η νίκη κατά κράτος. Είπε επίσης ότι όπως κάθε σύμβολο έτσι και η σβάστικα, μπορεί να έχει θετική ή αρνητική σημασία ανάλογα με το πώς σχεδιάστηκε. Έτσι π.χ. στον Ινδουισμό, η δεξιόστροφη σβάστικα είναι σύμβολο του θεού Vishnu και του ήλιου, ενώ η αριστερόστροφη συμβολίζει την σκοτεινή θεά kali και τη μαγεία. Η διπλή έννοια των συμβόλων συνηθίζεται στους αρχαίους πολιτισμούς όπως π.χ. το σύμβολο της πεντάλφα. Αν η πέμπτη γωνία που συμβολίζει το πνεύμα δείχνει προς τα κάτω έχει αρνητικό συμβολισμό, ενώ προς τα πάνω έχει θετικό....

Η παλαιότερη σβάστικα βρέθηκε στην πόλη Mezine της Ουκρανίας, σκαλισμένη σε αγαλματίδιο από ελεφαντόδοντο και χρονολογείται 12.000 χρόνια πριν. Ο αρχαιότερος πολιτισμός που χρησιμοποίησε τη σβάστικα ως σύμβολο ήταν ο Βίντσα, πριν από 8.000 χρόνια στην περιοχή που σήμερα βρίσκεται η Σερβία και η Κροατία....

Στον βουδισμό η σβάστικα είναι σύμβολο τύχης, ευημερίας, αφθονίας και αιωνιότητας. Σχετίζεται άμεσα με τον Βούδα και είναι σκαλισμένη στα αγάλματα στο σημείο της καρδιάς. Στις χριστιανικές κατακόμβες η σβάστικα εμφανίζεται δίπλα από τις λέξεις ΖΟΤΙΚΟ ΖΟΤΙΚΟ που σημαίνει η υπέρτατη ζωή. Επίσης, τη συναντάμε στα παράθυρα των εκκλησιών Lalibela Rock στην Αιθιοπία. Στην αρχαία Ελλάδα ο Πυθαγόρας την ονόμασε τετρακτύς και αποτελούσε την ουσία της διδασκαλίας του. Οι Φοίνικες χρησιμοποιούσαν τη σβάστικα ως σύμβολο του ήλιου και διακοσμούσαν τα άμφια των ιερέων με αυτή. Μυστήριο είναι το πώς και το γιατί τόσοι πολλοί και διαφορετικοί πολιτισμοί στο πέρασμα των αιώνων, χρησιμοποιούσαν το ίδιο σύμβολο με την ίδια σημειολογία. Ωστόσο, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε ότι ένας άνθρωπος, ο Χίτλερ, κατάφερε να ταυτίσει αυτό το ιερό σύμβολο με τον θάνατο εκατομμυρίων ανθρώπων και τον όλεθρο του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου....

Χαιρετισμός:

Σύμφωνα με τους απολογητές του δωρικού χαιρετισμού η κίνηση αυτή χρησιμοποιούνταν κατά κόρον στις συνεδριάσεις της Απέλλας. Ο ομιλητής προσερχόταν στο βήμα της «Απέλλας» και με την ανάταση της χειρός χαιρετούσε τον θεό Ήλιο και απευθυνόμενος στο κοινό των Ομοίων (δηλ. τη συνέλευση των ελεύθερων Σπαρτιατών αρρένων που κατείχαν πολιτικά δικαιώματα), ανέκραζε «έρρωσθε και ευδαιμονείτε».

Γερμανοί θεατές απευθύνουν ναζιστικό χαιρετισμό στον Αδόλφο Χίτλερ, στη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων του Βερολίνου (1936),

Ο χαιρετισμός τον οποίο αποκαλούν «ναζιστικό» (δεξί χέρι υψωμένο λίγο πάνω απ' τον ώμο και παλάμη τεντωμένη), είναι βαθύτατα ελληνικός χαιρετισμός τον οποίο χρησιμοποίησαν διαχρονικά οι προγονοί μας από τότε που απευθύνονταν στον ανατέλλοντα ήλιο και στους θεούς κάνοντας επικλήσεις, μέχρι την εποχή της ελληνικής εκστρατείας στην Ασία όταν και ο τελευταίος στην ιεραρχία στρατιώτης του Αλέξανδρου ύψωνε το δεξί του χέρι λέγοντας Χαίρε!

Αλλά και στην κοινωνική τους ζωή οι πρόγονοί μας χρησιμοποιούσαν τον εν λόγω χαιρετισμό σε ένδειξη φιλίας και σεβασμού προς αυτόν που απευθύνονταν. Εν συνεχεία Κέλτες, Ρωμαίοι, Ινδιάνοι ως και Χριστιανοί ιππότες του μεσαίωνα, αντέγραψαν τον ελληνικό χαιρετισμό υιοθετώντας τον σε όλες τους τις εκδηλώσεις. Μέχρι τότε δεν ενοχλούσε κανέναν.

Η ΝΑΖΙΣΤΙΚΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ ΦΥΛΗΣ

Ο Αδόλφος Χίτλερ, ο Φύρερ του ναζιστικού κόμματος, διαμόρφωσε και διατύπωσε τις ιδέες που καθιερώθηκαν ως ναζιστική ιδεολογία. Θεωρούσε τον εαυτό του βαθυστόχαστη προσωπικότητα, πεπεισμένος ότι είχε ανακαλύψει το κλειδί για την κατανόηση ενός εκπληκτικά σύνθετου κόσμου. Πίστευε ότι τα χαρακτηριστικά, η νοοτροπία, οι ικανότητες και η συμπεριφορά των ατόμων καθορίζονταν από την αποκαλούμενη φυλετική ταυτότητα. Κατά την άποψη του Χίτλερ, όλες οι πληθυσμιακές ομάδες, οι φυλές ή οι λαοί (χρησιμοποιούσε αυτούς του όρους εναλλάξ) συνοδεύονται από χαρακτηριστικά τα οποία μεταφέρονταν αναλλοίωτα από τη μία γενιά στην επόμενη. Κανείς δεν μπορούσε να υπερβεί τα εγγενή γνωρίσματα της φυλής. Η ανθρώπινη ιστορία στο σύνολό της θα μπορούσε να ερμηνευθεί με όρους φυλετικής πάλης.

Στη διαμόρφωση της ιδεολογίας τους περί φυλής, ο Χίτλερ και οι Ναζί άντλησαν τις ιδέες τους από τους Γερμανούς κοινωνικούς Δαρβινιστές στα τέλη του 19ου αιώνα. Όπως οι κοινωνικοί Δαρβινιστές στο παρελθόν, οι Ναζί πίστευαν ότι τα ανθρώπινα όντα μπορούσαν να κατηγοριοποιηθούν συλλογικά σε «φυλές», με την κάθε φυλή να φέρει στοιχεία που τη διαφοροποιούν και τα οποία είχαν μεταδοθεί γενετικά από τότε που οι άνθρωποι έκαναν την πρώτη τους εμφάνιση στους προϊστορικούς χρόνους. Τα επίκτητα αυτά χαρακτηριστικά δεν σχετιζόνταν μόνο με την εξωτερική εμφάνιση και το σωματότυπο, αλλά διαμόρφωναν και τον εσωτερικό πνευματικό κόσμο, τον τρόπο σκέψης, τις δημιουργικές και οργανωτικές ικανότητες, την ευφυΐα, την αναγνώριση και αξιολόγηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, τη φυσική δύναμη και τη στρατιωτική ικανότητα.

Οι Ναζί υιοθέτησαν ακόμη την οπτική των κοινωνικών Δαρβινιστών για την εξελικτική θεωρία του Δαρβίνου σχετικά με την «επιβίωση του ισχυροτέρου». Για τους Ναζί, η επιβίωση μιας φυλής εξαρτιόταν από την ικανότητα της να αναπαραχθεί και να πολλαπλασιαστεί, τη συγκέντρωση εδαφών για την υποστήριξη και τη σίτιση του αυξανόμενου πληθυσμού, και την εγρήγορση στη διατήρηση της γονιδιακής δεξαμενής, συντηρώντας έτσι τα μοναδικά «φυλετικά» χαρακτηριστικά με τα οποία η «φύση» την εφοδίασε ώστε να επιτύχει στον αγώνα επιβίωσής της. Εφόσον κάθε «φυλή» επεδίωκε να επεκταθεί και ο χώρος της Γης ήταν πεπερασμένος, ο αγώνας επιβίωσης κατέληγε «φυσιολογικά» σε βίαιες εδαφικές κατακτήσεις και στρατιωτικές αντιπαραθέσεις. Συνεπώς, ο πόλεμος --ο συνεχής πόλεμος-- αποτελούσε μέρος της φύσης και της ανθρώπινης κατάστασης.

Για τον ορισμό μιας φυλής, οι κοινωνικοί Δαρβινιστές έθεσαν στερεότυπα, θετικά και αρνητικά, της εμφάνισης της εθνοτικής ομάδας, της συμπεριφοράς και της κουλτούρας, ως αμετάβλητα και ριζωμένα στη βιολογική κληρονομιά, αναλλοίωτα στο πέρασμα του χρόνου και απρόσβλητα από τις περιβαλλοντικές αλλαγές, τη διανοητική ανάπτυξη ή την κοινωνικοποίηση. Όσον αφορά τους Ναζί, η αφομοίωση ενός μέλους μιας φυλής σε μία άλλη κουλτούρα ή εθνοτική ομάδα ήταν αδύνατη εξαιτίας της αδυναμίας αλλαγής των αρχικών επίκτητων χαρακτηριστικών: Θα μπορούσαν μόνο να εκφυλιστούν μέσω της λεγόμενης φυλετικής μείξης.

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΙΔΕΕΣ ΤΩΝ ΝΑΖΙΣΤΩΝ

Σύμφωνα με τη ναζιστική ιδεολογία, δεν έχουν θέση στον κόσμο οι Εβραίοι, οι Αθίγγανοι και οι ομοφυλόφιλοι, όπως και κάθε είδους άνθρωποι του περιθωρίου, ενώ θεωρούνται "υπάνθρωποι" (Untermenschen), εκτός από τους Εβραίους, και οι Σλάβοι, με προεξάρχοντες τους Τσέχους, τους Πολωνούς και τους Ρώσους. Οι καθαρόαιμοι Γερμανοί ανήκουν στην Άρια φυλή, η οποία είναι ανώτερη όλων των υπόλοιπων φυλών. Η εθνικιστική και ρατσιστική αυτή ιδεολογία εκφράστηκε με την φράση "Blut und Boden" (Αίμα και Γη), επινόηση του θεωρητικού του Κόμματος (και μετέπειτα Υπουργού) Ρίχαρντ Βάλτερ Νταρέ (Richard Walther Darré). Οι υπόλοιπες φυλές απλώς οφείλουν να υποταχθούν στην ανωτερότητά της άριας φυλής. Ορισμένες, μάλιστα, φυλές, όπως οι Σλάβοι, είναι τόσο κατώτερες, ώστε όσοι ανήκουν σε αυτές να χαρακτηρίζονται απλά ως υπάνθρωποι (Untermenschen) και να είναι κατάλληλοι μόνο ως σκλάβοι των Αρίων. Μερικοί ερευνητές έχουν αποδώσει αυτή την ιδεολογία σε πολύ κακή κατανόηση των γραπτών του Νίτσε (και ιδιαίτερα του έργου του Also sprach Zarathustra(ελλ. Τάδε έφη Ζαρατούστρα) από μέρους του Χίτλερ, ο οποίος είναι διαπιστωμένο ότι θαύμαζε τον Νίτσε και είχε διαβάσει τα Άπαντά του (τα έστειλε, μάλιστα, δώρο στον Μουσσολίνι στα 60ά του γενέθλια). Στα πλαίσια της ρατσιστικής ιδεολογίας του Χίτλερ και του Κόμματος εφαρμόστηκε το Πρόγραμμα Ευθανασίας T-4 ("Aktion T4") κατά το οποίο περίπου 200.000 Γερμανοί (και μη) πολίτες, οι οποίοι έπασχαν από γενετικές παθήσεις ή/και ψυχασθένειες, θανατώθηκαν ή υπέστησαν στείρωση. Με τον τρόπο αυτό ο Χίτλερ και οι υποστηρικτές των φυλετικών θεωριών του πίστευαν ότι θα "καθάριζαν" την Άρια Φυλή από τα "ελαττωματικά" γονίδια.

Για την εκκαθάριση των Εβραίων και των Αθίγγανων, εκτός από πογκρόμ, το ναζιστικό καθεστώς οργάνωσε ολόκληρη επιχείρηση, η οποία επονομάστηκε Επιχείρηση Ράινχαρντ, δημιουργώντας ειδικά στρατόπεδα εξόντωσης, προκαλώντας το Ολοκαύτωμα, δηλαδή την γενοκτονία των Εβραίων και των Αθίγγανων, με θύματα 6.000.000 για τους Εβραίους και περισσότερα από 500.000 για τους Αθίγγανους.

ΔΙΑΔΟΣΗ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ

Η ιδεολογία των Ναζί δεν έγινε ευρέως αποδεκτή καθ' ολοκληρίαν από τον γερμανικό λαό. Σε ορισμένες περιπτώσεις, πληθυσμιακές ομάδες καταφέρθηκαν ανοικτά κατά της δίωξης των Εβραίων, ενώ κατά τη διάρκεια του πολέμου, τα προβλήματα που αντιμετώπιζε ο πληθυσμός ήταν τέτοια, που δεν του άφηναν περιθώρια να αναρωτηθεί τι συνέβαινε στους μεταγόμενους Εβραίους. Το καθεστώς γνώριζε την όχι ευρεία αποδοχή της πολιτικής της εξόντωσης που ακολούθησε, γι' αυτό και περιέβαλε με τη μεγαλύτερη δυνατή μυστικότητα την "Επιχείρηση Ράινχαρντ. Οι απόψεις περί εξόντωσης γενετικά κατώτερων ομάδων αναλύθηκαν και έγιναν γνωστές με το βιβλίο του ίδιου του Χίτλερ *Mein Kampf*, το οποίο σημείωσε το μεγαλύτερο αριθμό πωλήσεων τη δεκαετία του '30. Έγιναν, βέβαια, αποδεκτές από την πλειοψηφία των μελών του Κόμματος. Να σημειωθεί ότι αρκετοί Γερμανοί πολίτες αναγκάστηκαν να γίνουν μέλη του Κόμματος επειδή, αν δεν προσχωρούσαν στο Κόμμα, δεν θα τους επιτρεπόταν η συνέχιση των δραστηριοτήτων τους. Ωστόσο, το καθεστώς που είχε εγκαθιδρυθεί, όχι μόνον εκκαθάριζε τους αντιφρονούντες, αλλά, ασκώντας παντοιοτρόπως έντονη προπαγάνδα σε συνδυασμό με αυστηρή λογοκρισία, δεν επέτρεπε να γνωστοποιούνται οι πρακτικές που ασκούσε. Είναι γνωστή μία *Führerprinzip* (αρχή του Ηγέτη), ότι καθένας πρέπει να γνωρίζει μόνον όσα του είναι απαραίτητα για να εκπληρώσει την αποστολή του. Ο Χίτλερ δεν την παραβίασε ποτέ. Την ακολούθησε απαρέγκλιτα τόσο στους άμεσους συνεργάτες του, όσο και στους συμμάχους του: Συναντώμενος με τον Μουσσολίνι δύο ημέρες πριν την έναρξη εφαρμογής του Σχεδίου Μπαρμπαρόσσα (Εισβολή στη Ρωσία), δεν του επέτρεψε καν να αντιληφθεί τι σχεδίαζε ο ίδιος μόλις δύο ημέρες μετά

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΗ ΝΑΖΙΣΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Οι γυναίκες ήταν πάντα σεβαστές στη Γερμανία. Ωστόσο, ο Χίτλερ και οι συνεργάτες του δεν επέτρεψαν ποτέ σε γυναίκα να αναλάβει υψηλή δημόσια θέση, ανεξάρτητα από τις ικανότητες που μπορεί να διέθετε. Η αντίληψη ήταν ότι η Γερμανίδα σύζυγος είναι αυτή που φέρνει στον κόσμο και διαπαιδαγωγεί τα παιδιά της, και γι' αυτό οφείλει να παραμένει απρόσκοπτη στο καθήκον της. Ο Γκέμπελς, έξι μόλις εβδομάδες ύστερα από την ανάληψη της εξουσίας από τους Ναζί, σε μια από τις (πολλές) ομιλίες του, αναφέρει χαρακτηριστικά: "Μας κατηγορούν ότι δεν αναθέτουμε αξιώματα σε γυναίκες, διότι δεν τις σεβόμαστε. Αυτό είναι σφάλμα. Δεν τους αναθέτουμε αξιώματα όχι γιατί δεν τις σεβόμαστε ή δεν τις εκτιμούμε, αλλά, αντίθετα, επειδή τις σεβόμαστε υπερβολικά. Θεωρούμε τη γυναίκα όχι ως κατώτερη, αλλά ότι έχει μια τελείως ξεχωριστή αποστολή από τον άνδρα. Γι' αυτό και οφείλει να αφιερώσει όλες της τις ικανότητες και δυνάμεις της για να την εκπληρώσει". Αυτό, φυσικά, δεν σημαίνει ότι οι Ναζί δεν επέτρεπαν σε γυναίκες να συμμετέχουν σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας ή να αναλαμβάνουν εργασίες παραδοσιακά ανδρικές: Σε όλα τα στρατόπεδα συγκέντρωσης με γυναίκες κρατούμενες, οι δεσμοφύλακες ήταν γυναίκες. Συμμετείχαν, σε βοηθητικές κυρίως εργασίες, σε στρατιωτικά όργανα, ενώ η Χάνα Ράιτς (Hanna Reitsch) ήταν πιλότος της Λουφτβάφφε διάσημη για τη δεξιοτεχνία της στη διακυβέρνηση αεροσκαφών και η Λένι Ρίφενσταλ ήταν ηθοποιός και σκηνοθέτης ταινιών προπαγάνδας.

Ωστόσο, τα καθήκοντα της γυναίκας στη Ναζιστική Γερμανία ήταν σαφέστατα: Η γυναίκα ήταν "η Οικογένεια", ενώ ο άνδρας "ήταν ο Λαός". Η Γερμανίδα μητέρα πρέπει να έχει την ίδια τιμητική θέση με τον άνδρα - πολεμιστή: Αυτή διακινδυνεύει το σώμα και την ζωή της για να φέρει στον κόσμο παιδιά για χάρη του λαού και της Πατρίδας, όσο ο άνδρας διακινδυνεύει τη δική του στα πεδία των μαχών. Μολονότι αποσπάσματα από την ίδια εφημερίδα (11-12-1935) ισχυρίζονταν ότι "είναι αδιανόητη η ύπαρξη Εθνικοσοσιαλιστικών Πανεπιστημίων χωρίς την παρουσία γυναικών", η πραγματικότητα είναι ότι οι νεαρές γυναίκες αποθαρρύνονταν από τη φοίτησή τους στα Πανεπιστήμια, όπως δείχνουν οι σχετικές στατιστικές του φοιτητικού πληθυσμού κατά την περίοδο της Ναζιστικής κυριαρχίας. Σεβαστή δεν ήταν η μορφωμένη και η γυναίκα της σταδιοδρομίας, αλλά η γυναίκα που προσέφερε στην Πατρίδα πολλά και υγιή παιδιά.

ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΝΑΖΙΣΤΗ ΟΠΑΔΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΓΕΤΗ

ΑΝΤΙ-Χ (όπου Χ=Χίτλερ)

Έλενα Γουσοπούλου

Κυριακή Δαμαλάγκα

Θανάσης Αβδελίδης

Νίκος Βασιλούλης

Βασίλης Δημουλάς

Όταν αποφασίσαμε να μελετήσουμε το θέμα του ναζισμού, το ενδιαφέρον της ομάδας μας επικεντρώθηκε από την πρώτη στιγμή στη σκιαγράφιση του οπαδού ναζιστή. Ποια άραγε ήταν τα βαθύτερα κίνητρα που οδήγησαν ένα τόσο μεγάλο αριθμό Γερμανών πολιτών όχι μόνο να πιστέψουν στην ιδεολογία του Χίτλερ αλλά και να μετατραπούν σε οπαδούς της παράνοιας και σε πειθήνια εκτελεστικά όργανα των απάνθρωπων πράξεων που τους ζητούσε να κάνουν; Και επίσης, βρήκαμε ιδιαίτερα ενδιαφέρον να μελετήσουμε μέσα από βιογραφίες, οπτικοακουσικά ντοκουμέντα της εποχής και κινηματογραφικές ταινίες την προσωπικότητα του ίδιου του Χίτλερ που ήταν ο εμπνευστής και ο ενορχηστρωτής όλης αυτής της κτηνωδίας που γνώρισε η ανθρωπότητα. Τέλος ψάξαμε τα ονόματα των στενών συνεργατών του με σκοπό να σκιαγραφήσουμε την προσωπικότητά τους και να αντλήσουμε συμπεράσματα για τα κίνητρά τους

Μια διαφορετική βιογραφία του Χίτλερ;

Η προσωπικότητα του Αδόλφου Χίτλερ απασχολεί ακόμη και σήμερα τους ιστορικούς. Μια καινούργια βιογραφία του Φόλκερ Ούλριχ με τίτλο *Αδόλφος Χίτλερ. Τα χρόνια της ανόδου 1889-1939* (εκδοτικός οίκος Φίσερ) παρουσιάζει άγνωστες πτυχές της προσωπικής του ζωής αλλά και το ταλέντο του στην υποκριτική και εξηγούν πώς κατάφερε να αναρριχηθεί, αξιοποιώντας την ικανότητά του για αυτοπροβολή. Τη μελετήσαμε και παραθέτουμε τα παρακάτω στοιχεία που βρήκαμε ενδιαφέροντα.

Η προσωπική ζωή του

Ο Χίτλερ με την σύντροφο του Εύα Μπράουν σε προσωπικές στιγμές

Γύρω από την προσωπικότητα του Χίτλερ έχουν δημιουργηθεί πολλοί μύθοι. Σε αυτό συνέβαλε και ο ίδιος ο Χίτλερ κατά την περίοδο της ζωής του. Στον λαό της Γερμανίας φρόντιζε να υπογραμμίζει ότι μεγάλωσε σε φτωχή οικογένεια και ότι έζησε κάτω από δύσκολες οικονομικές συνθήκες. Αυτό είναι απλά ένα ψέμα καθώς σύμφωνα με καινούργιες έρευνες, η οικογένεια Χίτλερ ανήκε στην εύπορη μεσαία τάξη. Ακόμη ένας μύθος γύρω από το πρόσωπο του ήταν ότι ζούσε μια ασκητική ζωή, με τα απολύτως απαραίτητα μόνο αγαθά. Μια εσκεμμένη εξαπάτηση: ο Χίτλερ παρήγγελε διάφορα ακριβά κοστούμια, αγαπούσε τα ακριβά αυτοκίνητα και -αν μη τι άλλο- τα έσοδα του από το έργο του "Mein Kampf" ("Ο άγων μου") ανέρχονταν σε εκατομμύρια μάρκα. Ο Χίτλερ ισχυριζόταν με επιτυχία ότι δεν είχε προσωπική ζωή και ότι πρόσφερε τον εαυτό του και τη ζωή του ολοκληρωτικά στην υπηρεσία του γερμανικού λαού. Κάτι που δεν ίσχυε, καθώς οι κοινωνικές του συναναστροφές με διάφορες διάσημες προσωπικότητες στο Όμπερσαλτσμπεργκ ήταν συχνό φαινόμενο.

Ο Χίτλερ ως δημαγωγός

Επάνω στην σκηνή ο Χίτλερ μεταμορφωνόταν σε έναν από τους μεγαλύτερους δημαγωγούς της γερμανικής ιστορίας

Οι ρητορικές και υποκριτικές ικανότητες του "Φύρερ" είναι στο επίκεντρο της βιογραφίας του Ούλριχ. "Ως αρχιτέκτονας και ζωγράφος ήταν μέτριος, η πραγματική του ικανότητα ήταν στην πολιτική και στο να πείθει με τον λόγο του το ακροατήριο", σύμφωνα με τον Ούλριχ. Ο Χίτλερ είχε την απίστευτη ικανότητα να αλλάζει συνεχώς τους ρόλους του σαν ηθοποιός και να υιοθετεί νέους, ανάλογα με την κατάσταση. Η εξωτερική του εμφάνιση μπορεί να μην έκανε ιδιαίτερη εντύπωση, ωστόσο, επάνω στην σκηνή ο Χίτλερ μεταμορφωνόταν σε έναν από τους μεγαλύτερους δημαγωγούς της γερμανικής ιστορίας", μας λέει ο νέος του βιογράφος. Μια έρευνα του στα κρατικά αρχεία του Βερολίνου, τα οποία αναφέρονταν στα έξοδα του Χίτλερ από το 1930 έως το 1933, δείχνουν ότι ο "φύρερ" ζούσε από νωρίς μια ζωή μέσα στη χλιδή.

Το πραγματικό του πρόσωπο

Ο Χίτλερ μπορεί να ήταν ένας σπουδαίος ρήτορας και ένας χαρισματικός πολιτικός δημαγωγός, ωστόσο πίσω από την μάσκα του κρυβόταν ένας αδίστακτος και φανατικός δικτάτορας, με τρομακτικές αντισημιτικές διαθέσεις. "Παρά την ευελιξία που τον διέκρινε στο πεδίο της τακτικής, παρέμεινε σταθερός στον "τελικό στόχο", την εξόντωση των Εβραίων", λέει ο Ούλριχ. Η νέα βιογραφία δεν αποσκοπεί σε καμία περίπτωση να παρουσιάσει τον Χίτλερ με ελαφρυντικά, γράφει ο συγγραφέας στην εισαγωγή του έργου του.

Άλλοι βιογράφοι δεν μπορούν να εξηγήσουν την «ανεξήγητη αντίθεση» μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου μέρους της ζωής του Χίτλερ: «Τριάντα χρόνια δεν είναι παρά ένας μυστήριος αποτυχημένος. Και ξαφνικά μεταμορφώνεται σε τοπική πολιτική μορφή και εξελίσσεται τελικά ο άντρας, με τον οποίο θα ασχοληθεί η παγκόσμια πολιτική».

Αναλόγως περιγράφει και ο Άγγλος ιστορικός Ίαν Κέρσου το φαινόμενο: «Άνθρωπος με (...) λίγα πνευματικά χαρίσματα και ελάχιστες κοινωνικές ικανότητες», ο οποίος «δίχως αξιολογητική εμπειρία έγινε Καγκελάριος της Γερμανίας». Παρακάτω ο ιστορικός θέτει το ερώτημα: «Πως μπόρεσε ένας τέτοιος άνθρωπος να αποκτήσει τόσο μεγάλη ιστορική σημασία, ώστε να είναι σε θέση να κάνει ολόκληρο τον κόσμο να κρατά την ανάσα του;»

Ικανοποιητική απάντηση σε αυτό το ερώτημα δεν έχει βρεθεί μέχρι σήμερα. Πρέπει να ψάξει κανείς όμως την απάντηση εφόσον συνειδητοποιήσει την προειδοποίηση που είδε ο φιλόσοφος Κάρλ Γιάσπερς (Karl Jaspers) να βγαίνει σαν δίδαγμα μέσα από την περίοδο του ναζισμού: «Ήταν δυνατό να γίνουν όλα αυτά και πάντα θα είναι δυνατό».

ΜΕΡΙΚΕΣ ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΟΥ

- Από πολύ μικρός, ο Αδόλφος Χίτλερ είχε βλέμμα ζωηρό, και ονειροπόλο συγχρόνως, θολό μα και διαπεραστικό -το βλέμμα της μητέρας του-, και κρατούσε το κεφάλι του τεντωμένο με περηφάνεια σαν τον πατέρα του. Είχε δηλαδή τα ίδια εξωτερικά σημάδια που έχει και σήμερα. Πολλοί νομίζουν πως ο Χίτλερ είναι κοντός. Κάνουν λάθος εν τούτοις: ο Χίτλερ είναι ψηλότερος από το μέτριο ανάστημα. Το τέντωμα του στήθους και το σταύρωμα των χεριών του, το κατακτητικό του αυτό ύφος που παρατηρούμε σήμερα στις φωτογραφίες του, το συνήθιζε από μικρός. Την τούφα επίσης των μαλλιών του που πέφτει στο μέτωπό του από τα δεξιά προς τ' αριστερά, και χαρακτηρίζει τόσο έντονα τη φυσιογνωμία του, την είχε από μικρός. Και όσο και αν η κακή μορφή του καθώς και η πεταχτή μύτη του κάθε άλλο θυμίζουν παρά γερμανικό τύπο, στην πραγματικότητα, εν τούτοις, ο χιτλερικός τύπος είναι συνηθέστατος στην Άνω Αυστρία – γι' αυτό ίσως και οι περισσότεροι κάτοικοι της περιοχής του Ίν μολιάζουν καταπληκτικά με τον Φύρερ...
- Οι επιδόσεις του Αδόλφου στα διάφορα δημοτικά σχολεία ήταν καλές. Μετά το δημοτικό όμως παρουσιάστηκαν προβλήματα. Το σχολικό έτος 1900/1901, ο Αδόλφος έμεινε στην ίδια τάξη, λόγω τεμπελιάς, όπως σημείωσαν οι καθηγητές του. Αργότερα (στο «Mein Kampf») ο Χίτλερ παρουσιάζει τις αποτυχίες αυτές σαν επανάσταση εναντίον του πατέρα του, ο οποίος επέμενε να τον κάνει υπάλληλο, ενώ ο ίδιος ήθελε να γίνει ζωγράφος. Όντως ο Χίτλερ σε ολόκληρη τη ζωή του αισθανόταν καλλιτέχνης, τον οποίο δεν αναγνώρισε κανείς. Στην ηλικία των 16 εγκατέλειψε το σχολείο δίχως απολυτήριο. Οι γνώσεις του από εκεί και πέρα στην ουσία δεν ήταν παρά οι γνώσεις ενός ημιμαθή ο οποίος μελετούσε τυχαιές πηγές δίχως ιδιαίτερη επιλογή.

- Από τις πρώτες μέρες της φοίτησής στο κοινοτικό σχολείο ο Αδόλφος «πήρε τον αέρα» των συμμαθητών του! Δεν άργησε έτσι να γίνει πραγματικός «αρχηγός» τους. Βίαιος, νευρικός και οξύθυμος όπως ήταν, τους έκανε διάφορες φάρσες. Κυρίως όμως, παρασύροντάς τους με την υπερβολή και την επιβολή που ασκούσε πάνω τους και με τη ρητορική του. Είχε από τότε ρητορικά χαρίσματα ο μικρός Χίτλερ: τους ανάγκαζε να το σκάνε μαζί του από το σχολείο, και άλλοτε μεν, να ροβολάνε στους δρόμους της πόλεως χαλώντας, κυριολεκτικά, τον κόσμο, άλλοτε πάλι να τρέχουν στα γειτονικά δάση για να κυνηγήσουν τα δυστυχημένα πουλιά... και ο πατέρας μεν του μικρού Αδόλφου καμάρωνε για τη «λεβεντιά» του γιου του. Η μητέρα του όμως ανησυχούσε... γιατί παρατηρούσε κάτι περίεργα συμπτώματα στο παιδί της: καθώς της έλεγαν οι συμμαθητές του, πολλές φορές, όταν βρισκόταν μαζί τους μέσα στο δάσος, κυριευόταν από ένα είδος μέθης: έβγαζε λόγους μ' όλη τη δύναμη της φωνής του στα πουλιά, στα δένδρα, στη φύση ολόκληρη, σα να ήθελε να γυμνάσει τους πνεύμονές του – ή μάλλον, σα να ήθελε να καθυποτάξει το σύμπαν! Έπειτα συνερχόταν βέβαια, ξαναθυμόταν την παρουσία των συμμαθητών του, έτρεχε μαζί τους για να κυνηγήσει πουλιά... Όταν όμως γύριζε στο σπίτι του, κυριευόταν πάλι από τη νευρική του υπερδιέγερση. Χωνόταν μέσα στα φουστάνια της μητέρας του, την τραβούσε, την έσφιγγε στην αγκαλιά του σπασμωδικά, και... μια στιγμή κατόπιν, σα να μην είχε συμβεί τίποτα, σα να είχε ξαναγίνει κύριος των νεύρων του, με ένα ύφος θριαμβευτικό έτρεχε να βρει νέες περιπέτειες.
- Κάθε βράδυ, ο μικρός Χίτλερ παρακολουθούσε μαζί μ' άλλα παιδιά μαθήματα ωδικής στο περίφημο μοναστήρι των Βενεδικτίνων του Λάμπαχ. Η γλυκεία μουσική του αρμονίου, οι μυστικοπαθείς ψαλμοί, οι μεγαλοπρεπείς θρησκευτικές τελετές, άρχισαν σιγά-σιγά να εξασκούν μια παράξενη επίδραση στην ψυχή του μικρού: Ονειροπολούσε μυστικά να γίνει... παπάς. Του άρεσε να περιπλανάται μέσα στους θαμπούς διαδρόμους του μοναστηριού, και πολλές φορές τον είδαν να στέκεται και να κοιτάζει εκστατικά κάτι μυστηριώδεις αγκυλωτούς σταυρούς που ήταν χαραγμένοι στους τοίχους, σα ν' αντίκριζε το πεπρωμένο του.

Την μυστικοπάθειά του, βέβαια, και την επιθυμία του να γίνει παπάς, τα ξέχασε αργότερα ο Χίτλερ. Οι μυστηριώδεις αγκυλωτοί σταυροί όμως έμειναν βαθιά χαραγμένοι στην ψυχή του. Και τους ξαναθυμήθηκε αργότερα, όταν χρειάστηκε ένα σύμβολο για το κόμμα του... το μυστηριώδες εραλδικό σχήμα – τον αγκυλωτό σταυρό – που χρησιμοποιήθηκε άλλοτε από τους λαούς του Βορρά – όπως λέει ο ίδιος ο Χίτλερ. Πάντως, και εκεί μέσα στο μοναστήρι των Βενεδικτίνων, ο μικρός Αδόλφος δεν έπαυσε να δείχνει την τάση του στο να αρχηγεύει διαρκώς και να διευθύνει τους άλλους. Αυτός οδηγούσε τους συμμαθητές του στην τάξη και τους επέβλεπε, αυτός πρωτοστατούσε σε κάθε κίνηση στο σχολείο... Ως μαθητής, κάθε άλλο ήταν παρά καλός. Τα βιβλία δεν του άρεσαν. Μόλις ξυπνούσε το πρωί, η πρώτη του σκέψη ήταν πως... να το σκάσει από τα μαθήματά του, παρασύροντας όμως μαζί του και τους μικρούς οπαδούς του. Μόνο στο μικρό παρεκκλήσι της μονής, όταν έψελνε τον εσπερινό μαζί με τους καλόγερους ένιωθε κάποια συγκίνηση. Μόλις τελείωνε όμως η ακολουθία, μάζευε τους συμμαθητές του και τους έβγαζε λόγους! Προσπαθούσε να τους κάνει να τον φοβούνται, να εμπνεύσει τον τρόπο στην παιδική τους ψυχή για να τους έχει πάντα υποχείριούς του. Πολλές φορές τους ανάγκαζε – όπως διηγούνται ακόμη σήμερα παλιοί συμμαθητές του – να γυρίζουν στο σπίτι τους τρέχοντας, έτσι χωρίς λόγο. Κι όλοι, στο σχολείο, τον αποκαλούσαν: «Ο μικρός αρχηγός!».

Μια μέρα, εν τούτοις ψάχνοντας μέσα στη βιβλιοθήκη του γέρου τελωνοφύλακα, ο μικρός Αδόλφος βρήκε ένα βιβλίο που τράβηξε αμέσως την προσοχή του. Ήταν μια λαϊκή έκδοση του γαλλογερμανικού πολέμου του 1870. Άπληστα άρχισε να το διαβάζει. Κι από τη στιγμή εκείνη, σαν να είχε γίνει κάποιο θαύμα, άλλαξε η ψυχοσύνθεσή του...

- Ο Χίτλερ πηγαίνει από το Μόναχο στη Βιέννη. Από το 1905 και μετά ο Χίτλερ είναι σε θέση να ζήσει ανεξάρτητα την ζωή του καλλιτέχνη. Εκτός από την οικονομική βοήθεια που έχει από την μητέρα του, παίρνει και κάποιο επίδομα επειδή έχασε τον πατέρα του σε μικρή ηλικία. Σκοπεύει να σπουδάσει στην Ακαδημία των καλών τεχνών της Βιέννης. Η Ακαδημία απορρίπτει δύο φορές την αίτησή του (1907-1908).

Από τότε ο Χίτλερ δεν ξαναπροσπαθεί να βρει δουλειά ή έστω να μάθει μια τέχνη. Πολλοί τον συμβουλεύουν να γίνει αρχιτέκτονας, επειδή έχει μεγάλο ταλέντο στον σχεδιασμό κτιρίων.

- Το 1913 μετακομίζει στο Μόναχο. Με την μετακόμισή του ο Χίτλερ αποφεύγει την θητεία του στην Αυστρία. Πρόκειται για την πρώτη του ξεκάθαρη πολιτική απόφαση: υπέρ του γερμανικού έθνους και κατά του αυστρουγγρικού πολυεθνικισμού. Δεν θέλει απλά να αποφύγει την θητεία του, αλλά την θητεία στην Αυστρία. Αυτό αποδεικνύεται και αργότερα, το 1914, όταν πολεμά σαν εθελοντής στον γερμανικό στρατό κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

- **Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος**

Κατά την διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο Χίτλερ είναι υποδεκανέας του ΣΤ΄ εφεδρικού πεζικού του συντάγματος Βαυαρίας «Λιστ» (δόλος) στο δυτικό μέτωπο. Στις 16 Αυγούστου 1914 πάει εθελοντής στο στρατό για να πολεμήσει στο μέρος των Γερμανών. Τον Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου τιμάται με το παράσημο Eisernes Kreuz. Το 1916 ο Χίτλερ πληγώνεται σοβαρά στο πόδι σε μια μάχη της βόρειας Γαλλίας. Στις αρχές Μαρτίου του 1917 επιστρέφει στο μέτωπο, όπου το 1918 τιμάται με δεύτερο παράσημο. Ο Χίτλερ είναι τυπικότατος στρατιώτης. Επειδή όμως δεν κάνει παράπονα ποτέ και δεν αντιμιλάει στους ανωτέρους του, οι σύντροφοί του δεν τον συμπαθούν. Ένας τους, ο Κόνραντ Χάιντεν (Konrad Heiden, πρώτος βιογράφος του Χίτλερ) θα γράψει αργότερα: «Όλοι τον βρίζαμε. Το βρίσκαμε ανυπόφορο να έχουμε ένα άσπρο πρόβατο ανάμεσά μας». Λίγο πριν λήξει ο πόλεμος, στις 15 Οκτωβρίου 1918 ο Χίτλερ τραυματίζεται πάλι και τυφλώνεται για μικρό χρονικό διάστημα. Μεταφέρεται στο στρατιωτικό νοσοκομείο της πόλης Πάζεβαλκ της Πομερανίας.

ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΝΑΖΙΣΤΗ ΟΠΑΔΟΥ

Ο Χίτλερ είχε ανοδική πορεία λίγο μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο (1914-1918). Με την προπαγάνδα που άσκησε στο μέγιστο βαθμό φανάτισε τους οπαδούς τους και τους έκανε να εκτελούν τυφλά τις εντολές του. Μεγάλο ρολό έπαιξε και η χειραγώγηση και η δημαγωγία που κατείχε σε μεγάλο βαθμό. Οπαδοί του έγιναν :

- ▣ κοινωνικά και οικονομικά αδύναμες ομάδες, και γενικά δυσαρεστημένα άτομα που ήταν η πλειονότητα της ηττημένης και βαθιά ταπεινωμένης -μετά τον Α Παγκόσμιο Πόλεμο- Γερμανίας που διέρχεται σοβαρή οικονομική κρίση και πίστεψαν πως ο νέος ηγέτης ήταν η μόνη λύση. Η ανεργία, ο πληθωρισμός, η φτώχεια, η εξαθλίωση, μείωση μισθών, συντάξεων, αύξηση κόστους ζωής, η αίσθηση της ανασφάλειας

Ο Denis Richards στην *ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ 1789-2000* γράφει «.....στις συνθήκες που τότε ζούσε η Γερμανία, πολλοί είδαν στο πρόσωπο του Χίτλερ κάποιο είδος σωτήρα. Ήταν πραγματικά ρήτορας και πολλούς τους υπνώτιζε. Αλλά η επίδραση του πήγαινε πέρα από αυτό το σύμπτωμα. Πολλοί Γερμανοί, που είχαν πρώτη φορά νιώσει την πολιτική, γοητεύονταν από την προσωπικότητά του ή τουλάχιστον την εικόνα που με πολλή δεξιότητα δημιουργούσε για τον Χίτλερ ο επικεφαλής της σχετικής διαφημιστικής δραστηριότητας Josef Goebbels. Όπως τον παρουσίαζε στο κοινό, ο Χίτλερ ήταν άνθρωπος που δεν ενδιαφερόταν καθόλου για τον εαυτό του... Ενδιαφερόταν μόνο για την κοινωνία, τη Γερμανία».

- ▣ εθνικιστές, με υψηλό αίσθημα περηφάνιας για το λαό τους που θέλουν να εκφράσουν την αντίδρασή τους στους ταπεινωτικούς και εξοντωτικούς όρους που επιβλήθηκαν στη χώρα τους με τις συνθήκες που τερμάτισαν τον Α Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ο Denis Richards στην *ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ 1789-2000* γράφει «.....Και πάνω από όλους- επέμενε ο Χίτλερ- τους εχθρούς της Γερμανίας ήταν η χολέρα των Εβραίων ,οι οποίοι: 1.είχαν γίνει ηγέτες των κομμουνιστών,2.πλημμύρισαν τη Γερμανία όντας φυγάδες από την ανατολή(Ρωσία), 3.δημιουργούσαν ανθούσες επιχειρήσεις με στυγνή εκμετάλλευση εις βάρος του απλού λαού και 4.εξαπέλυσαν κινήματα εκφυλισμού στην Τέχνη και στην Ψυχαγωγία. Αν λοιπόν έρθει αυτός στην εξουσία, σκέπτονταν οι Γερμανοί ακροατές-ψηφοφόροι , ο Χίτλερ 1.θα καταδιώξει το Κομμουνιστικό Κόμμα,2. θα αναδημιουργήσει τη γερμανική

δύναμη,3. θα απαλλάξει τη Γερμανία από τα δεσμά της Συνθήκης των Βερσαλλιών και 4. θα μεριμνήσει για τη φυλετική καθαρότητα των Γερμανών, απαλλάσσοντας τους από την παρουσία των Εβραίων».

- ☐ Γερμανούς με χαμηλή αυτοεκτίμηση και πίστη στην προσωπική τους αξία ή με αίσθημα ότι είναι ασήμαντοι λόγω προέλευσής τους από χαμηλά κοινωνικά στρώματα

Ο Denis Richards στην ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ 1789-2000 γράφει : Όταν, κατά την πορεία (του Χίτλερ στην πολιτική), ο λαός προσχωρούσε στο κίνημά του και έκανε παρελάσεις(ή επελάσεις) στις κωμοπόλεις ή τα χωριά, τότε αυτοί οι Nazi Γερμανοί, με το φαιό χιτώνα και το περιβραχιόνιο (με έμβλημα τη σβάστικα), ένιωθαν θερμό αίσθημα σκοπού για τη ζωή τους, αίσθηση ενότητας με τους άλλους διαδηλωτές. Ο Χίτλερ «τους είχε κάνει όλους ένα» ανεξάρτητα από πλούτο και κοινωνική τάξη. Ο πλούσιος και ο φτωχός, ο εργοδότης και ο υπάλληλος, όλοι εργάζονταν μαζί και ευτυχημένοι για ένα στόχο: για την Πατρίδα.

Ποιοι στρατεύονταν στο Ναζιστικό κόμμα και στη φασιστική ιδεολογία στη Γερμανία και αλλού;

Είναι γεγονός πως εκατομμύρια άτομα συνέβαλαν στην άνοδο του φασισμού στην Ευρώπη, υποστηρίζοντας κόμματα που είχαν ως κύρια βάση τη φασιστική ιδεολογία. Σε μερικές περιπτώσεις μάλιστα, ο ναζισμός-φασισμός κυριαρχούσε στις διάφορες ευρωπαϊκές χώρες ανεβαίνοντας στην εξουσία όχι μέσω κάποιου πραξικοπήματος, αλλά με την συγκατάθεση του ντόπιου λαού, δηλαδή μέσω δημοκρατικών διαδικασιών, με εκλογές, όπως στην περίπτωση του Εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος του Χίτλερ. Τα άτομα που στρατεύονταν αρχικά στο εθνικοσοσιαλιστικό κόμμα ήταν κυρίως Γερμανοί ακροδεξιοί εθνικιστές. Όμως, μέσω της προπαγάνδας επιτυγχάνονταν και η στρατολόγηση και άλλων κοινωνικών μαζών όπως π.χ. οι άνεργοι –αν λάβουμε υπόψη μας και τα τρομακτικά ποσοστά ανεργίας και τις υποσχέσεις του Χίτλερ- , οι νεαροί και νεαρές της χώρας, καθώς είχαν ισχυρά κίνητρα (όπως η ανάληψη ηγετικών θέσεων) και άλλες κοινωνικές ομάδες. Η προπαγάνδα ήταν και παραμένει μέχρι σήμερα ένα από τα ισχυρότερα όπλα που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένας ιδεολογικός χώρος (στην περίπτωσή μας ο φασιστικός), έτσι ώστε να επιτύχει τη στράτευση όχι μόνο κατ' άτομο, αλλά και κατά κοινωνική μάζα. Στην περίπτωση του εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος, η προπαγάνδα δρούσε ως μέσο στράτευσης στις στρατιές των Γερμανών ανέργων καθώς οι Χιτλερικοί κατήγγελλαν διαρκώς τον καπιταλισμό και έταζαν θέσεις εργασίας (πράγμα πάντως που έπραξαν με την ανάπτυξη της πολεμικής βιομηχανίας). Η Ναζιστική προπαγάνδα όμως δεν σταματά εδώ. Εισέρχεται και μέσα στα Γερμανικά σχολεία μέσω των μαθημάτων της ιστορίας και της γεωγραφίας, μαθήματα τα οποία λάτρευε ο Χίτλερ καθώς τα θεωρούσε άκρως εθνικιστικά. Προπαγάνδα πάντως υφίστανται και οι γυναίκες της εποχής. Παρόλο που η γυναίκα σύμφωνα με τα Εθνικοσοσιαλιστικά πρότυπα έπρεπε να είναι μόνο νοικοκυρά, τα τελευταία χρόνια του πολέμου οι γυναίκες χρησιμοποιούνταν και σε μάχες, πολεμώντας και προσφέροντας τις υπηρεσίες τους στους τραυματισμένους Ναζί.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ-ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Γκέρινγκ Χέρμαν (1894-1946):

Γερμανός στρατάρχης του Γ ' Ράιχ και πολιτικός. Στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο πολέμησε στο πεζικό και την αεροπορία. Το 1922 προσχώρησε στο κόμμα των ναζί. Το 1933 έγινε υπουργός αεροπορίας του Γ ' Ράιχ. Έκανε τη γερμανική στρατιωτική αεροπορία μία από τις ισχυρότερες στον κόσμο. Το 1938 έγινε στρατάρχης και ονομάστηκε διάδοχος του Χίτλερ.

Γκέμπελς Γιόζεφ Πάουλις (1897-1945)

Ναζιστής ηγέτης. Γεννήθηκε στο Ράιτ της Ρηνανίας. Από τους πιο ικανούς αρχηγούς του Γ ' Ράιχ, έξυπνος μορφωμένος και φανατικός υποστηρικτής του Εθνικοσοσιαλισμού. Προσχώρησε στο ναζιστικό κόμμα το 1920 και το 1927 εξέδωσε την εφημερίδα «Έφοδος», κύριο προπαγανδιστικό όργανο του κόμματος. Με την άνοδο του Γ ' Ράιχ στην εξουσία έγινε

υπουργός Λαϊκής Διαφώτισης και Προπαγάνδας. Σ' αυτόν αποδίδεται η φράση : «Συκοφαντείτε, συκοφαντείτε, κάτι μένει», που δείχνει την αντίληψή του για την προπαγάνδα. Παρέμεινε πιστός στο Χίτλερ ως το τέλος.

Γκεστάπο

Μυστική αστυνομία της Γερμανίας. Ο ρόλος της ήταν η παρακολούθηση, η σύλληψη και ο εξαναγκασμός σε ομολογία των αντιπάλων του χιτλερικού καθεστώτος. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούσε ήταν απάνθρωπες και το όνομά της είχε γίνει συνώνυμο με τα πιο φριχτά βασανιστήρια. Διαλύθηκε μετά την κατάρρευση του Γ ' Ράιχ και τα στελέχη της μετά το τέλος του πολέμου χαρακτηρίστηκαν «εγκληματίες πολέμου».

Σουτστάφελ & Ες Ες

Ες Ες : τάξη από άνεργους άντρες που δημιουργήθηκε μετά την κατάργηση των τακτικών σωμάτων ασφαλείας και βρέθηκαν σε θέση διοίκησης

Η **Σούτσταφελ** (γερμανικά: *Schutzstaffel*, που σημαίνει «μοίρα ασφαλείας») ή συντομογραφικά **SS (Ες-Ες)** από τα αρχικά της γερμανικής λέξης, αποτέλεσε μεγάλη εθνικοσοσιαλιστική οργάνωση στη Γερμανία, η οποία ήταν η μετεξέλιξη των Ταγμάτων Εφόδου (SA) (*Sturmabteilung*) και λειτουργούσε ως παραστρατιωτικό σκέλος του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος των Γερμανών Εργατών (Ναζιστικού κόμματος, NSDAP).

ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΝΑΖΙΣΜΟΥ

Άτιτλοι

Άννα Αθανασιάδη

Ιωάννα Αρμαμέντου

Αλέξανδρος Αγιώτης

Βαγγέλης Γεωργατζής

Δημήτρης Γλουμής

Πόσες φορές έχουμε ακούσει τη λέξη Ολοκαύτωμα μέσα στο σχολείο, στις ειδήσεις; Άπειρες. Όμως πριν ασχοληθούμε με το συγκεκριμένο υποθέμα δε φανταζόμασταν τι σήμαινε. Το σοκ που υποστήκαμε ήταν μεγάλο! Τόση αναλγησία, απανθρωπιά,! Τόση βία ήταν ασυλληπτο να ασκείται μαζικά και συστηματικά χωρίς ενδοιασμούς, χωρίς τύψεις, χωρίς ηθικές αναστολές! Και η έκπληξή μας ήταν ακόμη πιο μεγάλη όταν συνειδητοποιήσαμε πως όλη αυτή η κτηνωδία δεν αφορούσε μόνο φυλετικές ομάδες που θεωρούνταν κατώτερες αλλά και άλλες κοινωνικές ομάδες που δεν ανταποκρίνονταν στο ναζιστικό ιδεώδες. Καταλάβαμε πως οι ιδεολογίες πρέπει να υποβάλλονται στη βάσανο του συνεχούς κριτικού ελέγχου και ότι ο ανθρωπισμός και η ανθρωπιά είναι οι κυρίες αξίες που κάνουν έναν άνθρωπο πραγματικό άνθρωπο.....

ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ

Το Ολοκαύτωμα ένα ιστορικό γεγονός ζωτικής σημασίας για την κατανόηση του δυτικού πολιτισμού, του έθνους-κράτους, της σύγχρονης γραφειοκρατικής κοινωνίας καθώς και της ανθρώπινης φύσης. Ήταν η προμελετημένη μαζική δολοφονία εκατομμυρίων αθώων πολιτών. Καθοδηγούμενοι από μια ρατσιστική ιδεολογία που θεωρούσε τους Εβραίους «μιάσματα» και άξιους μόνο εξόντωσης, οι Ναζί εφάρμοσαν την πολιτική πρακτική της γενοκτονίας σε μια πρωτοφανή κλίμακα. Προγραμματίσαν την εξάλειψη όλων των Εβραίων της Ευρώπης: ασθενών και υγιών, ευπόρων και φτωχών, θρησκευτικά ορθόδοξων και προσηλυτισμένων στο χριστιανισμό, ηλικιωμένων και νεαρών, μέχρι και μικρών παιδιών.

Περίπου δύο στους τρεις Εβραίους που ζούσαν στην Ευρώπη πριν από τον πόλεμο σκοτώθηκαν στο Ολοκαύτωμα. Όταν ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος έληξε το 1945, έξι εκατομμύρια Εβραίοι της Ευρώπης ήταν νεκροί. Περισσότερο από ένα εκατομμύριο των θυμάτων ήταν παιδιά. Δεκάδες χιλιάδες Εβραίοι επίσης επιβίωσαν στη γερμανοκρατούμενη Ευρώπη κυρίως σε κρυψώνες ή έγκλειστοι σε στρατόπεδα συγκεντρώσεων μέχρι την απελευθέρωση.

ΟΜΑΔΕΣ ΠΟΥ ΣΤΟΧΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

Οι Ναζί όριζαν τους Εβραίους ως «φυλή». Οι Ναζί απέδιδαν πληθώρα αρνητικών στερεότυπων σχετικά με τους Εβραίους και την «εβραϊκή» συμπεριφορά σε μια αμετάβλητη, βιολογικά προκαθορισμένη κληρονομιά η οποία ωθούσε την «εβραϊκή φυλή», παρόμοια με τις υπόλοιπες φυλές, να αγωνίζεται για να επιβιώσει εις βάρος, κατ' επέκταση, των άλλων φυλών.

Αν και η ναζιστική ιδεολογική έννοια της φυλής κατηγοριοποιούσε τους Εβραίους ως τον πρώτο σε προτεραιότητα «εχθρό», στοχοποιούσε και άλλες ομάδες για δίωξη, φυλάκιση και εξόντωση, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά (Τσιγγάνοι), των ατόμων με αναπηρίες, των Πολωνών, των Σοβιετικών αιχμαλώτων πολέμου και των Αφρογερμανών. Οι Ναζί επίσης αναγνώριζαν ως εχθρούς και απειλή για την ασφάλεια πολιτικούς αντιφρονούντες, Μάρτυρες του Ιεχωβά, ομοφυλόφιλους και όσους χαρακτήριζαν ως «ακοινωνήτους» είτε επειδή συνειδητά αντιτίθονταν στο ναζιστικό καθεστώς είτε επειδή κάποια πλευρά της συμπεριφοράς τους δεν εναρμονιζόταν με τα κοινωνικά πρότυπα της ναζιστικής αντίληψης.

Οι Ναζί πίστευαν ότι οι ανώτερες φυλές είχαν όχι μόνο το δικαίωμα αλλά και την υποχρέωση να υποτάξουν ακόμη και να εξοντώσουν τις υποδεέστερες και επιδίωξαν την υλοποίηση ενός στρατηγικού οράματος σύμφωνα με το οποίο μια κυρίαρχη γερμανική φυλή κυβερνούσε υποδουλωμένους λαούς, ειδικά τους Σλάβους και τους λεγόμενους ασιατικούς λαούς (ένας όρος που χρησιμοποιούσαν για τους λαούς της σοβιετικής κεντρικής Ασίας και τους μουσουλμανικούς πληθυσμούς της περιοχής του Καυκάσου), τους οποίους έκριναν ότι είναι κατώτεροι εκ γενετής

Η ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ

Ο ακριβής αριθμός των ανθρώπων που δολοφονήθηκαν από το ναζιστικό καθεστώς μπορεί να μη γίνει ποτέ γνωστός, αλλά μελετητές του θέματος, χρησιμοποιώντας διάφορες μεθόδους υπολογισμού, έχουν σε γενικές γραμμές συμφωνήσει σε μια γενική εκτίμηση του αριθμού των θυμάτων. Πάντως, οι εκτιμήσεις που ακολουθούν θεωρούνται εξαιρετικά αξιόπιστες:

- 5,1-6 εκατομμύρια Εβραίοι, συμπεριλαμβανομένων 3,0-3,5 εκατομμυρίων Πολωνών Εβραίων
- 1,8-1,9 εκατομμύρια μη-Εβραίοι Πολωνοί (αριθμός που περιλαμβάνει όλους εκείνους που δολοφονήθηκαν σε εκτελέσεις ή εκείνους που πέθαναν σε φυλακές, εξαναγκασμένη εργασία και στρατόπεδα συγκέντρωσης, καθώς και πολίτες που βρήκαν το θάνατο κατά τη γερμανική εισβολή του 1939 και την Εξέγερση της Βαρσοβίας του 1944
- 250.000 Τσιγγάνοι (Ρομά και Σίντι)
- 200.000 άτομα με ειδικές ανάγκες
- 100.000 Κομμουνιστές
- 80.000 Μασόνοι
- 15.000 ομοφυλόφιλοι
- 2.500-5.000 Μάρτυρες του Ιεχωβά
- 330.000-1,2 εκατομμύρια Σέρβοι, που δολοφονήθηκαν από Κροάτες Ναζί

Υπολογίζεται ότι πάνω από ένα εκατομμύριο παιδιά περιλαμβάνονται στα άτομα που θανατώθηκαν κατά τη διάρκεια της Ναζιστικής κυριαρχίας στη Γερμανία και στην κατεχόμενη Ευρώπη.

Οι παρακάτω πληθυσμιακές ομάδες έγιναν επίσης στόχος από το Ναζιστικό καθεστώς, αλλά οι αποδείξεις για το ότι οι Ναζί τους δολοφονούσαν συστηματικά με σκοπό τη γενοκτονία είναι λίγες, σε σχέση με αυτές για τις πιο πάνω πληθυσμιακές ομάδες.

- 3,5-6 εκατομμύρια Σλάβοι πολίτες
- 2,5-4 εκατομμύρια Σοβιετικοί αιχμάλωτοι πολέμου
- 1-1,5 εκατομμύρια πολιτικά διαφωνούντες

Επιπλέον, οι σύμμαχοι των Ναζί, το καθεστώς των Ουσάσι στην Κροατία διεξήγαγε τις δικές του επιχειρήσεις μαζικής εξόντωσης εναντίον των Σέρβων, με αποτέλεσμα το θάνατο τουλάχιστον 330.000-390.000 Σέρβων.

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ

Αποστεωμένα παιδιά τρώνε στους δρόμους

— *US Holocaust Memorial Museum*

Τα παιδιά ήταν ιδιαίτερα ευάλωτα την εποχή του Ολοκαυτώματος. Οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους σκότωναν παιδιά για τους παραπάνω ιδεολογικούς λόγους, αλλά και ως αντίποινα για τις πραγματικές ή εικαζόμενες επιθέσεις των ανταρτών.

Οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους σκότωσαν τουλάχιστον 1,5 εκατομμύρια παιδιά, μεταξύ των οποίων πάνω από ένα εκατομμύριο εβραίοπουλα και δεκάδες χιλιάδες παιδιά Ρομά (Τσιγγάνοι), γερμανόπουλα που υπέφεραν από σωματικές και πνευματικές αναπηρίες και ζούσαν σε άσυλα, παιδιά από την Πολωνία και παιδιά που ζούσαν στις κατεχόμενες περιοχές της Σοβιετικής Ένωσης. Οι Εβραίοι και ορισμένοι μη-Εβραίοι έφηβοι (13-18 ετών) είχαν περισσότερες πιθανότητες να επιβιώσουν, καθώς μπορούσαν να υποβληθούν σε καταναγκαστική εργασία.

Η μοίρα των παιδιών των Εβραίων ή άλλων ανεπιθύμητων ομάδων μπορούσε να κατηγοριοποιηθεί ως εξής: 1) παιδιά που θανατώνονταν αμέσως μόλις έφταναν στα κέντρα εξόντωσης 2) παιδιά που θανατώνονταν αμέσως μετά τη γέννησή τους ή σε ιδρύματα 3) παιδιά που γεννιόντουσαν στα γκέτο και κατάφεραν να επιβιώσουν επειδή οι κρατούμενοι εκεί τα έκρυβαν 4) παιδιά, συνήθως μεγαλύτερα από 12 ετών, τα οποία χρησιμοποιούνταν σε καταναγκαστικά έργα ή ως πειραματόζωα σε ιατρικά πειράματα και 5) παιδιά που σκοτώθηκαν σε αντίποινα ή σε στρατιωτικές επιχειρήσεις «κατά της Αντίστασης».

Στα γκέτο, τα εβραίοπουλα πέθαιναν από την πείνα και την έκθεση στις αντίξοες καιρικές συνθήκες μια και δε τους παρείχαν κατάλληλο ρουχισμό και στέγη. Οι γερμανικές αρχές αδιαφορούσαν παντελώς για τους μαζικούς αυτούς θανάτους, επειδή θεωρούσαν τα μικρότερα παιδιά στα γκέτο ως αντιπαραγωγικά άτομα που «κατανάλωναν τροφή χωρίς να προσφέρουν τίποτα.» Επειδή γενικά δεν μπορούσαν να εκμεταλλευτούν τα παιδιά λόγω του νεαρού της ηλικίας ως εργατικό δυναμικό, οι γερμανικές αρχές κατά κανόνα τα επέλεξαν, μαζί με τους ηλικιωμένους, για τις πρώτες μεταγωγές προς τα κέντρα εξόντωσης ή αποτελούσαν τα πρώτα θύματα που οδηγούνταν για εκτέλεση σε ομαδικούς τάφους.

Τα παιδιά μη εβραϊκής καταγωγής ορισμένων στοχοποιημένων ομάδων δεν είχαν καλύτερη τύχη. Ενδεικτικά αναφέρουμε: τα παιδιά των Ρομά (Τσιγγάνων) που θανατώθηκαν μαζικά στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Άουσβιτς, τα 5.000 έως 7.000 παιδιά που σκοτώθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος «ευθανασίας», τα παιδιά που δολοφονήθηκαν σε επιχειρήσεις αντίποινων, όπως τα περισσότερα από τα παιδιά των κατοίκων του Lidice και τα παιδιά σε διάφορα χωριά της κατεχόμενης Σοβιετικής Ένωσης που δολοφονήθηκαν μαζί με τους γονείς τους.

Στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, οι γιατροί των SS και διάφοροι ερευνητές χρησιμοποίησαν πολλά παιδιά για ιατρικά πειράματα, με αποτέλεσμα το θάνατο πολλών από αυτά..

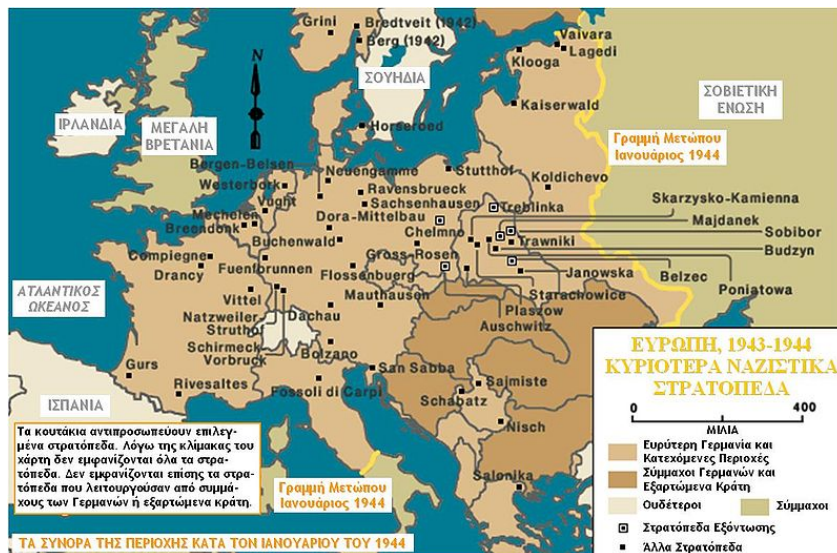
Στην «αναζήτησή τους για την ανάκτηση του αίματος της Άριας φυλής», οι φυλετικοί ειδήμονες των SS διέταξαν την απαγωγή εκατοντάδων παιδιών από τα κατεχόμενα εδάφη της Πολωνίας και της Σοβιετικής Ένωσης και τη μεταφορά τους στο Ράιχ, όπου θα τα υιοθετούσαν κατάλληλες γερμανικές οικογένειες. Αν και η επιλογή των παιδιών βασίστηκε σε «επιστημονικά φυλετικά κριτήρια», πολλές φορές αρκούσαν τα ξανθά μαλλιά, τα γαλιανά μάτια ή το λευκό δέρμα για την επιλογή των παιδιών που θα είχαν την «ευκαιρία» να «γερμανοποιηθούν». Επιπλέον, γυναίκες από την Πολωνία ή τη Σοβιετική Ένωση που είχαν μεταφερθεί στη Γερμανία για να υποβληθούν σε καταναγκαστική εργασία και οι οποίες είχαν σεξουαλικές σχέσεις με Γερμανούς – πολλές φορές παρά τη θέλησή τους – με αποτέλεσμα την εγκυμοσύνη, αναγκάστηκαν να κάνουν αποβολή ή να γεννήσουν τα παιδιά τους σε συνθήκες που εξασφάλιζαν το θάνατο του μωρού, σε περίπτωση που οι «φυλετικοί ειδήμονες» έκριναν ότι το παιδί δεν θα είχε αρκετό γερμανικό αίμα.

Από το 1938 έως το 1940, μια προσπάθεια διάσωσης με το ανεπίσημο όνομα Kindertransport (Το Μεταφορικό των Παιδιών) απομάκρυνε χιλιάδες εβραίοπουλα (χωρίς τους γονείς τους) από τη Ναζιστική Γερμανία και τις κατεχόμενες περιοχές, μεταφέροντάς τα στην ασφαλή Μεγάλη Βρετανία. Σε όλη την Ευρώπη, ορισμένοι μη-Εβραίοι έκρυβαν εβραίοπουλα και σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως στην περίπτωση της Άννα Φρανκ, και άλλα μέλη της οικογένειάς τους. Στη Γαλλία, σχεδόν

ολόκληρος ο πληθυσμός του Le Chambon-sur-Lignon, ένα χωριό Προτεστώντων, σε συνεργασία με πολλούς Καθολικούς ιερείς, καλόγριες, αλλά και πολίτες, έκρυψαν εβραϊόπουλα στην πόλη τους από το 1942 μέχρι το 1944. Στην Ιταλία και το Βέλγιο, πολλά παιδιά κατάφεραν να επιβιώσουν σε κρυψώνες που τους παρείχαν οι γείτονές τους.

Μετά τη συνθηκολόγηση της Ναζιστικής Γερμανίας που σημάδεψε το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, πρόσφυγες και εκτοπισμένα άτομα άρχισαν να αναζητούν αγνοούμενα παιδιά σε όλη την Ευρώπη. Χιλιάδες ορφανά παιδιά βρίσκονταν σε καταυλισμούς προσφύγων. Πολλά από τα εβραϊόπουλα που κατάφεραν να επιβιώσουν, εγκατέλειψαν την ανατολική Ευρώπη στα πλαίσια της μαζικής εξόδου (Brihah) προς τις δυτικές ζώνες της κατεχόμενης Γερμανίας, καθ'οδόν για το Yishuv (τον εβραϊκό οικισμό στην Παλαιστίνη). Μέσω της οργάνωσης Youth Aliyah (Μετανάστευση των Νέων), χιλιάδες παιδιά έφτασαν στο Yishuv και, στη συνέχεια, στο κράτος του Ισραήλ μετά την ίδρυσή του το 1948.

ΤΑ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Τα στρατόπεδα πριν τον πόλεμο

Τα στρατόπεδα συγκέντρωσης δημιουργήθηκαν ήδη από τις αρχές της Ναζιστικής διακυβέρνησης στη Γερμανία το 1933. Οι Ναζιστές δημιούργησαν στρατόπεδα συγκέντρωσης μέσα στην Γερμανία, πολλά από τα οποία κατασκευάστηκαν από τις τοπικές αρχές, με σκοπό τον εγκλεισμό σε αυτά των πολιτικών κρατουμένων και των ανεπιθύμητων ατόμων. Τα αρχικά στρατόπεδα συγκέντρωσης σταδιακά απέκτησαν ενιαίο έλεγχο και μέχρι το 1939 είχαν τεθεί σε λειτουργία έξι από τα μεγαλύτερα στρατόπεδα συγκέντρωσης: το Νταχάου (1933), το Σάξενχαουζεν (1936), το Μπούχενβαλντ (1937), το Φλόσενμπεργκ (1938), το Μαουτχάουζεν (1938) και το Ράβενσμπρικ (1939).

Το 1938 η Σούτσσταφελ (Ες-Ες) άρχισαν να εκμεταλλεύονται την καταναγκαστική εργασία σε αυτά τα στρατόπεδα με σκοπό το κέρδος. Πολλές γερμανικές εταιρίες χρησιμοποίησαν εργατικό δυναμικό από στρατόπεδα συγκέντρωσης, ειδικά κατά τη διάρκεια του Πολέμου.

Τα στρατόπεδα κατά τη διάρκεια του πολέμου

Μετά το 1939, με την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης έγιναν σταδιακά οι τόποι όπου όσοι θεωρούνταν εχθροί των Ναζί, περιλαμβανομένων των Εβραίων και των αιχμαλώτων πολέμου, είτε θανατώνονταν είτε υποχρεώνονταν σε καταναγκαστική εργασία είτε κρατούνταν σε συνθήκες υποσιτισμού και βασιανιστηρίων.

Κατά τη διάρκεια του πολέμου, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης για τους "ανεπιθύμητους" διεσπάρησαν σε όλη την Ευρώπη. Τα περισσότερα στρατόπεδα βρίσκονταν στην περιοχή της Γενικού Κυβερνηείου στην Πολωνία. Η μεταφορά των κρατουμένων γινόταν συνήθως κάτω από τρομερές συνθήκες με τη χρήση αμαξοστοιχιών για τη μεταφορά εμπορευμάτων, μέσα στα οποία πολλοί πέθαιναν πριν φτάσουν στον προορισμό τους. Στρατόπεδα συγκέντρωσης υπήρχαν και μέσα στη Γερμανία και, μολονότι

δεν είχαν σχεδιαστεί με σκοπό τη συστηματική εξόντωση, πολλοί κρατούμενοι σε αυτά πέθαιναν εξαιτίας των σκληρών συνθηκών που επικρατούσαν ή των εκτελέσεων.

Με την έναρξη εφαρμογής του σχεδίου της τελικής λύσης, δημιουργήθηκαν τα λεγόμενα "στρατόπεδα εξόντωσης". Σκοπός τους δεν ήταν ο εγκλεισμός και η καταναγκαστική εργασία, όπως στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, αλλά η συστηματική και χωρίς οίκτο εξόντωση όσων μεταφέρονταν σε αυτά. Τα στρατόπεδα εξόντωσης δημιουργήθηκαν εκτός Γερμανικού εδάφους, στο έδαφος της κατεχόμενης Πολωνίας.

Μετά το 1942 πολλά από τα μικρά παραρτήματα των στρατοπέδων συγκέντρωσης δημιούργησαν νέα εργοστάσια για να τα προμηθεύσουν με δυναμικό καταναγκαστικής εργασίας. Οι συνθήκες ήταν απάνθρωπες και οι κρατούμενοι οδηγούνταν συχνά σε θαλάμους αερίων ή εκτελούνταν αν δεν δούλευαν αρκετά γρήγορα. Κατά τα τέλη του πολέμου τα στρατόπεδα έγιναν τόποι τρομακτικών ιατρικών πειραμάτων.

Σε διάφορα στρατόπεδα συγκέντρωσης γίνονταν πειράματα ευγονικής, κατάψυξης κρατουμένων για να προσδιοριστεί πώς επηρέαζε αυτό το φαινόμενο τους πιλότους σε περίπτωση κατάρριψής τους και παραμονής τους σε ψυχρό νερό καθώς και δοκιμές πειραματικών ουσιών και θανατηφόρων φαρμάκων σε κρατουμένους.

Τα στρατόπεδα απελευθερώθηκαν από τις Συμμαχικές δυνάμεις κατά τα έτη 1943-1945, συνήθως όμως ήταν πολύ αργά για να σωθούν οι εναπομείναντες κρατούμενοι. Για παράδειγμα, όταν οι Βρετανικές δυνάμεις έφτασαν στο Στρατόπεδο συγκέντρωσης Μπέργκεν-Μπέλζεν το 1945, 60.000 κρατούμενοι βρέθηκαν ζωντανοί αλλά οι 10.000 από αυτούς πέθαναν μέσα σε μία εβδομάδα μετά την απελευθέρωσή τους λόγω του τύφου και του υποσιτισμού.

Η κατασκευή τους

Γκούζεν: Η κατασκευή του Στρατοπέδου (1940). Φωτ. Deutsches Bundesarchiv

Η εταιρεία, με την επωνυμία "Deutsche Erd- und Steinwerke GmbH" - συντομογραφικά DEST - με έδρα το Βερολίνο και ελεγχόμενη από την SS, συστήνεται το 1938 με σκοπό το σχεδιασμό ενός στρατοπέδου συγκέντρωσης στην περιοχή. Τον Ιούνιο η DEST άρχισε διαπραγματεύσεις με τον Γενικό Επιθεωρητή Αρχιτεκτονικής του Ράιχ και προσωπικό αρχιτέκτονα του Χίτλερ Άλμπερτ Σπέερ για την προμήθεια οικοδομικών υλικών αρχικά σε δεκαετή βάση. Τρία λατομεία (Wiener Graben, Marbacher Bruch και Bettelberg) περιοχής που ανήκαν στον Δήμο της Βιέννης, αρχικά υπενοικιάστηκαν και στη συνέχεια πωλήθηκαν στην DEST. Για τις εξορυκτικές εργασίες η SS θα χρησιμοποιούσε κρατουμένους. Το ίδιο έκανε και για την κατασκευή των εγκαταστάσεων του στρατοπέδου. Η χρηματοδότηση του έργου έγινε από τα λεγόμενα "κεφάλαια Χάιντριχ", δηλαδή από κεφάλαια που συγκέντρωνε ο επικεφαλής της RSHA (Εθνικής Υπηρεσίας Ασφαλείας) από κατασχέσεις περιουσιακών στοιχείων και προσωπικών αντικειμένων των κρατουμένων σε άλλα στρατόπεδα ή δολοφονημένων Εβραίων και αντιπάλων του καθεστώτος.

Οι κρατούμενοι - εργάτες ήταν είτε κατάδικοι του κοινού ποινικού δικαίου είτε "μη κοινωνικοποιημένα" άτομα γερμανικής και αυστριακής καταγωγής. Εκτέλεσαν τις εξορυκτικές εργασίες μεταφέροντας τόνους γρανίτη για την κατασκευή του τείχους που περιέβαλε το στρατόπεδο και των κτιριακών του εγκαταστάσεων. Επειδή οι εργασίες απαιτούσαν ταχύτερους ρυθμούς, μεταφέρθηκαν περισσότεροι κρατούμενοι. Για τους κρατούμενους του Νταχάου η άφιξη στο νέο στρατόπεδο ήταν πραγματικό σοκ: Οι διαδικασίες απολύμανσης, ένδυσης και καταγραφής συνοδεύονταν από ξυλοδαρμούς και απειλές από τους άνδρες της SS. Τον Οκτώβριο οι κρατούμενοι ανέρχονται σε 500 και αργότερα (με τη δεύτερη μεταγωγή) σε 800 αλλά στα τέλη Νοεμβρίου

αποστέλλονται στο στρατόπεδο άλλοι 200. Οι προσαγωγές συνεχίζονται και, μέχρι το τέλος του 1939 το Μαουτχάουζεν αριθμεί ήδη 2.800 κρατούμενους, οι οποίοι στεγάζονται σε 20 παραπήγματα παρατεταγμένα σε σειρές των τεσσάρων ή πέντε.

Τα Γκέτο (1940-1945)

Έπειτα από την εισβολή στην Πολωνία, οι ναζί δημιούργησαν γκέτο όπου φυλακίζονταν οι Εβραίοι (και μερικοί Ρομ (Τσιγγάνοι)), μέχρι τελικά να μεταφερθούν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και να δολοφονηθούν. Το Γκέτο της Βαρσοβίας ήταν το μεγαλύτερο, με 380.000 κρατούμενους, και το Γκέτο του Λοτζ, το δεύτερο μεγαλύτερο, με 160.000 περίπου κρατούμενους. Παρόλα αυτά, γκέτο ιδρύθηκαν σε πολλές πόλεις. Τα γκέτο ιδρύθηκαν την περίοδο 1940-1941 και αμέσως μετατράπηκαν σε εξαιρετικά συνωστισμένες φυλακές. Από το 1940 έως το 1942, οι αρρώστιες (κυρίως τύφος) και η πείνα σκότωσαν εκατοντάδες χιλιάδες Εβραίους κρατούμενους στα γκέτο.

Υπήρξαν προσπάθειες ένοπλης αντίστασης στα γκέτο κατά τη διάρκεια του 1943, όπως η Εξέγερση του Γκέτο της Βαρσοβίας και η Εξέγερση του γκέτο του Μπιάλίστοκ, όμως δεν μπόρεσαν να αναμετρηθούν με τον ισχυρότερο γερμανικό στρατό, και οι συμμετέχοντες Εβραίοι είτε εκτελέστηκαν είτε στάλθηκαν στα στρατόπεδα εξόντωσης.

Μαρτυρίες ανθρώπων που βίωσαν τα βασανιστήρια

Ιωσήφ Σέμπεργκ, ιατρός : "Ο Μπρούννερ κάλεσε Γαλλίδα ελληνικής υπηκοότητας σύζυγό μου στρατηγείο του οδού Βελισσαρίου 42 άρχισε να την πιέζει να τη βασανίζει να με διαζευχθεί, διότι είμαι Εβραίος, άλλως θα είχε την ίδια τύχη μένα. να σωθεί η σύζυγός μου, αναγκάστηκα τη διαζευχθώ".

Λίζα Μπλούμμενβεν: "Ο Εβραίος σύζυγός μου, συνελήφθη από τον Μπρούννερ και εκτελέστηκε απο αυτόν σ'ένα υπόγειο με δηλητηριώδη ένεση. Στις 13-5-1943, με κάλεσε ο Μπρούννερ, λέγοντάς μου ότι θα έπρεπε να πάρω διαζύγιο, αν και νεκρός ο σύζυγός μου, επειδή ήταν Εβραίος. Όταν του απήνησα ότι και να ζούσε ο σύζυγός μου δεν θα δεχόμουνα να τον διαζευχθώ, τότε με χτύπησε με δύναμη και στη συνέχεια με έβγαλε στον κήπο, όπου με είχε επί δύο ώρες όρθια με το πρόσωπο στον τοίχο. Στη συνέχεια βγήκε ο Μπρούννερ και με χτύπησε αυτή τη φορά με ένα μαστίγιο, μέχρι που λιποθύμησα".

Ακολουθεί η ιστορία της Charlene Schiff που το 1938 ζούσε με την οικογένειά της σε πόλη της Ανατολικής Πολωνίας σε τμήμα της που ήταν υπο σοβιετική κατοχή. Και οι δύο γονείς της Charlene ήταν υψηλά πρόσωπα της τοπικής εβραϊκής κοινότητας και η οικογένειά της συμμετείχε ενεργά στη ζωή της κοινότητας. Ο πατέρας της Charlene ήταν καθηγητής φιλοσοφίας στο Κρατικό Πανεπιστήμιο του Λνον. Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος ξεκίνησε με τη γερμανική εισβολή στην Πολωνία την 1η Σεπτεμβρίου 1939. Οι Γερμανοί εισέβαλαν στη Σοβιετική Ένωση τον Ιούνιο του 1941 και συνέλαβαν τον πατέρα της Charlene αφού κατέλαβαν την πόλη. Ποτέ δεν τον είδε ξανά. Η Charlene, η μητέρα και η αδελφή της κλείστηκαν σε γκέτο το οποίο ίδρυσαν οι Γερμανοί στο Horochow. Το 1942, η Charlene και η μητέρα της έφυγαν από το γκέτο όταν κυκλοφόρησαν φήμες ότι οι Γερμανοί επρόκειτο να το καταστρέψουν. Η αδελφή της προσπάθησε να κρυφτεί χωριστά, όμως έκτοτε η τύχη της αγνοείται.

«Πώς έζησα στο δάσος, ή μάλλον στα δάση, στον πληθυντικό. Δεν το ξέρω, αλλά είναι εκπληκτικό το πόσο εφευρετικός γίνεται κανείς όταν πεινάει και έχει χάσει εντελώς το ηθικό του. Ποτέ δεν θα το πίστευα... και που το λέω ακόμα δεν το πιστεύω. Έφαγα σκουλήκια. Έφαγα ζωύφια. Έφαγα ό,τι μπορούσα να βάλω στο στόμα μου. Και δεν ξέρω, μερικές φορές αρρώσταινα πολύ. Υπήρχαν κάποια άγρια μανιτάρια, είμαι σίγουρη ότι ήταν δηλητηριώδη. Ήμουν άρρωστη. Το στομάχι μου ήταν χάλια, αλλά και πάλι τα έβαζα στο στόμα μου επειδή είχα ανάγκη να έχω κάτι να μασάω. Έπινα νερό από λακκούβες. Χιόνι. Ό,τι μπορούσα να βρω. Μερικές φορές γλιστρούσα μέσα σε κελάρια με πατάτες που είχαν οι αγρότες γύρω από τα χωριά τους και αυτά ήταν μια καλή κρυψώνα επειδή ήταν λίγο πιο ζεστά τον χειμώνα. Υπήρχαν όμως τρωκτικά εκεί μέσα. Και, ναι, για να το πω έτσι, έτρωγα ωμούς αρουραίους, ναι, το έκανα. Προφανώς ήθελα πολύ, πάρα πολύ να ζήσω, γιατί έκανα πράγματα απερίγραπτα. Έτρωγα πράγματα που κανείς δεν θα ονειρευόταν ότι θα έτρωγε ποτέ. Όλως περιέργως επέζησα. Δεν ξέρω γιατί. Κι εγώ αναρωτιέμαι. Όμως επέζησα.»

Μαρτυρία Ελληνίδας Εβραίας που επέζησε από το στρατόπεδο του Μπίρκεναου

«Απ' αυτή τη στιγμή, η ζωή μου στο στρατόπεδο ανοίγει για μένα μιαν άβυσσο στην ανθρώπινη ψυχή, και θα μου αποκαλύψει τον άνθρωπο τελείως γυμνό, όπως φαίνεται να είναι από τη φύση του. Ένα μίγμα καλού και κακού... Το κουδούνι στις 4.30 το πρωί και συγχρόνως τα λουριά... που μας χτύπαγαν αλύπητα τα κορμιά μας, ήταν το καθημερινό πρωινό μας γεγρήριο. Ένα πρόγραμμα αλάνθαστο χωρίς αλλαγή... Αφού γινόταν το προσκλητήριο έξω μάς μοίραζαν για

πρωινό ένα σκέτο καφέ, σ' ένα κύπελο παλιό που ήταν ένα σκουριασμένο στρατιωτικό σκεύος, από το οποίο πίναμε ανά πέντε ένα αχνιστό νερόζουμο μία μία με τη σειρά μας... Κι ενώ οι θάλαμοι των αερίων δούλευαν συνέχεια και βγάζαν φωτιές και καπνούς, κατάδικοι βιρτουόζοι¹ προερχόμενοι από τις μεγαλύτερες πόλεις της Ευρώπης και της Ρωσίας με τα βιολιά τους "Στραντιβάριους" και "Αμάπι" που είχαν κουβαλήσει μαζί τους σ' αυτό το παραπλανημένο τους ταξίδι, είχαν διαταγή σαν "Κομάντο Ορχήστρας" να μας παίζουν Μότσαρτ ή στρατιωτικά εμβατήρια. Τα πόδια ολονών μας έπρεπε να βαδίζουν στο ρυθμό της μουσικής, ενώ αντίθετα τα χέρια μας παραμένουν ακίνητα καρφωμένα επάνω στο σώμα...».

Μπέρρυ Ναχμία, Κραυγή για το αύριο, Αθήνα: Κάκτος, 1989, σσ. 87-88.

Η τύχη των Εβραίων της Θεσσαλονίκης

«...Το Σάββατο, 14 Μαρτίου του 1943 [...], 2.800 άτομα περίπου συνελήφθησαν και την επόμενη ημέρα εκτοπίστηκαν με τρένο στην Πολωνία, στοιβαγμένοι σε βαγόνια μεταφοράς ζώων, υπό αθλιότατες συνθήκες. Οι ναζί κατέτρεχαν κυρίως τα μικρά παιδιά, αφού ο σχεδιασμός τους προέβλεπε να εμποδιστεί η συνέχεια του εβραϊκού λαού. Είναι γνωστές, από περιγραφές των ελάχιστων επιζώντων, οι εικόνες των υπερπλήρων βαγονιών, με 70-75 άτομα το καθένα, χωρίς καν χώρο να καθίσουν, με ένα βαρέλι νερό για τη διαδρομή και ένα για τις φυσικές τους ανάγκες, και όλ' αυτά για ταξίδι που διαρκούσε τουλάχιστον τέσσερις ημέρες. Πολλοί πέθαναν στη διαδρομή και τα πτώματα απλώς πετάγονται στην άκρη της γραμμής, όποτε υπήρχε στάση. Οι Έλληνες σιδηροδρομικοί υπάλληλοι ταραχτήκαν από τα όσα είδαν, και φήμες για εξόντωση των Εβραίων άρχισαν να διαρρέουν...».

Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο της Ελλάδας, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Το Ολοκαύτωμα των Ελλήνων Εβραίων, Αθήνα 2006, σ. 46. 1 βιρτουόζοι: δεξιότητες στη μουσική, εδώ βιολιστές

Μαρτυρία ενός παιδιού από τα ναζιστικά στρατόπεδα της Γερμανίας

Τα πρώτα γκέτο στο Μόναχο δημιουργήθηκαν επειδή μας αφαίρεσαν το δικαίωμα της κατοικίας. Οι εβραίοι δεν προστατευόντουσαν πια από τη νομοθεσία των ενοικιαστών. Κάθε εκμισθωτής ήταν υποχρεωμένος να διώξει τον εβραίο ένοικο του. Αυτό έγινε το 1939. Στο τέλος του 1940 ήρθε και η απαγόρευση για το τραμ. Απαγορεύτηκε η χρήση του τραμ στους εβραίους.

Το 1941 χτίστηκε ένα στρατόπεδο με παράγκες στο Μιλβερχοφεν. Στο Μπεργκ αμ Λαϊμ υπήρχε ένα μοναστήρι. Των «αδελφών του ελέους». Εκεί εγκατέστησαν εβραϊκές οικογένειες που δεν είχαν σπίτια το καλοκαίρι του 1941. Από τον Νοέμβρη του 1941 άρχισαν πια οι μεταγωγές. Αυτά τα δυο στρατόπεδα είχαν πια διπλή λειτουργία. Αφενός ήταν καταλύματα και αφετέρου αποτέλεσαν την αφετηρία για τα στρατόπεδα συγκέντρωσης

Η πρώτη μεταγωγή έγινε στις 20 Νοεμβρίου 1941 με 1000 εβραίους. Σε αυτή συμπεριλήφθησαν και παιδιά από το ίδρυμα μας. Ήμασταν 46 παιδιά, πήραν τα 23. Στο ίδρυμα ήταν όλα καλά μέχρι τότε. Με τη μεταγωγή τελείωσαν όλα. Την άνοιξη του 1943 εμείς πήγαμε στους γονείς μας. Η μητέρα μου και ο αδελφός μου στάλθηκαν για καταναγκαστική εργασία. Εκείνη την περίοδο βγήκαν τα δελτία τροφίμων. Για μας δεν υπήρχε τίποτα. Δεν βρίσκαμε κρέας, βούτυρο, φρούτα, ψάρια ή ρούχα. Ο πατέρας μου που δεν ήταν εβραίος είχε καμιά φορά την ευκαιρία να βρει κάτι και κάπως προχωρούσαν τα πράγματα. Πλέον στα δυο δωμάτια μέναμε πέντε άτομα. Και ο φόβος. Θα μας εκτοπίσουν κι εμάς. Για να δώσουμε κουράγιο και ελπίδα στον εαυτό μας ήμασταν πάντα κολλημένοι στο ραδιόφωνο της Μόσχας. Οι μάχες γίνονταν κυρίως στην ανατολή. Ο πατέρας μου ήταν κομμουνιστής κι εγώ συμπαθών και λέγαμε ότι τελικά κάτι θα γίνει. Παρ' όλα αυτά εκτοπιστήκαμε στην Τερέζιενστατ τον Φεβρουάριο του 1945. Μας συνέλαβαν στο διαμέρισμα γιατί η μητέρα μου δεν πήγε στον τόπο συγκέντρωσης. Μας πήγαν πρώτα στο κτίριο της γκεστάπο και την ίδια μέρα μας μετέφεραν στο στρατόπεδο της Τερέζιενστατ. Η Τερέζιενστατ είναι μια παλιά πόλη 200 ετών. Ήταν χτισμένη σαν φρούριο. Το 1942 έφτιαζαν εκεί το γκέτο

Στην Τερέζιενστατ δεν είχαμε θαλάμους αερίων. Εξυπηρετούσε τους ναζί σαν ενδιάμεσο στρατόπεδο, όπως το Μιλβερχοφεν, εδώ στο Μόναχο. Από την Τερέζιενστατ έστειλαν τους εβραίους στην Πολωνία, στην Λιθουανία, στη Λετονία, στο Άουσβιτς και τους δολοφονούσαν εκεί. Στην Τερέζιενστατ ο κόσμος πέθαινε κυρίως από το φόβο. Διότι υποψιάζονταν ότι οι μεταγωγές ανατολικά οδηγούσαν στο θάνατο. Και λέω υποψιάζονταν γιατί δεν ήταν ξεκάθαρα γνωστό παρ' ότι ήταν πλέον 1945 και είχε σχεδόν φτάσει το τέλος του πολέμου.

Από την Τερέζιενστατ θυμάμαι κυρίως το φόβο για το μέλλον. Μπορούσαμε να κινηθούμε αλλά δεν είχαμε τίποτα να φάμε. Μπορούσαμε όμως να μιλήσουμε. Είδα και τη μητέρα μου μια φορά. Αλλά ο φόβος... Βλέπετε εκτοπιστήκαμε την τελευταία στιγμή. Και σ' αυτό υπήρχε μόνο μια απάντηση. Ήθελαν να εξοντώσουν και τους τελευταίους. Εξάλλου υπήρχαν αναφορές ότι ήθελαν να φτιάξουν και θαλάμους αερίων αλλά ήρθε το τέλος του χρόνου τους.

Εμείς συγκεκριμένα απελευθερωθήκαμε από τον κόκκινο στρατό. Σε τελευταία ανάλυση βέβαια μας απελευθέρωσαν οι τέσσερις σύμμαχοι. Αλλά εκεί που ήμασταν εμείς ήρθε ο κόκκινος στρατός. Εν μέσω φημών για εξολόθρευση σε θαλάμους αερίων και εκτελέσεις ήρθαν οι Ρώσοι. Τρέχαμε κατά πάνω τους. Εγώ ανέβηκα σε ένα όχημα και τους αγκάλιαζα. Δεν μπορείτε να τα φανταστείτε αυτά. Τα βλέπει κανείς καμιά φορά σε ταινίες.

Δεν φύγαμε αμέσως από τα στρατόπεδα. Αυτά που βρισκόntonταν στη γραμμή του μετώπου διαλύθηκαν από τους ναζί και τότε ένα μέρος των κρατουμένων εκεί μεταφέρθηκε με διάφορα μεταφορικά μέσα, με κάρα ή ακόμη και με τα πόδια, σε άλλα στρατόπεδα στο εσωτερικό. Στην Τερέζιενστατ ήρθε μια πορεία – εμείς τις ονομάζουμε αυτές «πορείες θανάτου» - περίπου 15.000 άνθρωποι από άλλα στρατόπεδα. Ήταν άρρωστοι από τύφο. Επιβλήθηκε καραντίνα και δεν μας άφηναν να βγούμε έξω. Τελικά απελευθερωθήκαμε στις 8 Μαΐου και γυρίσαμε πίσω στις 26 Ιουνίου, απελευθερωθήκαμε στις 8 Μαΐου. Στο Μόναχο μας περίμενε ο πατέρας μου.

Το ολοκαύτωμα στην Ελλάδα

Για την Ελλάδα η ακολουθία των γεγονότων είναι λίγο πολύ γνωστή: τον ελληνο-ιταλικό πόλεμο το 1940-1941 διαδέχθηκε στις 6 Απριλίου του 1941 η γερμανική εισβολή. Στις 9 Απριλίου οι Γερμανοί εισήλθαν στη Θεσσαλονίκη. Στις 27 έφτασαν στην Αθήνα, ενώ η κατάληψη όλου του ελληνικού χώρου ολοκληρώθηκε με την Μάχη της Κρήτης μεταξύ 20-29 Μαΐου. Η Θεσσαλονίκη, έδρα της μεγαλύτερης εβραϊκής κοινότητας της Ελλάδας, συμπεριελήφθη εξαρχής στη γερμανική ζώνη κατοχής. Εκεί άρχισε και ο πρώτος συστηματικός διωγμός Ελλήνων Εβραίων, με τη συγκέντρωση και τον εξευτελισμό τους στην πλατεία Ελευθερίας στις 11 Ιουλίου 1942, τα καταναγκαστικά έργα τον εγκλεισμό τους σε γκέτο και τη συστηματική λεηλάτηση των περιουσιών τους. Η κορύφωση ήρθε με τις, υπό φρικτές συνθήκες, σιδηροδρομικές αποστολές του 1943 στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Άουσβιτς, παρά τα μεγάλα ποσά που είχαν καταβάλει στους Γερμανούς για να διατηρήσουν την ελευθερία τους. Τον Ιούνιο του 1944 συνελήφθησαν από τους Γερμανούς οι Εβραίοι της Κέρκυρας, οι οποίοι εκτοπίστηκαν στη συνέχεια στο Άουσβιτς. Τον Μάιο του 1943 περισσότεροι από 600 Εβραίοι της Βέροιας μεταφέρθηκαν στο στρατόπεδο Χιρς της Θεσσαλονίκης. Από αυτούς ελάχιστοι επέστρεψαν στη Βέροια^[60] Τα θύματα του Ολοκαυτώματος στην Ελλάδα υπολογίζονται συνολικά σε 69.500.^[61] Το 97% των Εβραίων της πόλης δεν γύρισαν ποτέ από τα στρατόπεδα εξόντωσης. Ελάχιστοι ήταν εκείνοι που προείδαν το κακό και μπόρεσαν εγκαίρως να κρυφτούν για να γλιτώσουν.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΤΕΧΝΗ & ΝΑΖΙΣΜΟΣ

Νέοι Ερευνητές

Σοφία Βάτσιου

Ηλιάννα Ζιώγκα

Αργύρης Γεραμπίνης

Γρηγόρης Γιακουμίδης

Ηλίας Καλογρηάς

Η ομάδα μας ανέλαβε να μελετήσει τη στάση που τήρησε η επιστημονική κοινότητα της εποχής αλλά και οι καλλιτέχνες απέναντι στη νέα ιδεολογία που άπλωνε τα πλοκάμια της στην Ευρώπη. Ξέρουμε ότι οι άνθρωποι των γραμμάτων έχουν τη διορατικότητα ώστε να οσφραίνονται τις αλλαγές και ότι προπορεύονται της εποχής τους. Πώς λοιπόν επέτρεψαν τη γέννηση του ναζισμού αλλά και την διάδοσή του; Ποια στάση τήρησαν; Πώς αιτιολογείται η στήριξή τους στο ναζιστικό καθεστώς; Τιμωρήθηκαν για αυτή μετά το τέλος του πολέμου και την αποκάλυψη των «υπηρεσιών» που προσέφεραν στη διάρκεια του Πολέμου; Και από την άλλη, ποιοι βρήκαν το σθένος να αντισταθούν και πώς το έκαναν; Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα που ανέλαβε η παρέα μας να απαντήσει μέσα από έρευνα.

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΝΑΖΙΣΜΟΥ!!!!

Το ηθικό πρόβλημα

Μας προκάλεσε πραγματικά σοκ και μόνο ο αριθμός των επιστημόνων που υποστήριξαν τον Χίτλερ και μας γεννήθηκε το ερώτημα για τον βαθμό της ευθύνης που τους αναλογεί για τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν από τους ναζιστές κατά τη διάρκεια του πολέμου. Το ηθικό πρόβλημα όσον αφορά τη χρήση της επιστήμης παραμένει από τον καιρό ακόμη του Φράνσις Μπέικον, ο οποίος στη *Νέα Ατλαντίδα* του υποστήριζε πως οι επιστήμονες θα πρέπει να δίνουν όρκο και όσες εφευρέσεις τους μπορούν να αποβούν καταστροφικές για το ανθρωπινό γένος να τις κρατούν μυστικές. Οι ναζιστές επιστήμονες όμως υπέγραψαν συμβόλαιο με τον Διάβολο χωρίς να πληρώσουν το επίγειο τίμημα. Πέθαναν οι περισσότεροι σε βαθιά γεράματα έχοντας εισπράξει υψηλές αμοιβές και παχυλές συντάξεις. Το γεγονός εν τούτοις πως όλα αυτά έρχονται στο φως αποδεικνύει πως, αν μη τι άλλο, σήμερα είναι σχεδόν αδύνατον να κρυφθούν και ακόμη περισσότερο να «συγχωρηθούν» τα μεγάλα εγκλήματα.

Ένα παράδειγμα επιστήμονα συνεργάτη των ναζί αποτελεί ο **Αρτουρ Ρούντολφ** επιφανής επιστήμονας που έπαιξε σημαντικό ρόλο στη δημιουργία των πυραύλων Πέρσινγκ και Κρόνος ο οποίος στις 3 Ιανουαρίου 1999 πέθανε στο Αμβούργο πλήρης ημερών (93 ετών). Ο Αρτουρ Ρούντολφ είχε εργαστεί επί μακρόν για τον αμερικανικό στρατό και τη NASA. Δεκαπέντε χρόνια νωρίτερα, μπροστά στο δίλημμα να ανακριθεί για εγκλήματα πολέμου που είχε διαπράξει κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ή να του αφαιρεθεί η αμερικανική υπηκοότητα και να εγκαταλείψει τις ΗΠΑ, επέλεξε τη δεύτερη λύση, αφού τα μέλη της οικογένειάς του θα διατηρούσαν την αμερικανική υπηκοότητα, ενώ ο ίδιος θα συνέχιζε να συνταξιοδοτείται από το αμερικανικό κράτος ως τον θάνατό του. Ο Ρούντολφ υπήρξε μέλος του ναζιστικού κόμματος και επιχειρησιακός διευθυντής του προγράμματος παραγωγής πυραύλων V-2 του Χίτλερ (δεύτερος τη τάξει μετά τον Βέρνερ φον Μπράουν).

Από το 1946 βέβαια ήταν γνωστό πως οι Αμερικανοί μετέφεραν ναζιστές επιστήμονες από τη Γερμανία στις ΗΠΑ και πως τους χρησιμοποίησαν κυρίως για την παραγωγή πυραύλων και εξελιγμένων οπλικών συστημάτων. Γνωστό επίσης ήταν το πρόγραμμα μέσω του οποίου πραγματοποιήθηκε η μεταφορά τους: Operation Paperclip. Εκείνο που ουδείς μπορούσε να συλλάβει ήταν το μέγεθος του

του

Πολλοί ναζιστές επιστήμονες, με εξέχουσα περίπτωση εκείνη του Βέρνερ φον Μπράουν, μεταφέρθηκαν στην Αμερική, που ο αριθμός τους ξεπερνά τους 1.600! Και όχι μόνο φυσικοί και τεχνικοί που εργάστηκαν στην ανάπτυξη νέων οπλικών συστημάτων

αλλά και χημικοί μηχανικοί και γιατροί. Ανάμεσα στους πιο γνωστούς ήταν και ο Τέοντορ Μπέντσινγκερ (ο οποίος εφηύρε το «θερμόμετρο αφτιού») και πέθανε 94 ετών το 1999.

Οι Αμερικανοί ωστόσο πολύ γρήγορα άλλαξαν γνώμη και ξέχασαν τις δίκες. Ολοι αυτοί θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμοι για την ανάπτυξη των δικών τους όπλων - και φυσικά δεν έπρεπε να τους «πάρουν» οι Σοβιετικοί. Έτσι δημιούργησαν την *Επιχείρηση Paperclip* (συνδετήρας) και τους μετέφεραν στις ΗΠΑ.

Την επιχείρηση είχε εγκρίνει ο πρόεδρος Τρούμαν υπό την προϋπόθεση ότι οι επιστήμονες εκείνοι δεν θα βαρύνονταν με εγκλήματα πολέμου. Αλλά ποιος ήταν αθώος; Έπρεπε όμως να σωθούν τα προσχήματα. Για τούτο και στους φακέλους παραλείφθηκαν τα επιβαρυντικά έγγραφα και επισυνάφθηκαν άλλα, «ουδέτερα» - πραγματικά ή πλαστά.

Οι εξαμερικανισθέντες λ.χ. γιατροί του Γ' Ράιχ έπαιξαν πολύ μεγαλύτερο ρόλο από όσο φανταζόμαστε στην εξέλιξη του Ψυχρού Πολέμου, που δικαίως θα λέγαμε πως δεν άρχισε με τα περί «σιδηρού παραπετάσματος» του Τσόρτσιλ το 1946 αλλά, στην πραγματικότητα, έναν χρόνο νωρίτερα. Αυτοί θα ανέπτυσσαν τα χημικά τα οποία αργότερα χρησιμοποιήθηκαν στον πόλεμο του Βιετνάμ. Ένας τους, ο Φριτς Χόφμαν (που πέθανε το 1967), ερευνήσε κάθε μορφή τοξικής ουσίας, από τα παραισθησιογόνα ως τα πλέον θανατηφόρα αέρια. Δεν είναι απολύτως βεβαιωμένο ότι συμμετείχε στην ομάδα που δημιούργησε τον Πορτοκαλί Παράγοντα (Agent Orange), αλλά σφόδρα πιθανολογείται, αφού ενδιαφερόταν να δημιουργήσει μια τέτοια ακριβώς ουσία που θα αφαιρούσε από τα δέντρα και τους θάμνους το φύλλωμά τους ώστε οι Βιετκόνγκ να αντιμετωπίζονται εύκολα από τους αμερικανούς στρατιώτες, αφού δεν θα μπορούσαν πλέον να κρυφθούν στη ζούγκλα. Οι Αμερικανοί χρησιμοποίησαν τον Agent Orange από το 1962 ως το 1971, με αποτέλεσμα 3.000.000 Βιετναμέζοι να υποφέρουν από λεμφοκλήλη, ασθένεια του Πάρκινσον και καρδιακά νοσήματα - και άγνωστο πόσοι από καρκίνο.

ΟΙ ΓΙΑΤΡΟΙ

Πολλοί γιατροί παρά τον όρκο τους υπηρέτησαν τους σκοπούς του ναζιστικού καθεστώτος. Μάλιστα, αρκετοί από αυτούς καταπατίστηκαν με το πιο φρικτό κομμάτι του πολέμου, τις ιατρικές δοκιμές σε ανθρώπους, όπως για παράδειγμα την τοποθέτηση κρατουμένων σε παγωμένο νερό για να παρατηρούν τη στιγμή του θανάτου ή την εμφύτευση λωρίδων από ξύλο και γυαλί στα σώματά τους για να μελετούν την εξέλιξη λοιμώξεων. Όλα αυτά, βέβαια, με σκοπό την «ενίσχυση της ιατρικής γνώσης».

"Σύμφωνα με την έρευνα, επιστήμονες από το Ινστιτούτο Robert-Koch ενοχοποιούνται για τη μόλυνση ατόμων με τύφο και πανούκλα μέσω εμβολίων.

250. 000 αθώοι άνθρωποι δολοφονήθηκαν, μεταξύ των οποίων 80. 000 άτομα με ειδικές ανάγκες τα οποία υποβλήθηκαν σε ευθανασία.

Είκοσι γιατροί και τρεις λειτουργοί των Ναζί κάθισαν στο εδώλιο του κατηγορουμένου στη δίκη της Νυρεμβέργης το 1946. Οκτώ από αυτούς καταδικάστηκαν σε θάνατο, επτά έλαβαν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης. Οι περισσότεροι αφέθηκαν ελεύθεροι από το 1954 και μετά, όπως ο κατηγοητής Hubertus Strughold, ο οποίος με την έρευνά του, αργότερα στην Αμερική, θεωρήθηκε πρωτοπόρος του χώρου της ιατρικής."

Ο ΕΥΓΟΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΝΑΖΙΣΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Η βασική ιδέα του Galton, με βάση τις θεωρίες του Darwin και την εξέλιξη της κληρονομιάς των Mendel, ήταν η προώθηση βελτιωμένων φυλών μέσω της προσεκτικής επιλογής των γονέων και η επιλεκτική άρση ή στέρωση των ατόμων με ανεπιθύμητα χαρακτηριστικά. Ενώ στην περίπτωση της ναζιστικής Γερμανίας που ήταν λόγος για την υποτιθέμενη Άρια υπεροχή και αποτελούσε έγκλημα για την κοινή γνώμη, στην περίπτωση των ΗΠΑ, η κοινή γνώμη τάσσεται υπέρ της στέρωσης καθώς ανησυχούσαν ότι η Αμερική απειλείται από την εισροή των κατώτερων ανθρώπων".

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΩΝ ΣΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ

Τον ρόλο που έπαιξαν οι Γερμανίδες νοσοκόμες κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στα πλέον απάνθρωπα πειράματα ευγονικής των Ναζί, φέρνει στη δημοσιότητα ρεπορτάζ της Daily Mail. Σε αυτά τα πειράματα περιλαμβάνονταν η ευθανασία όσων παιδιών έπασχαν από νοητική στέρηση, ή χαρακτηρίζονταν «ανεπιθύμητοι» από το Γ' Ράιχ, επειδή δεν πληρούσαν τα φυλετικά κριτήρια....

Σε άλλες περιπτώσεις, παιδιά που προκαλούσαν προβλήματα με τη συμπεριφορά τους, στέλνονταν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης. Οι νοσοκόμες ήταν απαραίτητες, καθώς τα παιδιά ήταν χιλιάδες χωρίς γονείς και είχαν ανάγκη από καθημερινή «φροντίδα». Πώς θα μπορούσαν να γίνουν τα πειράματα χωρίς τη συμμετοχή τους;...

Το πιο πιθανό είναι ότι συμφωνούσαν και με τους επιστημονικούς σκοπούς, καθώς όταν ο Χίτλερ ανέβηκε στην εξουσία έκανε συστηματική πλύση εγκεφάλου στη νεολαία και όποιος δεν πειθόταν, εξαφανιζόταν σε κάποιο στρατόπεδο....

Οι νοσοκόμες είναι βέβαιο πως είχαν πειστεί ότι έπρατταν το σωστό. Τα πειράματα είχαν ως στόχο τη δημιουργία μίας ανώτερης φυλής, που θα συγκέντρωνε τα χαρακτηριστικά της Άριας, με τελικό σκοπό την κατάκτηση του κόσμου....

Το πρόγραμμα διήρκεσε ως το 1944 και έως τότε γεννήθηκαν 42.000 βρέφη, με τα χαρακτηριστικά που τους είχαν δώσει οι επιστήμονες, ώστε να ανήκουν στην φυλή των Αρίων....

ΛΙΣΤΑ ΓΙΑΤΡΩΝ

Οι άγνωστοι γιατροί που υπηρέτησαν το ναζιστικό καθεστώς στη Γερμανία και ήταν υπεύθυνοι για πολλά από το φρικιαστικά μυστικά πειράματα που αποκαλύφθηκαν μετά το κλείσιμο των στρατοπέδων. Δυστυχώς δεν ήταν μόνο ο Μένγκελε. Ακολουθεί μία λίστα γιατρών που συνεργάστηκαν με τους ναζί:

H Herta Oberheuser είναι η απόδειξη πως η σκληρότητα δεν είναι προνόμιο των ανδρών, καθώς η ίδια είχε επιδοθεί σε δεκάδες πειράματα στο στρατόπεδο όπου υπηρέτούσε. Ήταν ο τρόμος του Ravensbrück.

Μερικά από τα πιο συνηθισμένα πειράματα που διεξήγαγε ήταν να τραυματίζει τους κρατούμενους και να τοποθετεί στα ανοικτά τραύματα βακτήρια, ή κομμάτια από γυαλιά ή νύχια. Όλα αυτά προκειμένου να παρατηρήσει την αντίδραση του οργανισμού στο ξένο - μολυσμένο σώμα. Πολλές φορές οι τραυματίες έφταναν ένα βήμα πριν το θάνατο και η ίδια έδινε τη χαριστική βολή εκτελώντας τους.

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούσε για τις εκτελέσεις περιλάμβαναν ενέσεις με λάδι ή βενζίνη ή άλλα υγρά. Ο θάνατος ήταν επίπονος και διαρκούσε από 2 έως 5 λεπτά. Στόχος ήταν το θύμα να αισθάνεται κάθε δευτερόλεπτο, μέχρι το τέλος.

Μετά το θάνατό των θυμάτων αφαιρούσε τα όργανά τους για να τα μελετήσει. Μετά το κλείσιμο των στρατοπέδων καταδικάστηκε σε 20ετή φυλάκιση, ωστόσο αποφυλακίστηκε το 1950 λόγω καλής διαγωγής.

Friedrich Mauz: Μετά το κλείσιμο των στρατοπέδων ο ψυχολόγος Friedrich Mauz δήλωσε στο δικαστήριο πως αναγκάστηκε να προβεί σε θηριωδίες κατά τη ναζιστική περίοδο. Επειδή, ο ίδιος δεν είχε συγκεκριμένη πολιτική θέση, τόνισε πως άνηκε στην ομάδα που μισούσε ο Χίτλερ, οπότε έπρεπε να αφήσει κατά μέρους την ιδεολογία του και να υποταχθεί στις απαιτήσεις των Ναζί.

Η ιστορία του έγινε, αρχικά, αποδεκτή, ωστόσο σύντομα αποκαλύφθηκε πως ήταν ο ίδιος που εντάχθηκε στους κόλπους των Ναζί και τους βοήθησε οικειοθελώς. Επειδή, σύντομα κατάλαβε ότι το επάγγελμά του (ψυχολόγος) δεν ήταν πολύ διαδεδομένο αποφάσισε να κάνει τον εαυτό του πιο χρήσιμο και έγινε ειδικός στις ευθανασίες. Τη μέθοδο που χρησιμοποιούσαν οι Ναζί για να σκοτώσουν όσους θεωρούσαν ότι "δεν άξιζαν να ζουν".

O Hans Eisele είναι η απόδειξη πως η εξουσία διαφθείρει, καθώς έχει διαπράξει μερικά από τα πιο φρικιαστικά εγκλήματα πολέμου. Ο ίδιος υπηρέτησε στο Buchenwald, το στρατόπεδο όπου κρατούνταν κυρίως κομμουνιστές, όπου επιδόθηκε σε θηριωδίες.

Ο Eisele έκανε εγχειρήσεις, με αποτέλεσμα τα θύματα να πεθαίνουν κάθε φορά ή έκανε ενέσεις με υδροκυάνιο. Μετά τη λήξη του πολέμου τιμωρήθηκε με εκτέλεση, ωστόσο η ποινή άλλαξε σε ισόβια και αργότερα έγινε δεκαετής. Όταν αποφυλακίστηκε του χορηγήθηκε αποζημίωση, με τη δικαιολογία "ότι είχε κρατηθεί και φυλακιστεί από τον εχθρό". Έξι χρόνια αργότερα ξαναδικάστηκε και κατάφερε να διαφύγει στην Αίγυπτο.

Klaus Schilling είχε συνταξιοδοτηθεί όταν ξεκίνησε ο πόλεμος, ωστόσο ο επέστρεψε στην ενεργό δράση όταν του ζητήθηκε να βρει μια θεραπεία για την ελονοσία, που θέριζε τους Ναζί που είχαν σταλεί στη Βόρεια Αφρική.

Υπηρέτησε στο Νταχάου και επιδιδόταν καθημερινά σε διάφορα πειράματα. Πολλοί από τους κρατούμενους κλείνονταν σε δωμάτια μαζί με μολυσμένα κουνούπια και τους χορηγούνταν φάρμακα, προκειμένου να βρεθεί το φάρμακο για την ελονοσία. Ο ίδιος αργότερα ισχυριζόταν πως η δουλειά του είχε έναν ανώτερο σκοπό, την ανακάλυψη του φαρμάκου, ωστόσο τιμωρήθηκε με εκτέλεση.

Hubertus Strughold θεωρείται ήρωας για τη NASA που κάθε χρόνο δίνει βραβείο με το όνομά του, είναι ένας από τους πιο φρικιαστικούς γιατρούς των Ναζί.

Ο Strughold ήταν ο άνθρωπος που επέβλεπε τους γιατρούς κατά τη διάρκεια των πειραμάτων στο στρατόπεδο του Νταχάου. Ένα από τα πειράματα που εμπνεύστηκε ο ίδιος, ήταν η υποβολή των κρατουμένων σε εξαιρετικά κρύες συνθήκες, προκειμένου να παρατηρηθεί η λειτουργία του οργανισμού. Συνήθως, κανένας κρατούμενος δεν επιβίωνε και η αντίδρασεις του οργανισμού καταγράφονταν μέχρι το τελευταίο δευτερόλεπτο στο όνομα της επιστήμης.

Παράλληλα, ο ίδιος ήταν ένας εκ των υπευθύνων για τους θαλάμους αερίων. Μετά το τέλος του πολέμου μεταφέρθηκε στις ΗΠΑ από τις αμερικάνικες δυνάμεις στα πλαίσια της επιχείρησης "Συνδετήρας" μαζί με άλλους επιστήμονες.

Enno Lolling: ήταν ο άνθρωπος που βαριόταν να κάνει το οτιδήποτε, ωστόσο όπως φαίνεται λάτρευε τα πειράματα. Κατάφερε να γίνει ο υπεύθυνος γιατρός στο στρατόπεδο που υπηρετούσε χάρη στις διασυνδέσεις του.

Ο ίδιος επιδιόταν σε διάφορα πειράματα όπως δηλητηριάσεις με μορφίνη και αλκοόλ. Κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του στα στρατόπεδα το μόνο που κατάφερε ήταν να κάνει τις συνθήκες διαβίωσης των κρατουμένων χειρότερες απ' ό,τι ήταν.

Το όνομά του βρέθηκε χαραγμένο σε ένα κομμάτι δέρματος, ενώ ο ίδιος αυτοκτόνησε το 1945.

Joachim Mrugowsky : Ήταν ο άνθρωπος που είχε εμμονή με την καθαριότητα και φρόντισε να το αποδείξει. Ήταν διευθυντής του Ινστιτούτου Υγιεινής και φρόντιζε να εφοδιάζει τους Ναζί με υδροκυάνιο προκειμένου να δολοφονούνται οι Εβραίοι και οι εχθροί του καθεστώτος.

Ο ίδιος προτιμούσε το υδροκυάνιο καθώς άφηνε τα πτώματα όσο το δυνατόν πιο αποστειρωμένα. Μετά τη λήξη του πολέμου τιμωρήθηκε με εκτέλεση, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 2 Ιουνίου του 1948.

Albert Widmann : ήταν ένας από τους γνωστότερους γιατρούς της ναζιστικής Γερμανίας. Ήταν ο άνθρωπος που επινοούσε τους τρόπους ευθανασίας και ήταν ειδικός στην παιδική ευθανασία. Ήταν ο εμπνευστής των μαζικών εκτελέσεων καθώς και άλλων φρικιαστικών μεθόδων που θα ήταν περισσότερο αποτελεσματικές.

Ένα από τα πιο γνωστά πειράματά του ήταν η μαζική ανατίναξη Ρώσων κρατουμένων σε αποθήκη, προκειμένου να δει αν θα πεθάνουν όλοι όσοι βρίσκονταν μέσα. Επειδή κάποιοι κατάφεραν να επιβιώσουν, κήρυξε το πείραμα αποτυχημένο.

Ο Widmann μετά το πόλεμο τιμωρήθηκε με φυλάκιση και αποφυλακίστηκε έχοντας εκτίσει 6 χρόνια και 6 μήνες από τη ποινή του.

Friedrich Wegener Οι περισσότεροι γιατροί τάχθηκαν υπέρ των ναζί για να μπορέσουν να διατηρήσουν τις άδειες τους, ωστόσο ο Friedrich Wegener είχε όραμα και πίστευε στις ιδεολογίες τους.

Επειδή τα εγκλήματα του δεν κατάφεραν να αποδειχθούν, δεν τιμωρήθηκε μετά το κλείσιμο των στρατοπέδων, ωστόσο ο ρόλος του ήταν σημαντικός στις θηριωδίες που διέπραξαν οι Ναζί.

Μάλιστα μετά το τέλος του πολέμου ανακηρύχθηκε σε ήρωα, με αποτέλεσμα ιατρικό βραβείο να φέρει το όνομά του, όπως και μια ασθένεια.

Όλα αυτά μέχρι το 1990 όταν άρχισε να αποκαλύπτεται το σκοτεινό του παρελθόν, με αποτέλεσμα η διεθνής ιατρική κοινότητα να αλλάξει το όνομα της ασθένειας και να καταργήσει το βραβείο.

Eugen Fischer: ήταν ανθρωπολόγος με ειδίκευση στη προέλευση των φυλών και τις ράτσες ίσως το σημαντικότερο κομμάτι της ναζιστικής ιδεολογίας. Ήταν ο άνθρωπος που εμπνεύστηκε τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, αλλά και τη ιδέα της ύπαρξης μιας Άριας φυλής από τη οποία κατάγονταν οι Γερμανοί.

Ο Χίτλερ ήταν τόσο ενθουσιασμένος από τη δουλειά του με αποτέλεσμα να τον θέσει επικεφαλής της δημιουργίας των στρατοπέδων και υπεύθυνο για τη λειτουργία τους.

Ο ίδιος αρνήθηκε να ενταχθεί στο ναζιστικό, κόμμα μέχρι το 1940.

Αποσύρθηκε από τη δράση το 1942 και πέθανε το 1967 σε ηλικία 93 ετών. Επειδή, δεν ήταν επίσημα μέλος του κόμματος όταν ξεκίνησαν οι εκκαθαρίσεις και οι εκτελέσεις δεν δικάστηκε ποτέ και δεν τιμωρήθηκε.

Το ερώτημα που προκύπτει είναι γιατί οι επιστήμονες σκότωσαν εκατοντάδες, ίσως και χιλιάδες ανθρώπους. Η επιστημονική περιέργεια ενοχοποιείται ως ένα από τα πρώτα κίνητρα τους. Παρόλα αυτά, η ιδεολογική και ρατσιστική πίστη στην ευγονική και την ευθανασία που ορισμένοι Γερμανοί θεωρούν απαραίτητες για την επιβίωση σε ένα εχθρικό περιβάλλον, πρέπει να ήταν το βασικό κίνητρο. Είναι αξιοσημείωτο δε, το γεγονός ότι ο κορυφαίος πρωταγωνιστής στην ευγονική Konrad Lorenz, τιμήθηκε το 1973 με το βραβείο Νόμπελ.

ΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

Η Τεχνολογία με τη σειρά της υπήρξε η ραχοκοκαλιά του ναζιστικού καθεστώτος. Τα μέλη της TELI δημοσιογράφοι επιστήμης και τεχνολογίας και μηχανικοί ήταν πολύτιμοι σε αυτό, καθώς το έργο τους ήταν η βάση της προπαγάνδας κι ένα μέσο για την απόκτηση της συμπάθειας του γενικού πληθυσμού. "Ο Γερμανικός φασισμός προσέφερε τεράστιες ευκαιρίες για σταδιοδρομία και δυνατότητες για απεριόριστη έρευνα σε πολλούς επιστήμονες. Δεν υπήρχαν νομικές δεσμεύσεις, σε μια ελεύθερη εργασία που απολάμβανε και μια γενναιόδωρη χρηματοδότηση, εάν τα έργα κάλυπταν τους δολοφονικούς στόχους της ναζιστικής ιδεολογίας. Οι πολυάριθμοι έξυπνοι και φιλόδοξοι άνθρωποι του χώρου ήξεραν πώς να επωφεληθούν από αυτή τη μοναδική ευκαιρία", συμπληρώνει ο Γερμανός δημοσιογράφος.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του μηχανικού Wernher von Braun που είχε ως όνειρο να κατασκευάσει τον πρώτο πύραυλο. Έτσι ανέπτυξε το "Wunderwaffe" V2, ένα θαύμα της επιστήμης, το οποίο το 1944 κατέστρεψε μεγάλα τμήματα του Λονδίνου. Αργότερα ένωθε λύπη για το θάνατο περίπου 5000 ατόμων και ζήτησε συγγνώμη, αλλά επέμεινε πεισματικά στον να τον κάνει να "πετάξει στο φεγγάρι», παραβλέποντας το θάνατο χιλιάδων κρατουμένων που πέθαναν κατά τη διάρκεια των φάσεων ανάπτυξης του σχεδίου του.

Μετά τον πόλεμο, ο κατασκευαστής Wernher von Braun συνέχισε την έρευνά του στις ΗΠΑ και έγινε ο ιθύνων νους του προγράμματος Απόλλων, για την πτήση στο φεγγάρι και γενικά στο διάστημα. Τον Σεπτέμβριο του 2007 μια γερμανική εφημερίδα τον ανέφερε ως "Όνειροπόλο του Διαστήματος, Μηχανικό του πολέμου"

Η κλιμάκωση του ψυχρού πολέμου και ο ρωσικός ανταγωνισμός έκανε τελικά το όνειρο του von Braun πραγματικότητα. Αυτό και μόνο, ήταν ικανό στο να τον οδηγήσει να γίνει μέλος των SS, αν και σπάνια φορούσε στολή.

ΜΙΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΕ ΤΟΥΣ NAZI

« Γιατί τόσοι πολλοί Γερμανοί και μάλιστα επιστήμονες έγιναν δολοφόνοι; Γιατί παραβίασαν τον όρκο τους να υπηρετούν την ανθρωπότητα»

Έρευνες και μελέτες που έχουν γίνει έχουν καταλήξει πως οι περίπου 200.000 Γερμανοί που συμμετείχαν στη δολοφονία έξι εκατομμυρίων Εβραίων, δεν ήταν ούτε σαδιστές, ούτε ψυχοπαθείς. Ήταν απλοί φυσιολογικοί άνθρωποι και δεν υπάρχει καμιά τεκμηριωμένη απόδειξη ότι αναγκάστηκαν να σκοτώσουν. Αν κάποιος δεν ήθελε να συμμετάσχει ήταν ελεύθερος να φύγει χωρίς να υποστεί προσωπικές συνέπειες. "Μερικοί από τους στρατηγούς ξέσπασαν σε λυγμούς κατά τη λήψη αποφάσεων για την εκτέλεση ανθρώπων, και δικαιολογούσαν τις πράξεις τους απεγνωσμένα μουρμουρίζοντας: «Μια παραγγελία ήταν μια παραγγελία". Μάλιστα επρόκειτο για μια πολύ ψυχοφθόρα διαδικασία κατά την οποία ακόμη και το αφεντικό των SS, Heinrich Himmler, κάποτε σχεδόν λιποθύμησε όταν είδε μια εκτέλεση. Ο ίδιος εντελώς κυνικά εξέφρασε την ικανοποίησή του για την εφεύρεση των θαλάμων αερίων, γιατί τους βοήθησε να αποφεύγουν τέτοιες δυσάρεστες καταστάσεις. Μάλιστα τους χαρακτήρισε ως μέσο "εξανθρωπισμένης δολοφονίας!"», σχολιάζει ο Goede.

Η Max Planck Society (MPG) δημοσίευσε το 2005, στο πλαίσιο έρευνας που πραγματοποιήθηκε από ανεξάρτητους ιστορικούς, μια αναφορά που λέει συμπερασματικά ότι κανένας επιστήμονας δεν αναγκάστηκε να κάνει πράγματα παρά τη θέλησή του και πως όποιος συμμετείχε το έκανε εθελοντικά. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός πως περισσότεροι από το 50% των βιολόγων που απασχολούνταν στα κρατικά ερευνητικά ιδρύματα προσχώρησαν στο κόμμα των Ναζί. Η Δρ. Susanne Heim, η οποία ηγήθηκε της συγκεκριμένης ιστορικής επιτροπής συνοψίζει τη μελέτη του Max Planck σε μία μόνο φράση: **"Οι επιστήμονες είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι στην πνευματική και ηθική διαφθορά - "Δεν αφήνουν ανεκμετάλλετες τις ευκαιρίες αν τους υπόσχονται δυνατότητα για μεγαλύτερη επιρροή και επιτυχία."**

"Αν θέλουμε να κάνουμε κάτι καλύτερο από αυτό, τώρα και στο μέλλον, θα χρειαστεί να αντιστρέψουμε τις δεοντολογικές κατευθυντήριες γραμμές από αυτή τη φαινομενικά πολύ κοινή στάση!", καταλήγει ο Γερμανός δημοσιογράφος

Η ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ NAZISMΟΥ!!!

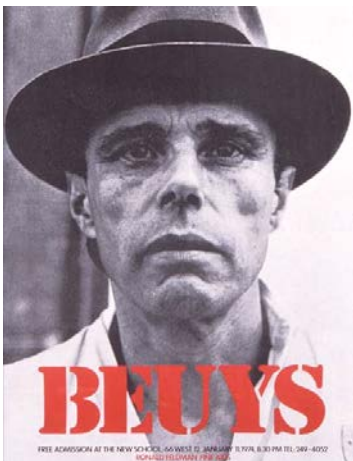
Ήταν ένας από τους σημαντικότερους -και σίγουρα ο πιο διάσημος- Γερμανούς εικαστικούς καλλιτέχνες της μεταπολεμικής εποχής, από τα ιδρυτικά μέλη του κόμματος των Πρασίνων. Χαρισματικός, αντικομφορμιστής, πρωτοποριακός και προκλητικός. Όπως όμως αποκαλύπτει μια νέα βιογραφία του, που κυκλοφόρησε, ο Γιόζεφ Μπίσις (1921-1986) είχε εξαιρετικά στενούς δεσμούς με ηλικιωμένους ναζιστές και πρώην ναζί, με τους οποίους μοιραζόταν πολλές αντιλήψεις.

Ο Μπόις στην ηλικία των 15 ετών είχε γίνει μέλος της χιτλερικής νεολαίας. Ούτε θα μπορούσε κανείς να του προσάψει στα σοβαρά αυτή του την πράξη, δηλαδή να στρατευτεί («σαν ηλίθιος νέος», όπως είπε για τη δική του συμμετοχή στη ναζιστική μηχανή ο νομπελίστας συγγραφέας Γκίντερ Γκρας) στις τάξεις της νεολαίας του ψυχοπαθούς δικτάτορα της χώρας του.

Οι ναζιστές -αμετανόητοι ή «θεραπευμένοι»- φαίνεται ότι κυριαρχούσαν ανάμεσα στους φίλους, θαυμαστές και «μαικήνες» του Μπόις. Όπως ο Καρλ Στρέερ, από τους σημαντικότερους συλλέκτες των έργων του Μπόις και πάτρνας του καλλιτέχνη. Η οικογένεια του Στρέερ ήταν ιδιοκτήτης της βιομηχανίας καλλυντικών Wella. Ο ίδιος είχε δωρίσει σημαντικά ποσά στο ναζιστικό κόμμα και είχε αποκομίσει μεγάλα κέρδη από εξοπλιστικά συμβόλαια, δηλώνοντας με επιστολή του στον ίδιο τον Χίτλερ ότι ήταν έτοιμος να συμβάλει «στη δημιουργία του νέου Ράιχ».

Ναζιστική δράση και ανάλογες πεποιθήσεις είχαν οι περισσότεροι στον κύκλο των φίλων και συνεργατών του. Κάποιοι από αυτούς συνέχιζαν να έχουν κοινωνική/πολιτική δράση, όπως ο Βέρνερ Χάφερμπεκ, μέλος των ναζί που μετά τον πόλεμο έγινε ιερέας και ίδρυσε μια ακροδεξιά «ανθρωπιστική» οργάνωση, την οποία οι γερμανικές αρχές διέλυσαν πριν από πέντε χρόνια επειδή αρνείτο το Ολοκαύτωμα και τα εγκλήματα του χιτλερικού καθεστώτος.

Όμως και οι απόψεις του ίδιου του Μπόις, όπως τις εξέφρασε σε μια ομιλία του το 1985, λίγο πριν πεθάνει, στην οποία ανέπτυξε διάφορα «λεπτά» θέματα, όπως η «διαδικασία της ίασης στο γερμανικό έδαφος» και η γερμανική γλώσσα ως πηγή ενός νέου κράτους είναι δηλωτικές της υποστήριξής του στη ναζιστική ιδεολογία! Ο Μπόις ήταν πεπεισμένος για την «ειδική σημασία των Γερμανών» και ήταν συνεπαρμένος από τις θεωρίες του Ρούντολφ Στάινερ, θεμελιωτή της ανθρωποσοφίας, «με τις νεφδελώδεις απόψεις του περί γερμανικής φυλής, γερμανικού πνεύματος και της ιδιαίτερης αποστολής που έχει αυτός ο λαός».

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΝΑΖΙΣΜΟΥ

Φυσικοί

Οι μόνοι που αντιστάθηκαν στο ναζιστικό καθεστώς ήταν οι Φυσικοί και η Ένωσή τους, της οποίας εξέχον μέλος ήταν ο Αϊνστάιν, που διετέλεσε και πρόεδρος της από το 1916-1918, αν και το 1933 παραιτήθηκε από την Ένωση και μετανάστευσε στις ΗΠΑ έπειτα από είκοσι χρόνια πολιτικής δράσης. Ο ίδιος "χτυπήθηκε" από το καθεστώς και μάλιστα "η θεωρία της σχετικότητας" παρουσιάστηκε ως εβραϊκή συνομωσία. Η ένωση κατάφερε για πολλά χρόνια να κρατήσει την απόστασή της από το καθεστώς, αλλά όταν η πολιτική πίεση αυξήθηκε, υπέκυψε και αυτή με τη σειρά της. Το 1938 ζητήθηκε από μέλη της, που ανήκαν στην εβραϊκή κοινότητα, να παραιτηθούν. Κι ενώ η TELL είχε ήδη υποκύψει από το 1933, οι φυσικοί μέχρι το 1944 είχαν αγνοήσει το αίτημα να τοποθετήσουν Ναζί στο διοικητικό τους συμβούλιο. Μόνο τρεις μήνες πριν από το τέλος του πολέμου, τον Ιανουάριο του 1945, ο τότε πρόεδρος τους Karl Ramsauer παραδέχθηκε πως "η φυσική έχει μια σημαντική στρατιωτική διάσταση που είναι αποφασιστικής σημασίας παράγοντας για τον πόλεμο και την ειρήνη" και δήλωσε ότι οι γερμανοί φυσικοί αποφάσισαν να ανταγωνιστούν τις αγγλοσαξονικές χώρες στην ανάπτυξη νέων όπλων", συμπληρώνει ο Goede

Δεκαοκτώ μήνες αργότερα, οι ΗΠΑ έριξαν την πρώτη ατομική βόμβα στην Ιαπωνία. Παραμένει αναπάντητο το ερώτημα για το αν οι Γερμανοί θα είχαν κερδίσει στη μάχη των όπλων, αν οι φυσικοί είχαν συνεργαστεί με το καθεστώς από την αρχή. Και αν αυτό ήταν δυνατό να αλλάξει τη πορεία του πολέμου.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

ΓΚΕΡΝΙΚΑ ΕΝΑ ΑΝΤΙΝΑΖΙΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΠΙΚΑΣΟ

Συνθήκες έμπνευσης

Ο Πικάσο εμπνεύστηκε το έργο όταν, στις 26 Απριλίου της ίδιας χρονιάς, στα πλαίσια του Ισπανικού Εμφυλίου Πολέμου, Γερμανοί πιλότοι της αεροπορίας των εθνικιστών βομβάρδισαν την κωμόπολη Γκερνίκα της Χώρας των Βάσκων. Στο βομβαρδισμό εκείνο σκοτώθηκαν 1.650 άνθρωποι και ισοπεδώθηκε το 70% της πόλης με 32 τόνους εκρηκτικά.

Ο Πικάσο πληροφορήθηκε τα γεγονότα από την εφημερίδα *Le Soir*, μόνο την 1η Μαΐου και το ολοκληρώνει στις 3 Ιουνίου του 1937

Ο Πικάσο απέφυγε να ζωγραφίσει αεροπλάνα, βόμβες ή ερείπια. Οι δύο κυρίαρχες μορφές του έργου είναι ένας ταύρος και ένα πληγωμένο άλογο με διαμελισμένα κορμιά και τέσσερις γυναίκες που ουρλιάζουν κρατώντας νεκρά μωρά. Αρχικά ο Πικάσο πειραματίστηκε με χρώμα, αλλά τελικά κατέληξε στο άσπρο-μαύρο και αποχρώσεις του γκρι, καθώς θεώρησε ότι έτσι δίνει μεγαλύτερη ένταση στο θέμα. Πολλές φορές μετακίνησε φιγούρες και μορφές πριν καταλήξει στην οριστική τους θέση. «Η αφαίρεση του χρώματος και του αναγλύφου αποτελεί διακοπή της σχέσης του ανθρώπου με τον κόσμο: όταν διακόπτεται ,δεν υπάρχει πια η φύση ή η ζωή»

George Grosz

Ο Τζορτζ Γκρος/George Grosz (Βερολίνο, 1893-1959) υπήρξε ένας από τους μεγαλύτερους σατιρικούς καλλιτέχνες του 20ου αιώνα. Συνιδρυτής της ομάδας Ντανταϊστών του Βερολίνου, δημιούργησε εκατοντάδες σχέδια που αποτύπωναν τις ατέλειες και τις ανισότητες της γερμανικής κοινωνίας κατά τη δεκαετία του 1920, κάποια από τα οποία δημοσιεύονταν σε λαϊκά φωτολιθογραφικά άλμπουμ.

"Αυτά που έβλεπα με έκαναν να νιώσω μεγάλη αποστροφή για τους περισσότερους από τους συνανθρώπους μου. Όλα όσα θα μπορούσα να πω έχουν αποτυπωθεί στα σχέδιά μου" έγραφε ο ίδιος για να εξηγήσει τα χαρακτηριστικά του που απεικονίζουν ένα τρομακτικό "θηριοτροφείο", που απαρτίζεται από διαφορετικούς ανθρώπινους χαρακτήρες της. Φανατικός πολέμιος του ναζιστικού καθεστώτος, ο Γκρος αποτυπώνει την ασχήμια και τη διαφθορά μιας κοινωνίας που ζούσε υπό τη σκιά του υπερπληθωρισμού και του κοινωνικού αποπροσανατολισμού στα χρόνια της ανόδου του Χίτλερ και προτού ξεσπάσει ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος.

Το μεγαλύτερο και πιο σημαντικό από αυτά, με τίτλο "Ecce Homo" ("Ίδού ο Άνθρωπος"), του 1923 (η σειρά ECCE HOMO του Γκρος ανήκει σε ιδιωτική συλλογή και μεταφέρθηκε ειδικά για την έκθεση στο ΚΜΣΤ από την Αγγλία). Λίγο μετά την έκδοση του "Ecce Homo" το 1923, όλα τα διαθέσιμα αντίτυπα κατασχέθηκαν από την αστυνομία του Βερολίνου και ο Γκρος, μαζί με τον εκδότη του, διώχθηκαν με την κατηγορία της προσβολής των ηθών. Οι Ναζί διέταξαν να καταστραφούν όλα τα προσβλητικά τυπώματα και σχέδια, τα οποία ρίχτηκαν σε δημόσια πυρά τον Μάιο του 1933. Το ίδιο έτος, ο Γκρος μετοίκησε στις ΗΠΑ. Όσο ήταν εξόριστος δυσφημίστηκε στη Γερμανία ως "καλλιτέχνης-μπολεσβίκος" και τα έργα του κατείχαν σημαντική θέση στην περιβόητη έκθεση Εκφυλισμένης Τέχνης του 1937.

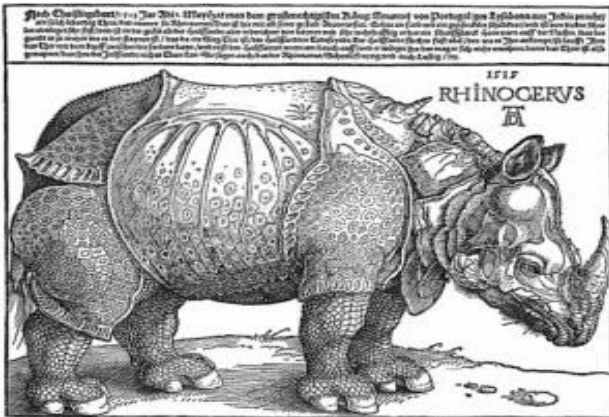

ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΙΟΝΕΣΚΟ

Σε μια μάλλον αλλόκοτη και παράλογη ιστορία του θεατρικού του έργου με τίτλο «Ο ρινόκερος»[1] ο Ευγένιος Ιονέσκο μάς περιγράφει μια μικρή επαρχιακή πόλη στην οποία όλοι οι άνθρωποι μετατρέπονται βαθμιαία σε ρινόκερους, δηλαδή χάνουν την ανθρωπιά τους, αποκτηνώνονται και προσαρμόζονται στο κομπορμιστικό ρεύμα της εποχής τους με την ενσωμάτωσή τους στη νέα ζωώδη κυρίαρχη κατάσταση πραγμάτων.

Το έργο κλείνει με την εσωτερική πάλη του πρωταγωνιστή του Μπερανζέ, του τελευταίου που ακόμη παραμένει άνθρωπος, μια και η σύντροφός του Ντζέη υποχώρησε και αυτή και μετατράπηκε σε ρινόκερο. Και ο Μπερανζέ καταλήγει:

«Θα πολεμήσω ενάντια σ' όλο τον κόσμο. Η καραμπίνα μου, πού είναι η καραμπίνα μου; (Γυρίζει προς το μέρος του τοίχου, που φαίνονται πάντα τα κεφάλια των ρινόκερων και ουρλιάζει με όλη του τη δύναμη).

«Ο ρινόκερος» είναι έργο αντιναζιστικό, αλλά ταυτόχρονα, όπως και πάλι μας λέει ο ίδιος ο Ιονέσκο, έργο αντίστασης κατά της παραπληροφόρησης της κάθε προπαγάνδας, έργο ενάντια στην παράλογη «λογική» και στα ψέματα που μας σεββίζουν οι κυρίαρχοι, που μας καθοδηγούν, εκείνοι που αποκτηνώνουν τους ανθρώπους κι ύστερα τους κατανάνε σκλάβους.

Όσοι, λοιπόν, έχουμε σαφή αντίληψη του τι διακυβεύεται, όσοι αρνούμαστε να μετατραπούμε σε ρινόκερους, έχουμε υποχρέωση όχι μόνον να αντισταθούμε σθεναρά οι ίδιοι στη ρινοκεριάδα, όχι μόνον εμείς οι ίδιοι να κραυγάζουμε με όλη μας τη δύναμη τη βούλησή μας να παραμείνουμε άνθρωποι, αλλά ακόμη έχουμε υποχρέωση όχι να πολεμήσουμε ενάντια σε όλο τον κόσμο όπως μας καλούν να πράξουμε ο Ιονέσκο, αλλά και ο Νίτσε, αλλά μαζί με όλο τον κόσμο. Έχουμε υποχρέωση να βγούμε από το καβούκι μας και να βουτήξουμε βαθιά στο σπήλαιο των δεσμωνών του Πλάτωνα, των μόνων ικανών να οδηγήσουν μαζί με τη δική τους απελευθέρωση-χειραφέτηση, σ' εκείνην όλων των ανθρωπών.

Τσάρλυ Τσάπλιν

The Great Dictator (ο Μεγάλος δικτάτορας) : Η ταινία, παραγωγής 1939, είναι η πρώτη πλήρως ομιλούσα ταινία του Τσάρλυ Τσάπλιν και η μεγαλύτερή του εμπορική επιτυχία. Μία καυστική σάτιρα ενάντια στο Χίτλερ και στην άνοδο του ναζισμού στη Γερμανία. Συνδυάζοντας την παρωδία με την παντομίμα, διακωμωδεί όχι μόνο τον Χίτλερ, αλλά το ίδιο το νόημα του φασισμού και της δικτατορίας.

Ολοκληρώνοντας την εργασία μας γνωρίσαμε τι είναι ναζισμός, πώς λειτούργησε, πώς εκμεταλλεύτηκε τους οπαδούς του και πόσο πόνο και φρίκη έσπειρε σε όλο τον κόσμο και δώσαμε όλοι μας ομόφωνη απάντηση στο «μεγάλο» ερευνητικό ερώτημα που θέσαμε : NAZ(E)I ΚΑΝΕΙΣ Ή ΝΑ ΜΗ NAZ(E)I; Μένει να βγάλετε κι εσείς τα δικά σας συμπεράσματα όχι τόσο για λόγους ιστορικής αλήθειας όσο για τη διασφάλιση ότι στο μέλλον η ανθρωπότητα δε θα γνωρίσει ανάλογο πόνο και φρίκη .....